

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Diplomová práce

**Kontaminace budov a životního prostředí vlivem
nelegální výroby drog**

Vladimír Netušil

© 2020 ČZU v Praze

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Vladimír Netušil

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Kontaminace budov a životního prostředí vlivem nelegální výroby drog

Název anglicky

Contamination of buildings and environment due to the influence of illegal production of narcotics

Cíle práce

Cílem diplomové práce je stanovení vynaložených finanční a materiálních nákladů na řízení policie a dekontaminaci rizikových prostor, kde probíhala nelegální výroba metamfetaminu Nagaiho syntézou. Prokázání kontaminace rezidui po nelegální výrobě bude stěžejní pro stanovení úrovně dekontaminace a s tím spojených ekonomických nákladů.

Metodika

Práce bude rozdělena do dvou částí. První část zahrnuje literární přehled dostupné literatury, zákonů. V praktické části bude na základě analýzy úrovně zamoření rizikového objektu určen způsob dekontaminace. Stanovení typu rezidui a úroveň kontaminace bude bazální pro analýzu ekonomických nákladů a použité materiální zdroje. Náklady spojené s dekontaminací vycházejí z reálných, skutečných a platných cen, které jsou na trhu a které jsou získány na základě studia trhu a reálných poptávek. Současně bude analyzována případová studie, která je v přímé souvislosti s místem odběru vzorků pro účely diplomové práce.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 pages

Klíčová slova

Nelegální laboratoře na výrobu návykových látek; nebezpečné chemické látky; kontaminace; dekontaminace; rezidua; finanční náklady; zdravotní rizika.

Doporučené zdroje informací

Bulletin Národní protidrogové centrály. Praha, 1995-2020. ISBN 1211-8834

CIKRT, Miroslav, Lumir KOMAREK a Kamil PROVAZNIK (eds.). Manuál prevence v lékařské praxi. Praha: Fortuna, 1996. ISBN 80-707-1060-8.

Martyny, J. W.; Arbuckle, S. L.; McCammon, C. S.; Esswein, E. J.; Erb, N.; Van Dyke, M. Chemical Concentrations And Contamination Associated With Clandestine Methamphetamine Laboratories. J. Chem. Heal. Saf. 2007, 14 (4), 40–52.

SERRANO, Kate A., John W. MARTYNY, Shalece KOFFORD, John R. CONTRERAS a Mike V. VAN DYKE, 2012. Decontamination of Clothing and Building Materials Associated with the Clandestine Production of Methamphetamine. Journal of Occupational and Environmental Hygiene [online]. 9(3), 185-197 [cit. 2018-03-30]. DOI: 10.1080/15459624.2012.660096. ISSN 1545-9624.

THRASHER, Dennis L., Katie VON DERAU, Jefferey L. BURGESS, Eric J. ESSWEIN, Nicola ERB a Mike VAN DYKE, 2009. Health effects from reported exposure to methamphetamine labs: A poison center-based study. Journal of Medical Toxicology [online]. 5(4), 200-204 [cit. 2018-03-16]. DOI: 10.1007/BF03178267. ISSN 1556-9039.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Pavel Kotyza, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Konzultant

Ing. Tomáš Kratina; ČVUT FBMI

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2020

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 11. 3. 2020

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 11. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci „Kontaminace budov a životního prostředí vlivem nelegální výroby drog" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 30. listopadu 2020

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Pavlu Kotyzovi, Ph.D. za vedení mé diplomové práce, za cenné rady a připomínky k jejímu zpracování. Dále bych rád poděkoval Ing. Tomáši Kratinovi z ČVUT FBMI za poskytnuté odborné konzultace, připomínky a cenné rady při zpracovávání mé diplomové práce. Také děkuji pracovníkům Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky za informace a poskytnutou součinnost při zpracování mé diplomové práce. Díky také patří pracovníkům odběrové laboratoře CBRNe – VAKOS XT, a.s. za zprostředkování a metodické vedení terénního měření v rámci případové studie této diplomové práce. V neposlední řadě bych rád poděkoval za morální podporu, pozitivní přístup a trpělivost svým kolegům v zaměstnání a mé rodině.

Kontaminace budov a životního prostředí vlivem nelegální výroby drog

Abstrakt

Diplomová práce si klade za cíl prokázat na základě výsledků terénního měření odebraných vzorků v prostorách nelegální výroby omamných a psychotropních látek míru kontaminace objektů a okolního životního prostředí, a s tím související vyčíslení nákladů na provedení dekontaminace.

V teoretické části bude popsán proces nedovolené výroby omamných a psychotropních látek v České republice se zaměřením na nelegální laboratoře, zejména metamfetaminové, případně i další. Zmíněna bude i problematika odpadních látek, vznikajících při této výrobě.

Praktická část se bude věnovat vlastnímu postupu při terénním odběru vzorků z místa nelegální výroby omamných a psychotropních látek. Ve spolupráci s Národní protidrogovou centrálou služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky bude proveden terénní odběr v náhodně selektovaných prostorách, kde docházelo k páchání tohoto druhu trestné činnosti a následně budou zajištěné vzorky vyhodnoceny analytickými, případně laboratorními metodami. Na základě výsledků bude navržen postup samotné dekontaminace zamořených prostor, spolu s finančním vyčíslením nákladů na odstranění následků nelegální činnosti, s upřesněním povinnosti a odpovědnosti úhrady za vzniklé náklady.

V souhrnu je tato práce zaměřena na stanovení a potvrzení potenciální kontaminace životního prostředí, objektů a předmětů, včetně analýzy dopadů a finančních nákladů na odstranění závadného stavu - dekontaminaci. Sumarizované výsledky případové studie, zpracování analýzy statistických dat, marketingového průzkumu trhu a dotazníkového šetření pomohou stanovit prognózu dalšího vývoje. Na základě získaných dat bude zpracován návrh případného řešení problematiky této kontaminace se zaměřením na činnost integrovaného záchranného systému. Návrh optimálního řešení dekontaminace bude zpracován tak, aby byla státem garantována realizace dekontaminace a nastavení financování nákladů spojených s tímto procesem.

Klíčová slova:

Nelegální výroba omamných a psychotropních látek

Nelegální laboratoř

Návykové látky

Integrovaný záchranný systém

Kontaminace/dekontaminace

Životní prostředí

Odběr vzorků

Nebezpečné chemické látky

Financování

Statistická data

Česká republika

Contamination of buildings and environment due to the influence of illegal production of narcotics

Abstract

This diploma thesis aims to prove the degree of contamination of buildings and the surrounding environment and the related quantification of costs of the decontamination, based on the results of outdoor measurement of samples taken from the premises of illegal production of narcotics.

Theoretical part will describe the process of the illegal production of narcotics in the Czech Republic with focus on illegal laboratories, especially methamphetamine laboratories. Issue of waste substances created during this production will be also mentioned.

Practical part will describe the procedure of the outdoor sampling collection within the premises of illegal production of narcotics. In cooperation with National Drug Headquarters of the Criminal Police and Investigation, Czech Police Forces, the outdoor sampling will be carried out in randomly selected premises where this type of criminal activity was committed and gathered samples will subsequently be evaluated by analytical or laboratory methods. Based on the results, procedure of decontamination of affected premises, together with specification of obligation and responsibility to reimburse the costs.

Overall, this thesis focuses on determination and confirmation of potential contamination of the environment, buildings and objects, together with analysis of impacts and financial costs of removal of unsafe state - decontamination. Summarized results of case study, prepared analysis of statistical data, marketing market research and questionnaire survey will help to determine the prognosis of future development. On the basis of acquired data, the proposal of the potential solution of the issue of this contamination will be prepared with the focus on the activity of the Integrated Rescue System. The proposal of the optimal solution of the decontamination will be made so that the realization of the decontamination and setting of the funding of the costs linked to this process would be guaranteed by the State.

Keywords:

Illegal production of addictive substances

Illicit drug laboratories

Addictive substances

Integrated rescue system

Contamination/Decontamination

Environment

Samples collecting

Hazardous chemical substances

Financing

Statistical data

Czech Republic

Obsah

1 Úvod.....	15
2 Cíl práce a metodika	17
2.1 Cíl práce.....	17
2.2 Metodika	17
3 Teoretická východiska	21
3.1 Legislativní rámec problematiky	21
3.2 Právní postih následků výroby a další souvislosti	22
3.3 Problematika nelegálních laboratoří – chemická syntéza.....	26
3.4 Definice nelegální laboratoře.....	29
3.4.1 Chemické látky, směsi a jejich výskyt	29
3.4.2 Metody výroby omamných a psychotropních látek	30
3.5 Odpadní látky vznikající při výrobě nelegálních omamných a psychotropních látek.....	32
3.5.1 Rizika vznikající při výrobě	33
3.6 Vliv kontaminace na odhad ceny nemovitosti.....	34
3.6.1 Oceňování majetku	34
3.6.2 Mapa varen a pěstíren.....	37
3.6.3 SEKM3 Portál	38
3.7 Náhrada škody	40
3.8 Dekontaminační postupy v České republice a zahraničí	43
3.8.1 Dekontaminace budov	43
3.8.2 Dekontaminace oděvu	48
3.9 Problematika drog a související kontaminace v Evropské unii	49
3.9.1 Trh Evropské unie s amfetaminem, MDMA a metamfetaminem	49
3.9.2 Vývoj ve výrobě	50
3.9.3 Náklady na likvidaci/demontáž míst na výrobu syntetických drog.....	55
4 Praktická část	57
4.1 Případová studie	57
4.1.1 Geneze sledovaného případu pro účely diplomové práce	58
4.1.2 Použitá metoda odebrání vzorků	61

4.1.3	Vlastní odběr vzorků	61
4.1.4	Metoda analýzy kontaminantů v analytické laboratoři.....	65
4.1.5	Instituce provádějící likvidaci nebezpečných látek a dekontaminaci.....	68
4.2	Analýza trhu realizace dekontaminace	68
4.2.1	Poptávka	68
4.2.2	Nabídka.....	74
4.3	Náklady na likvidaci varny / co se likviduje	77
4.3.1	Náklady ze strany státu.....	78
4.3.2	Ze strany pronajímatele / vlastníka objektu.....	79
4.4	Evropský přístup k problematice kontaminace a dekontaminace nelegálních chemických laboratoří	79
5	Navržení opatření ke snížení finanční zátěže a rizik spojených se skladováním a dekontaminací	80
6	Závěr.....	85
7	Seznam použitých zdrojů	90
8	Přílohy	98

Seznam obrázků

Obrázek 1	Grafické znázornění fází syntetické výroby návykových látek	27
Obrázek 2	Mapa odhalených nelegálních laboratoří (varen) a pěstíren marihuany	38
Obrázek 3	System evidence kontaminace míst Ministerstva životního prostředí ČR.....	39
Obrázek 4	System evidence kontaminace míst Ministerstva životního prostředí ČR - příklad detailního zobrazení	40
Obrázek 5	Globální přehled syntetických drog - amfetamin, MDMA, metamfetamin....	51
Obrázek 6	Amfetamin, MDMA a metamfetamin v Evropě	52
Obrázek 7	Umístění webů souvisejících s produkcí metamfetaminu v EU	54
Obrázek 8	Pohled na zájmovou nemovitost z přilehlé pozemní komunikace.....	57
Obrázek 9	System evidence kontaminace míst Ministerstva životního prostředí ČR - detailní zobrazení zájmové nemovitosti	60
Obrázek 10	Pohled na výrobní místo nelegální laboratoře	63
Obrázek 11	Pohled na uskladněné prekurzory v nelegální laboratoři	63
Obrázek 12	Pohled na hospodářské stavení, kde byla nelegální chemická laboratoř	64
Obrázek 13	Plánek nelegální laboratoře metamfetaminu s vyznačením míst odběru jednotlivých vzorků 1 až 9.....	64

Seznam tabulek

Tabulka 1 Odhadované množství chemického odpadu vzniklého při výrobě amfetaminu, MDMA a metamfetaminu spotřebovaného v EU v roce 2017	55
Tabulka 2 Minimální odhadované náklady na demontáž nezákonných laboratoří a vyčištění skládek v Belgii a Nizozemsku, 2016	56
Tabulka 3 Získané hodnoty odebraných vzorků v roce 2016	66
Tabulka 4 Získané hodnoty odebraných vzorků v roce 2020	67
Tabulka 5 Počet nelegálních laboratoří (varen) metamfetaminu 2010 - 2019	69
Tabulka 6 Počet zajištěných nelegálních laboratoří (varen) metamfetaminu dle krajů 2010 - 2019.....	71
Tabulka 7 Přehled nelegálních laboratoří (varen) metamfetaminu dle objemu výroby 2016 - 2019.....	73
Tabulka 8 Minimální odhadované náklady na demontáž nezákonných laboratoří a vyčištění skládek v Belgii a Nizozemsku, 2016 (€ / Kč).....	77

Seznam grafů

Graf 1 Počet zajištěných nelegálních laboratoří metamfetaminu	70
Graf 2 Poměr zajištěných nelegálních laboratoří (varen)	72
Graf 3 Přehled nelegálních laboratoří (varen) metamfetaminu	73

Seznam použitých zkratek

CBRNe	Chemické, biologické, radiologické, jaderné a výbušné (Chemical, Biological, Radio-logical, Nuclear, Explosive)
dMRM	Databáze pro metabolomiku
EMCDDA	Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction)
EN ISO	Technická, mezinárodně uznávaná norma jakosti
EUR	Euro
EUROPOL	Evropský policejní úřad
ISO	Mezinárodně uznávaná norma jakosti
IZS	Integrovaný záchranný systém
LC/MS	Kapalinová chromatografie s hmotnostní spektrometrií (Liquid Chromatography/Mass Spectrometry)
LOD	Detekční limit (Limit of Detection)
LOQ	Limit stanovitelnosti (Limit of Quantification)
MDMA	Methylendioxymethamfetamin
MVČR	Ministerstvo spravedlnosti České republiky
MZČR	Ministerstvo zdravotnictví České republiky
MŽPČR	Ministerstvo životního prostředí České republiky
NPC	Národní protidrogová centrála služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky
OPL	Omamná a psychotropní látka
OSN	Organizace spojených národů
PČR	Policie české republiky
SEKM	Systém evidence kontaminovaných míst
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky
SZÚ	Státní zdravotní ústav
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar
VŠCHT	Vysoká škola chemicko-technologická v Praze

1 Úvod

Rozvoj mnoha odvětví vědy a techniky stojí za zdokonalováním lidského života a v mnoha směrech zjednodušuje milionům lidí práci, přináší blahobyt a skokové technologické objevy, které by ještě před nemnoha lety byly považovány za malý zázrak. Společně s technologickým a vědeckým rozvojem však ruku v ruce přichází i negativní vlivy, kdy jedním z nich je nadměrná tvorba odpadů a enormní znečišťování životního prostředí. Analogicky, přeneseno do nelegální sféry výroby návykových látek, je tomu podobně i v oblasti výroby omamných a psychotropních látek. Doba, kdy výroba metamfetaminu či braunu v 80. letech 20. století byla striktně komunitním zločinem, kterého se dopouštěla úzká skupinka lidí tehdejší socialistické společnosti, navíc velmi dobře známá příslušníkům kriminální policie, je dávno minulostí. Globalizace, internet, otevřené hranice, letecká i námořní doprava a další, značně zjednodušují velkovýrobu návykových látek, a to nikoli v gramech, ale rovnou v desítkách či stovkách kilogramů. S tím souvisí také nepředstavitelná zátěž pro životní prostředí, do kterého jsou úmyslně vypouštěny a nelegálně uskladňovány tuny vysoce toxického materiálu, jež mají potenciál způsobit dalekosáhlé ekologické katastrofy a ohrozit život a zdraví lidí, stejně tak jako zvířat a nevratně poškodit životní prostředí.

Syntetická výroba návykových látek, které jsou denně vyráběny v mnohatunových objemech, ovládla svět. Nové psychoaktivní substance, které dosud vlády jednotlivých států světa nestačily zařadit na seznamy zakázaných látek, jsou zcela beztrestně vyráběny chemicko-průmyslovými konglomeráty.

Nejinak je tomu i z pohledu komunitní produkce návykových látek. „Neexistence“ ostrahy státních hranic a volný trh v podmínkách Evropské unie umožňuje i běžným občanům nákup prekursorů pro výrobu návykových látek, který by ještě před nedávnem byl nepředstavitelný. Globální internetová síť absolutně bez kontroly poskytuje podrobné návody, jak návykové látky v domácích podmínkách vyrábět, kde pořídit technologie, pomůcky, chemikálie a prekuzory, případně čím je nahradit. Nejen z uvedených důvodů celosvětově významně narůstá komunitní výroba návykových látek (metamfetamin, amfetamin, methyldioxyamfetamin, nové psychoaktivní substance aj.). Avšak s uvedenou činností, která je v mnoha státech světa považována za nelegální, se zároveň zvyšuje podíl vyprodukovaného toxického odpadu, který předmětnou činnost plně

doprovází. Rozsáhlé environmentální škody a škody způsobené zamořením nemovitostí, vznikající v přímé souvislosti s výrobou drog jsou dalekosáhlé, nejsou však zatím předmětem neklidu ve společnosti, kterým by bylo nutné se znepokojovat. Syntetickou výrobu návykových látek jako celek je totiž nutné vnímat širší optikou na sebe navazujících fází a ne pouze v rovině produkce a následné distribuce návykových látek mezi jejich uživatele.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem diplomové práce je stanovení vynaložených finančních a materiálních nákladů při zajišťovacích úkonech v rámci trestního řízení policejním orgánem a související dekontaminací rizikových prostor, kde probíhala nelegální výroba metamfetaminu tzv. Nagaiho syntézou. Stanovení nákladů se bude odvíjet od jednoznačného prokázání kontaminace zájmového objektu nebezpečnými rezidui, kde v minulosti prokazatelně probíhala nelegální výroba metamfetaminu. Prokázání kontaminace rezidui zpracuje autor v rámci vlastního terénního průzkumu ve vytipovaném objektu v rámci případové studie.

Pomocné, výzkumné otázky:

1. Jaké jsou negativní externality kontaminace související s nelegální výrobou omamných a psychotropních látek (drog)?
2. Je v České republice dostatečné množství dostupných informací, které hovoří o nebezpečné kontaminaci budov a životního prostředí vlivem nelegální výroby omamných a psychotropních látek (drog)?
3. Jsou prostory, kde prokazatelně probíhala nelegální výroba omamných a psychotropních látek – metamfetaminu, kontaminované? Je nutná jejich dekontaminace? A do jaké míry je tato kontaminace v České republice eliminována?
4. V případě, že kontaminace je reálný problém a není dostatečně eliminována, jak by mohl být proces dekontaminace upraven tak, aby bylo chráněno obyvatelstvo České republiky?

2.2 Metodika

Práce bude rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická východiska se zaměří na aktuální tuzemskou i zahraniční odbornou literaturu, která se zkoumanou problematikou zabývá. Odborná literatura bude tvořit stabilní základ pro další východiska, z nichž autor bude čerpat poznatky do praktické části diplomové práce.

V praktické části bude stěžejní určit druhy konkrétních reziduí po nelegální výrobě metamfetaminu a úroveň kontaminace zkoumaného objektu.

V praktické části práce se za účelem dosažení nastavených cílů používá metodika s povahou kvalitativního a kvantitativního výzkumu šetření. Dílčí části této práce vyžadují odlišné metodiky:

1) Výzkumné šetření pomocí případové studie

Výzkumné šetření pomocí případové studie neboli kazuistiky se zaměří na intenzivní rozbor jednoho případu. Případová studie je lineární proces se základními fázemi – popis případu, výběr zkoumaného objektu, sběr dat, analýza sběru dat a interpretace výsledků. Zvolený případ má výjimečnou charakteristiku, je unikátní tím, že se jedná o prokazatelný objekt nelegální chemické laboratoře, jejíž celková produkce je odhadována na 100 kg metamfetaminu. Zároveň bylo v tomto objektu provedeno měření kontaminace ihned po zajištění objektu Policií České republiky a nyní je možné toto měření použít v rámci případové studie, tzn., že může být provedeno porovnání naměřených hodnot odebraných vzorků s časovým odstupem.

Terénní výzkum vybraného případu bude probíhat na základě vlastního odběru testovaných vzorků, bude použit schválený standardizovaný postup odběru dle mezinárodně uznávaných norem Nového Zélandu 8510:2017, ve kterých je vymezen segmentační postup odběru báze o ploše 100 cm² pro kvantitativní laboratorní analýzu vzorku. Provedené stěry na sběrové rukavice SWAB byly užity po provedení semikvantitativní analýzy na místě jako základ k provedení komplexního screeningu pro účely detailního kontaminačního mapování. Odběr vzorků omítky bude proveden dle standardních operačních postupů. Konkrétně pomocí odběrové čtvercové šablony o hraně 10 cm, kdy byla plocha tohoto čtverce vyznačena odběrovou špachtlí na vzorkované omítce a následně seškrábán obsah tohoto čtverce do odběrné zkumavky, která byla uzavřena a řádně popsána tak, aby nedošlo k změně odebraného vzorku v průběhu jeho zpracování nebo po něm. Dále bude výzkum doplněn fotografickou dokumentací a plánkem objektu se zákresem míst odběru jednotlivých vzorků. Shromážděné vzorky budou analyzovány způsobem dMRM s využitím přístroje přístroji LC/MS Agilent 1290 Infinity – Triple Quad při limitu detekce LOD = 0,5 ng/g a s limitem kvantifikace LOQ = 1 ng/g. Základní analýza odebraných vzorků za účelem zjištění obsahu reziduí bude provedena na pracovišti Ústavu chemie ochrany prostředí Vysoké školy chemicko-technologické v Praze. Získané hodnoty odebraných

vzorků budou zaznamenány do tabulky, která umožní komparaci těchto hodnot z roku 2020 se získanými daty z měření kontaminace v roce 2016 společností VAKOS XT, a.s.

Od uvedených zjištění se následně bude odvíjet výpočet nákladů spojených s dekontaminací na základě průzkumu trhu a reálné nabídky a poptávky.

2) Marketingový výzkum

Další postup této práce vyžaduje průzkum průmyslového trhu, zacílený na oblast realizace dekontaminace. Jeho záměrem je analýza nabídky a poptávky. Výchozím bodem je analýza statistických dat Policie České republiky a jejich následná úprava pro potřeby diplomové práce. Dostupná statistická data zahrnují časové rozmezí posledních deset let (2009 - 2019). Na základě zjištěných informací o trhu lze predikovat další vývoj, který má vliv na primární a sekundární (podpůrné) činnosti firem.

3) Analýza stávající konkurence

Pro analýzu konkurence na trhu budou zvoleny komerční společnosti, vybrané dle šetření mezi relevantními odborníky na tuto problematiku a praxe Policie České republiky, které se prokazatelně dekontaminací objektů znečištěných nelegální výrobou omamných a psychotropních látek zabývají.

4) Výzkumné šetření pomocí rozepsaných otázek

Soukromé společnosti provozující činnost v oblasti dekontaminace znečištěných objektů budou za účelem zjištění provedených dekontaminací a průměrných nákladů v České republice osloveny formou elektronického zaslání dvou otevřených otázek:

- Kolik zakázek na dekontaminaci objektů (pozemků, budov, bytů, místností) kontaminovaných v souvislosti s nelegální výrobou omamných a psychotropních látek – drog Vaše firma provedla v letech 2015 - 2019?
- Jaké byly úhrnné náklady na provedení těchto zakázek (dekontaminace) v uvedených letech?

Získaná data budou analyzována a následně porovnána s daty z provedené studie v roce 2016 v Belgii a Nizozemsku. Cílem je přibližné vyčíslení průměrných nákladů na dekontaminaci podobných objektů v České republice a porovnání těchto nákladů s provedenou zahraniční studií.

5) Mezinárodní průzkum a výzkumné šetření pomocí dotazníku

V rámci mezinárodního průzkumu dané problematiky budou pro účely komparace osloveny prostřednictvím styčného místa EUROPOLu v České republice příslušné policejní instituce jednotlivých členských států Evropské Unie formou zaslání dotazníku s níže uvedenými otevřenými otázkami:

- a) Jakým způsobem je prováděna komplexní dekontaminace objektů, v nichž prokazatelně docházelo k nelegální výrobě drog a kdo provádí celkovou sanaci kontaminovaných prostor; který státní orgán má tuto problematiku v gesci?
- b) Jaké látky či věci zajišťuje v laboratoři policie (chemické látky, prekurzory drog, vybavení laboratoří, aj.) a jak s nimi dále nakládá? Jsou ukládány v policejních skladech nebo přímo po zadokumentování likvidovány?
- c) Kdo realizuje přepravu zajištěných chemických látek z laboratoře (policie, externí specializovaná soukromá či státní firma)?
- d) Kdo provádí prvotní zajištění místa činu (laboratoře) a jeho dekontaminaci tak, aby bylo možné provést procesní úkony?
- e) Kdo hradí veškeré finanční náklady na odstranění škodlivého stavu (dekontaminace) prostoru nelegální laboratoře (zda policie, či stát, soukromý vlastník, aj.)?

Získaná data budou následně analyzována a vyhodnocena. K prezentaci výsledků budou použity tabulky, případně grafy. Cílem je porovnání přístupu jednotlivých členských států k problematice kontaminace vlivem nelegální výroby omamných a psychotropních látek.

3 Teoretická východiska

3.1 Legislativní rámec problematiky

Legislativní vymezení drogové problematiky je zakotveno jak v rovině trestně-právní, tak i v rovině netrestní. Úkolem trestního práva je bránit hodnoty společnosti a její vztahy standardně vymezené jinými odvětvími práva, to však neznamená automatickou recepci právního pojmosloví (Novotný, 2003).

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen „trestní zákoník“) vymezuje trestné činy drogové trestné činnosti níže uvedenými paragrafy:

- § 283 - nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami (dále jen „OPL“) a jedy;
- § 284 - přechovávání OPL a jedů;
- § 285 - nedovolené pěstování rostlin obsahujících OPL;
- § 286 - výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě OPL a jedů;
- § 287 - šíření toxikomanie;
- § 288 - výroba či jiné nakládání s látkami s hormonálním účinkem;
- § 289 - společná ustanovení pro drogovou trestnou činnost (Zákon č. 40/2009 Sb.).

V § 289 uvedená zákonná ustanovení vymezují to, co je považováno za látky omamné a psychotropní, co jsou přípravky obsahující OPL a co jsou prekursory, užívané pro nedovolenou výrobu OPL (Zákon č. 40/2009 Sb.).

Dále pak je stanoveno zákonem č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, které látky jsou hodnoceny jako omamné, jako látky psychotropní nebo jako přípravky obsahující OPL. Zákon č. 272/2013 Sb., o prekursorech drog terminologicky definuje prekursorů využívané k nelegální výrobě OPL (Draštík et al., 2009).

Základní právní normou vymezující mimotrestní charakter je zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů. Jedná se o zásadní právní normu, a to především pro vlastní uplatnění trestního práva hmotného v celé oblasti nakládání s drogou (Šmerda, 2007).

OPL ve smyslu zákona o návykových látkách jsou látky, vykazující omamný a psychotropní účinek. Jsou taxativně uvedeny v Nařízení vlády České republiky č. 463/2013 Sb., o seznamech návykových látek, příloha č. 1 až č. 3 (Zákon č. 167/1998 Sb., Nařízení vlády č. 463/2013 Sb.).

V trestně právní rovině je nutno komplexně nahlížet na českou legislativní úpravu, týkající se drogové problematiky také s ohledem na mezinárodní právo, cílící na danou oblast drogové problematiky.

Mezinárodní právo ve svých pramenech vymezuje drogovou problematiku především prostřednictvím Jednotné úmluvy o omamných látkách, Úmluvy o psychotropních látkách a Úmluvu Rady bezpečnosti Organizace spojených národů proti nelegálnímu obchodu s psychotropními a omamnými látkami. Tyto mezinárodní právní předpisy byly přijaty v 60. letech minulého století a postupně implementovány do národních právních úprav (Jednotná Úmluva OSN z roku 1961).

Hlavním cílem mezinárodní Úmluvy Rady bezpečnosti Organizace spojených národů proti nežádoucímu obchodu s OPL je posílení legislativního nástroje pro mezinárodní spolupráci zemí k potlačení této mezinárodní nelegální činnosti. Nejedná se však jen o samotné zvětšení okruhu skutkové podstaty věci, ke které se všechny smluvní strany zavázaly svým podpisem a přislíbily aplikovat ve své interní státní legislativě, ale také další související opatření týkající se například možnosti zmrazení a zabavení zajištěných výnosů z nelegálního obchodu s drogami. V neposlední řadě pak umožnění legálního prolomení bankovního tajemství, které umožní cestou rozhodnutí soudu získat bankovní, finanční a obchodní záznamy nezbytné pro trestní řízení (Šturma, 1995).

3.2 Právní postih následků výroby a další souvislosti

Současný postup vlastníků nemovitostí či jinak zmocněných osob při prodeji nebo při následném pronajímání chemicky nebo biologicky kontaminovaných objektů a prostor třetím osobám neznalým stavu věci, by měl být nastaven jako právní postih pro osoby či právní subjekty, které neposkytnou relevantní informace zájemci o koupi či pronájmu objektu, zasaženého kontaminací nebezpečných látek. Naprostá svoboda majitele s věcmi nakládat do doby jejího naprostého zničení, v římském právu popisovaná jako „*ius abutendi*“, je fakticky překonaná. Dnešní moderní a tradiční systémy legislativy si již

v plném rozsahu uvědomují, že podstata vlastnictví je přímo spojena nejen s právy, ale také se souvisejícími povinnostmi. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod ustanovením článku 11, odst. 3, zavazuje vlastníka nemovitosti tím, že vlastnictví nesmí být zneužito. Nemůže dojít k újmě práv druhých či být v rozporu se zákonnou ochranou obecných zájmů. Jeho výkon nemůže poškozovat zdraví osob, přírodu a životní prostředí nad úroveň vymezenou zákonem. Hrozbou nežádoucího vlivu v přímé souvislosti se zdravotní újmou, znečištěním přírody a životního prostředí je dle většinového názoru možnost aplikovat postih s legislativní oporou v trestním zákoníku. Neexistuje však žádná jednoznačně daná podstata skutku tohoto jednání. Jedinou možností aplikace trestního práva je přiměřeně analogický přístup tak, jak vyplývá z podstaty definice trestné činu § 13 odstavce 1 trestního zákoníku, odstavec 1 „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný, a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.*“ a odstavce 2: „*K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti*“ (Lehmert et al., 2018) (zákon č. 40/2009 Sb.).

Jakkoliv skeptickým úhlem pohledu lze na danou problematiku pohlížet, úmysl přímý, tedy pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem i úmysl eventuální, tzn. pachatel věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn; srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může takové porušení či ohrožení způsobit, můžeme z důvodu dosavadního, neexistujícího, či jen zanedbatelného povědomí laické i odborné veřejnosti z právních úvah zcela vyloučit – prokázání potenciálnímu pachateli, že aktem prodeje či pronájmu své kontaminované nemovitosti chtěl (popř. prokázání, že o tom měl zákonem vyžadovanou povědomost) porušit či ohrozit lidské zdraví či životní prostředí je aktuálně v podstatě nemožné (Lehmert et al., 2018).

V úvahu však rozhodně připadá nedbalostní jednání. Konkrétně nedbalost vědomá, kdy si je pachatel vědom toho, že může, a to způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit svým jednáním zákonem chráněný zájem, ale bez přiměřených důvodů se spoléhá, že k takovému porušení, ohrožení nedojde. Rovněž tak i nedbalost nevědomá, podle které postačí stav, kdy pachatel nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl. Za hrubou nedbalost pak trestní zákoník označuje stav, kdy přístup pachatele

k požadavku náležité opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti k zájmům chráněným trestním zákonem (Lehmert et al., 2018).

Pokud je tedy majitel nemovitosti obeznámen s tím, že z jeho nemovitosti byla policejním orgánem pro účely trestního řízení odebrána nelegální chemická laboratoř anebo nelegální pěstírna konopí, tak i přestože nemá odpovídající chemické, biologické ani jiné přiměřeně obdobné vzdělání či povědomost, tak minimálně vzhledem okolnostem, uvedeným například v příkazu soudu k provedení domovní prohlídky či prohlídce jiných prostor v jeho užívané nemovitosti, má vědět (měl by vědět) o skutečnosti, že jakýkoliv další pobyt ve zjevně a nezřídka viditelně kontaminovaných prostorech, by mohl porušit či ohrozit lidské zdraví anebo životní prostředí (Lehmert et al., 2018).

V teoretické rovině by tak popsané jednání majitelů či jinak oprávněných osob bylo trestně postižitelné (s využitím přiměřené analogie a se samozřejmým ohledem na každý jeden konkrétní skutkový stav) nejméně podle následujícího výčtu trestných činů:

- Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 trestního zákoníku (kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví...).
- Ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 trestního zákoníku (kdo jinému z nedbalosti ublíží na zdraví tím, že poruší důležitou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona...).
- Obecné ohrožení z nedbalosti podle § 273 trestního zákoníku (kdo z nedbalosti způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo kdo z nedbalosti takové obecné nebezpečí zvýší nebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění...) (Lehmert et al., 2018),
- případně další trestné činy nebo přestupky.

Dalším potenciálním rizikem pro pachatele takového jednání, tentokrát v rovině občanskoprávní, jsou ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový), v platném znění, která kupujícím umožňují reklamovat skryté vady nemovitosti až 5 let od podpisu kupní smlouvy. Pokud tedy nový majitel prokáže na základě nezávislého hodnocení

(např. certifikovaným inspektorem nemovitostí, soudně-znaleckým posudkem či laboratorním protokolem o nález), že na nemovitosti je vada, na kterou nebyl upozorněn při podpisu kupní smlouvy, lze nejen prostřednictvím právního zástupce vymáhat zpětné snížení kupní ceny či úplné odstoupení od kupní smlouvy. A vzhledem k tomu, že se na základě již provedených dekontaminací společností VAKOS XT, a.s., dlouhodobě ukazuje výše nákladů na dekontaminaci a sanaci nemovitosti průměrně v 10 % ceny nemovitosti, jedná se o nemalé finanční prostředky (Lehmert et al., 2018).

Za významný počín v této oblasti lze bezesporu označit projekt Národní protidrogové centrály služby kriminální policie a vyšetřování Policie České republiky (dále jen „NPC“), která od 1. listopadu 2016 na veřejně přístupných webových stránkách uveřejňuje online mapu s vyznačením míst (na úroveň katastrální území), kde byly Policií České republiky (dále jen „PČR“) nebo Celní správou České republiky odhaleny, zajištěny a prokázány nelegální laboratoře na výrobu metamfetaminu (tzv. varny) nebo pěstírny netechnického konopí. Takováto data by zcela jistě bylo možné využít též v rámci preventivního „ekonomického nátlaku“ na komerční pojišťovny, a to tak, aby se předmětná nemovitost před svou sanací stala nepojistitelnou, eventuálně natolik zdravotně závadnou, aby byla z úřední moci nařízena její demolice. To vše samozřejmě k ekonomické tíži majitele, který svou nemovitost velmi často k nelegální produkci psychoaktivních látek vědomě pronajímá anebo jiným způsobem poskytuje (Lehmert et al., 2018).

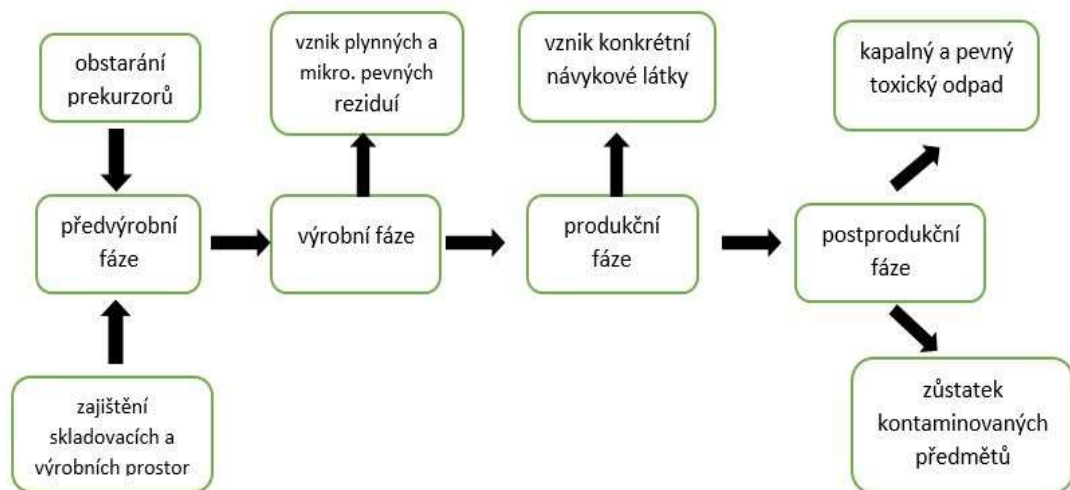
Z praktického hlediska se již dávno nejedná o okrajovou záležitost a informovanost odborné i laické veřejnosti nezanedbatelně roste. Již dnes existují společnosti, např. pojišťovny, bankovní instituce, které si výše uvedenou problematiku a rizika s ní spojená uvědomují. Takovéto subjekty pak v případě možného podezření před uzavřením pojistné či úvěrové smlouvy požadují vyhotovení nebo doložení znaleckého posudku, založeného na kvalifikovaném kontaminačním screeningu, který takové podezření potvrdí anebo vyvrátí. Prakticky je možné, s ohledem na individuální dispozice měřených prostor, používaný způsob výroby (chemický i technologický) a převládající povětrnostní podmínky, odhalit i několikaletou kontaminační historii objektu. Následky na lidském zdraví „nových“ obyvatel kontaminovaného prostoru jsou aktuálně doloženy i po 10 až 15 letech od ukončení nelegální výroby metamfetaminu (Lehmert, 2016; Lehmert et al., 2018).

Zcela zásadním argumentem proč se je nutné se danou problematikou systematicky zabývat mohou dále být zaznamenané případy, kdy se lékařům u pacienta nepodařilo diagnostikovat chronickou otravu jódem, otravu fosfanem anebo subakutní otravu metamfetaminem (Lehmert, 2016; Lehmert, 2017). Obdobná zdravotní rizika s sebou přináší rovněž problematika nelegálního pěstování konopí.

3.3 Problematika nelegálních laboratoří – chemická syntéza

Kompletní proces syntézy při výrobě metamfetaminu lze z širšího hlediska vnímat jako rozdělený do fáze předvýrobní, výrobní, produkční a postprodukční (viz obr. 1). V první řadě již opatření prekurzorů, jejich skladování a manipulace s nimi jsou činnosti nejen protiprávní, ale i nebezpečné z hlediska nakládání s nebezpečnými chemickými látkami, z nichž prakticky všechny spadají do minimálně jedné či více kategorií a nebezpečnosti, jsou ve smyslu zákona č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a o změně některých zákonů, definovány např. jako dráždivé, žíravé, hořlavé apod.

Nejen samotné prekurzory, ale i toxické směsi, vznikající při výrobě drog, představují rizika pro příslušníky PČR, kteří se podílejí na odhalování uvedené trestné činnosti a provádějí následné procesní úkony při současném vystavení účinkům nebezpečných látek. Stejně riziko platí rovněž pro civilní obyvatelstvo. Během výrobního procesu totiž dochází ke vzniku a uvolňování celé řady plynných i kapalných silně toxických látek, jež se postupně uvolňují do prostředí objektu výroby. Negativní externalitou je, že produkční fáze končí výrobou návykových látek s následnou distribucí mezi obyvatelstvo, to ale spadá do úplně jiné kategorie nebezpečnosti pro společnost. Postproduktivní fáze se vyznačuje vznikem a kumulací vysokého množství převážně pevného a kapalného chemického odpadu nebo předmětů silně kontaminovaných rezidui. Praktická část předložené diplomové práce se zabývá právě postproduktivní částí a z části fází výrobní, neboť obě fáze jsou považovány za významný zdroj zdraví ohrožujících reziduí, kontaminující své okolí.

Obrázek 1 - Grafické znázornění fází syntetické výroby návykových látek (zdroj: vlastní zpracování)

Podle výročních zpráv NPC je v České republice ročně odhaleno v průměru okolo 250 nelegálních laboratoří/varen metamfetaminu různých velikostí. Dle standardní stupnice EUROPOLu jsou podle objemu výroby na jeden výrobní proces rozděleny na varny (EU Drug Markets Report 2019, 2019):

- do 50 g - tedy malé domácí varny, zpravidla umístěné v bytových, příp. jiných nebytových prostorách, s pravděpodobnou výrobou menšího množství metamfetaminu pro vlastní potřebu, příp. pro menší okruh odběratelů,
- 50 – 499 g,
- 500 – 9999 g,
- 10 – 50 kg,
- 50 kg.

Podle expertního odhadu se jedná přibližně o 10 - 25 % nelegálních laboratoří z celkově odhalených nelegálních laboratoří bezpečnostními sbory na území České republiky. Počet takto odhalených nelegálních varen se však postupně snižuje. Dle výročních zpráv NPC bylo například v roce 2010 bylo zajištěno 307 laboratoří, o 9 let později, tedy v roce 2019, to bylo 238 laboratoří. Klesající trend počtu odhalených nelegálních laboratoří s sebou nese zvýšenou technickou úroveň a související vyšší efektivitu produkce (Národní protidrogová centrála SKPV PČR, 2018). Nelegální laboratoře jsou v rámci činnosti PČR odhalovány jako prostředek k drogové trestné činnosti řadu let, sahající až do předrevoluční minulosti s určitou vývojovou reakcí, podléhající poptávce.

V souvislosti s výrobou metamfetaminu, nejrozšířenějšího syntetického stimulantia v České republice, je podstatné uvést, že v současné době jsou známé zhruba dvě desítky různých způsobů jeho výroby, lišící se vstupními prekursory a technologií výroby. Nelegální výroba návykových látek, zejména metamfetaminu, probíhá v podmínkách České republiky v drtivé většině metodou „Nagaiho syntézy“, modifikovanou tzv. „českou cestou“ v jodo-fosforovém prostředí. Významnými metodami jsou také tzv. „moskevská cesta“ (nitrostyrenová syntéza), „One-pot“ a výroba z prekursoru BMK (benzyl-methyl-ke-ton) (Kratina, 2018).

Při používání těchto metod výroby je problémem především vznik toxického odpadu. Podle rozvahy Kriminálního ústavu připadá na 1 kilogram vyrobeného metamfetaminu metodou Nagaiho syntézy 15 – 18 kilogramů toxického odpadu. Nelze nevízt v úvahu i řadu dalších proměnných, jako jsou např. zkušenosti pachatele, recyklace některých prekursorů apod. (Roman, 2014). Tekutého toxického odpadu se výrobci zpravidla zbavují jeho vyli-tím do veřejné kanalizační sítě nebo v horším případě přímo do volné přírody či na zemědělskou půdu. Způsobují tím kontaminaci mnohem většího rozsahu, jak do hloubky absorpce škodlivin, tak do objemu kontaminovaného množství a prostoru. Pevný toxický odpad většinou končí v kontejnerech na směsný odpad, na skládkách nebo opět vyhozené do volné přírody (les, nelegální skládky apod.). Obecně lze konstatovat, že nedovolená výroba metamfetaminu v nelegálních laboratořích představuje značné nebezpečí pro veřejné zdraví, životní prostředí a majetek, včetně nebezpečí požáru a výbuchů, jakož i výroby nebezpečných chemických vedlejších produktů (Owens, 2017). Na improvizované domácí laboratoře a související prostory pro nelegální nakládání a výrobu těchto látek je třeba pohlížet jako na prostor s přímým rizikem ohrožení života a zdraví. Uvedené prostory jsou potenciálním zdrojem sekundární kontaminace nebezpečnými chemickými látkami, které jsou k výrobě používány nebo touto výrobou cíleně vznikají a samovolně se uvolňují do ovzduší.

Pro nelegální výrobu metamfetaminu výše popsanou Nagaiho syntézou je zapotřebí specifických látek, nazývaných prekursory, kterými se blíže zabývá kapitola 3.4.2 Metody výroby omamných a psychotropních látek. Právě přítomnost některých prekursorů je význačná pro nelegální výrobu metamfetaminu, a proto jim bude věnována část teoretické pozornosti pro pochopení praktického celku.

3.4 Definice nelegální laboratoře

V současné době není v České republice žádným závazným právním předpisem ustálena přímá definice pojmu nelegální laboratoř. Z hlediska právní a kriminalistické praxe, ve které se autor pohybuje, ji můžeme definovat na základě empirických zkušeností následovně:

„Movitost nebo nemovitost, ve které dochází ze strany zúčastněných osob k úmyslné nelegální výrobě návykových látek, a to za pomoci specifických metod, chemických látek a směsí (prekurzorů) a předmětů k tomu určených, jejichž cílem je finální produkt v podobě konkrétní návykové látky“ (Národní protidrogová centrála SKPV PČR, 2018).

V České republice i v zahraničí se nelegální laboratoře nachází ve zdánlivě skrytých prostorech rodinných domů, opuštěných budov, uzavřených továrnách, nepoužívaných skladech, stodolách, motorových vozidlech, ale také ve veřejných prostorách - ubytovacích zařízeních všeho druhu například v hotelech, ubytovnách či motelech. V zahraničí jsou stále častěji nacházeny laboratoře menší velikosti, a to zejména v obytných karavanech, v osobních vozidlech nebo na lodích. Výjimkou nejsou ani místa, kde by je nikdo neočekával. Např. v Indonésii je častým jevem výskyt nelegálních laboratoří na výrobu návykových látek ve věznicích, kde zkorumpovaní dozorcí uvedené nelegální praktiky za úplatu přehlížejí (Kratina, 2018).

3.4.1 Chemické látky, směsi a jejich výskyt

Pro výrobu metamfetaminu Nagaiho syntézou jsou základními a nenahraditelnými prekurzory pro výrobu následující látky: efedrin/pseudoefedrin, červený fosfor, jód, methylbenzen (toluen), aceton (není přímo nutný pro syntézu, ale používá se k dočišťování a krystalizaci výsledného metamfetaminu), kyselina chlorovodíková, kyselina (ortho) fosforečná a hydroxid sodný (Zábranský, 2007).

Produkcí metamfetaminu lze definovat do jedné ze tří hlavních výrobních metod, často označovaných podle rozhodujícího prekursoru jako fenyl-2-propanon (P2P), červený fosfor a Birchova redukce. Přestože tyto tři metody mají mnoho společných chemických látek, směsí a kroků, některé procesy a chemikálie jsou pro každou z nich jedinečné.

V závislosti na výrobním postupu používaném v laboratoři se v průběhu výrobního procesu vytvářejí kromě metamfetaminu různé chemické vedlejší produkty (Owens, 2017).

Nebezpečí ohrožení života a zdraví pro složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“), případně civilního obyvatelstva v místech nelegálních laboratoří vyplývá hned z několika rizik. V první řadě jde o riziko vážných otrav těkavými organickými rozpouštědly (methylbenzen, aceton), které svými relativně vysokými koncentracemi dalece převyšují hygienické limity. V obyčejné komunitní laboratoři byla naměřena koncentrace 1.900 mg.m^3 (Kratina, 2018), která již stačí k vyvolání škodlivých zdravotních následků. Dále je zde přítomnost silných kyselin a zásad, které mohou při neopatrné manipulaci způsobit rozsáhlé destrukce tkáně s doživotními následky. Z fyzikálního hlediska je to především vznik požárů a výbuchů, vyplývajících již ze samotné podstaty a přítomnosti chemických látek a směsí. V neposlední řadě se může také jednat o úrazy elektrickým proudem. Z praxe je známo, že řada pachatelů ze sociálně vyloučených skupin bez řádného zaměstnání a příjmu financí používá nelegální a amatérské připojení ke zdroji elektrické energie.

3.4.2 Metody výroby omamných a psychotropních látek

Metod výroby metamfetaminu nyní existuje ve světě více jak dvě desítky. Tato diplomová práce je výhradně zaměřená na tzv. „*Nagaiho syntézu*“ a dále pouze teoreticky uvedenou relativně novou metodu takzvanou „*One pot*“.

V praxi se lze setkat s několika typy nelegálních laboratoří, ve kterých probíhá extrakce, konverze a syntéza. Jedním z typů může být tzv. „tabletovna“ (lisování tablet z předem připravené směsi), nebo může jít o laboratoř multifunkční, v níž se sbíhá několik typů nelegálních aktivit výroby drog (Kratina, 2018).

Pro Českou republiku je typická nelegální výroba metamfetaminu takzvanou Nagaiho syntézou (popsáno v části 3.4.1 Chemické látky, směsi a jejich výskyt). Ta probíhá redukcí efedrinu jodem a červeným fosforem v prostředí kyseliny fosforečné. Výsledný produkt může být dále upraven přečištěním za pomoci organických rozpouštědel (nejčastěji aceton). Pro uvedenou výrobu je podstatná přítomnost stimulační složky efedrinu/pseudoefedrinu. Uvedená substance je dostupná v komerčně prodávaných léčivech (např. Modafen, Nurofen, Cirrus, Clarinase a řada dalších). Původně je však efedrin alkaloid,

který se přirozeně vyskytuje v rostlinách *Ephedra Vulgaris*. Jedná se o skupinu fenethylaminů, které jsou známé svými stimulačními účinky vůči savčí centrální nervové soustavě. Efedrin je součástí mnoha léčiv známých již od starověku a starověkých civilizací. Zejména je známo jeho využití v čínské lidové medicíně, kde má *Ephedra Vulgaris* název Ma-huang (Limberger et al. 2013). V současné době je efedrin, respektive jeho umělá forma pseudoefedrin, vyráběna průmyslově synteticky a slouží jako jedna z hlavních účinných látek v lécích, společně například v kombinaci paracetamolem pro utlumení některých respiračních onemocnění nebo s jinými léčivými substancemi pro tlumení bolesti. Autorovi diplomové práce je po teoretické stránce výroba metamfetaminu známa, ale s ohledem na morální a legální kodex nebude postup celé výroby zveřejňovat. Popisovaná metoda výroby metamfetaminu byla prokázána ve zkoumaném objektu, kde byl autorem proveden terénní odběr vzorků (viz praktická část, této diplomové práce).

Relativně novou metodu výroby metamfetaminu hodnou za zmínku, je metoda „*One-Pot*“, která se díky své jednoduchosti a minimálním nákladům může začít ve větší míře objevovat i v České republice. Jednoduchost výroby touto metodou spočívá v průběhu celé reakce pouze uvnitř jedné PET lahve s postupným přidáváním dalších substancí, které jsou jen mírně odlišné od Nagaiho syntézy (např. přítomnost dusičnanu amonného). Celá syntéza, včetně výsledného produktu, tj. metamfetaminu, probíhá uvnitř jedné jediné lahve, kterou lze snadno uschovat, přenášet či provést její okamžitou likvidaci v případě možného odhalení. Avšak zmíněná metoda sebou přináší i vysoké zdravotní riziko spočívající v uvolňování hořlavých plynů a vzniku relativně vysokého tlaku uvnitř PET lahve (Lehmert, 2019).

Zásadní, pro výrobu nelegálních psychotropních látek, je jednoduchý přístup ke zdrojovým chemickým látkám a směsím, takzvaným prekursorům drog (viz předchozí kapitoly). Některé prekursory jsou volně dostupné ve veřejných obchodních sítích a jejich prodej není kontrolován (hydroxid sodný, rozpouštědla, kyseliny), další (červený fosfor, pseudoefedrin) podléhají regulacím a pro pachatele může být jejich obstarání náročnější. Zneužívání pseudoefedrinu k nelegální výrobě se v roce 2010 podařilo zmírnit, a to díky přijetí tvrdší legislativy, obsažené v zákoně č. 141/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, který se dotýká volného prodeje léčiv obsahujících tuto účinnou látku (Zákon č. 141/2009). Na tuto legislativní změnu již stihli

pachatelé drogové trestné činnosti zareagovat a našli si jiný způsob, jak tato léčiva s pseudoefedrinem získat. Dováží je z Polska, Slovenska, Maďarska, případně z Turecka a Rumunska

3.5 Odpadní látky vznikající při výrobě nelegálních omamných a psychotropních látek

Při nelegální výrobě metamfetaminu v laboratořích je třeba přijmout, zvážit a zohlednit zejména níže uvedené hypotézy, které budou mít vliv na závěry uvedené v praktické části předložené diplomové práce:

1) Kontaminanty se do okolí nelegální laboratoři šíří ve formě plynů a mikročástic, z nichž zejména fosfor, jód, metamfetamin a pseudoefedrin, mají schopnost přetrvat s ohledem na další aspekty v objektu v řádech i několika let.

2) Objekt může být kontaminován rovněž prekurzory, které nepodléhají rychlému odpařování nebo předměty, které se podílely na výrobě návykových látek nebo byly v blízkosti. Jedná se především o různé obalové materiály, nádoby či pomůcky pro úchop (kleště, náradí, svorky, rukavice apod.).

3) Vycházíme z vědecky ověřeného faktu, že nejsilnější koncentrace škodlivých látek je v místnosti, kde probíhala samotná výroba. Kontaminanty jsou přítomné ve zdech, stropu, případně pokud je zde umístěn, v nábytku, čalounění, podlahových krytinách a dalších předmětech. Velmi náchylné pro hlubší kontaminaci jsou koberce, textilie, dřevo a porézní materiály (Martyny, 2007). Dále je potřeba počítat i s prouděním vzduchu v nemovitosti, který dále roznáší mikročástice a plyny ve směru proudění.

4) Předpokládáme, že pachatelé uvedeného protiprávního jednání ze zjevných důvodů neukládají vzniklý toxický odpad k ekologické likvidaci, ale zbavují se ho různými způsoby. Z praxe jsou známé případy vylévání odpadu do okolní přírody, zejména do odlehlých lesů a potoků (Bulletin Národní protidrogové centrály, 2020) nebo je odpad likvidován v přímé blízkosti výrobního objektu, čímž se jen prohlubuje celý problém znečištění a následné sanace.

3.5.1 Rizika vznikající při výrobě

Již v roce 2015 NPC upozornila ve své **Výroční zprávě** na poškozování, zdraví, nemovitostí a životního prostředí vlivem nelegálních laboratoří.

„Při výrobě dochází ke vzniku mnoha nebezpečných plynů a aerosolů, které se následně šíří obytným domem, ať již přes společné prostory, nebo vzduchotechnikou, kterou jsou ostatní byty propojeny a tím jsou rizikem i pro ostatní obyvatele domu. Následná dekontaminace a sanace po výrobě metamfetaminu je velmi finančně náročná i složité proveditelná. Bohužel právě z těchto důvodů ji téměř nikdo neprovádí. Velké riziko následně přináší i řemeslníkům, kteří často bez znalosti okolností byt rekonstruují běžným způsobem. Kontaminované je samozřejmě veškeré vybavení bytu, včetně nábytku, textilií, drobných předmětů, stejně jako omítky, odpady, ventilace, jímky atd. Noví nájemníci, kteří si takový byt či dům v dobré víře koupí nebo pronajmou, jsou pak dlouhodobě vystaveni vlivu těchto velmi toxických a nebezpečných látek s negativním vlivem na jejich zdraví“ (Národní protidrogová centrála SKPV PČR, 2016)

Při neodborné manipulaci ze strany IZS může dojít ke zraněním například vlivem obnažených elektrických kabelů. Velká koncentrace života a zdraví ochromujících nebezpečných chemických látek, užívaných při vlastní výrobě OPL, může mít fatální následky na všechny zúčastněné osoby. Samotnou kapitolou je přítomnost plyných látek, zpravidla těkavého organického charakteru, které se uvolňují do okolí během syntézy. Zahrnují všechny stereoizomery xylenu, chlorovodík, fosfan, metyljodid, methylbenzen, cyklohexan a další. Zvláště fosfan a metyljodid vznikají sice v malém množství, ale mohou mít dalekosáhlé dopady na lidské zdraví. Je třeba dále zdůraznit, že nebezpečnost uváděných látek nespočívá pouze v přímé a akutní expozici, ale také v jejich dalším dlouhodobém působení. Jednou z vlastností plyných látek uhlovodíků organického charakteru je jejich kumulativní účinek v organismu s vysokou lipofilitou. Převedením uvedeného faktu do problematiky nelegálních laboratoří se dá konstatovat, že dlouhodobá expozice má za následek ukládání těchto sloučenin do tukových tkání organismu. Z toho důvodu jsou jednak v organismu uloženy i velmi dlouhou dobu s kontinuálním poškozováním, a špatně podléhají rozpuštěním do moči, čímž jsou tedy velmi špatně z organismu vylučitelné (Kratina, 2018). Mimo popsaného vzniku plyných substancí je třeba také vzpomenout na přítomnost mikroskopických pevných částic zastoupených efedrinem, metamfetaminem (pokud byl již

vyroben), dále fosforem a jódem. Právě fosfor a jód má, s ohledem na členitost terénu, případně městské zástavby a s přihlédnutím na povětrnostní podmínky i dobu provozování laboratoře, schopnost doletu od laboratoře do vzdálenosti až 100 metrů (Lehmert et. al, 2018).

Riziko také představuje přítomnost drogově závislých a pachatelů drogové trestné činnosti, kteří pod vlivem návykových látek nemusí vždy vyhodnotit správně policejní zásah a mohou se pokusit o neopodstatněné chování vedoucí ke zranění jich samých nebo zakročujících policistů. V uplynulé době se policisté také setkávali s nástražnými pastmi mechanického, fyzikálního i chemického původu. Od primitivních nášlapných pastí na prkna s hřebíky, přes elektrický kabel připojený na kliku až po sofistikovaně nastražené výbušné či třaskavé směsi (např. acetoperoxid) umístěné pod kobercem (Národní protidrogová centrála SKPV PČR, 2018).

Také studie Kuhn et al., publikovaná v roce 2019 definovala řadu nežádoucích zdravotních účinků, ke kterým dochází při dlouhodobém pobytu v nemovitostech, kde dochází k nelegální výrobě OPL. Konkrétně byly zaznamenány změny v chování, problémy se spánkem, respirační onemocnění, podráždění pokožky a vznik ekzémů, podráždění očí a v neposlední řadě bolesti hlavy. V odebraných vzorcích vlasů byly u některých osob, a to i dětí, detekovány stopy metamfetaminu. Expozice a souběžně hlášené účinky na zdraví pokrývaly širokou škálu hladin koncentrace metamfetaminu v životním prostředí, včetně nízkých hladin blízkých současné australské směrnici 0,5 µg metamfetaminu / 100 cm². Nebyly patrné žádné významné rozdíly mezi účinky na zdraví při bydlení v nemovitostech kontaminovaných předchozí výrobou nebo přímým užíváním metamfetaminu. Tato studie ukazuje, že pobyt v kontaminovaných nemovitostech může představovat vážné riziko pro veřejné zdraví (Kuhn et al., 2019). Obdobné závěry uvádí ve svém článku i Wright et al., publikovaném v roce 2020 pod názvem „Environmental Methamphetamine Exposures And Health Effects In 25 Case Studies: Knowledge And Uncertainties“ (Wright et al., 2020).

3.6 Vliv kontaminace na odhad ceny nemovitosti

Množství nelegálních laboratoří metamfetaminu, odhalených policejním orgánem v několika posledních letech, mírně klesá (viz tabulka 5). Úroveň možného rizika v přímé souvislosti s touto nelegální činností se paradoxně zvyšuje. Důvodem je zvyšující se

produkční objem, použité chemikálie, mobilita i dostupnost a ochota pachatelů investovat do sofistikovaných pokrokových technologií, které umožní skrýt typický „chemický zápach“ během vlastní produkce. V závislosti na zvoleném řešení dochází ke kontaminaci rozsáhlejšího území rozptylem z vyšší výšky, nebo je vlastní prostor, kde se provádí chemická reakce, vzduchotěsně uzavřen. Vysoká závažnost této problematiky se opakovaně odráží na zveřejněných statistikách, obsažené ve výročních zprávách NPC. V těchto ročenkách je uveden již zmíněný dlouhodobý trend průměrného odhalení cca 250 nelegálních laboratoří ročně, což kvalifikovaným odhadem čítá jen 10 až 25 % celkového stavu na českém území (Frydrych, 2019). Vysoká míra latence nás vede k reálnému předpokladu existence 1.250 až 2.500 nelegálních laboratoří, produkujících spolu s metamfetaminem i nežádoucí škodlivé látky (Lehmert et al., 2018).

3.6.1 Oceňování majetku

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů, ve svém platném znění, určuje různé způsoby a postupy pro provedení ocenění nemovitosti. Užití konkrétního postupu ocenění je upřesněno prováděcími předpisy k tomuto zákonu. Cenu staveb můžeme spočítat cenovým násobkem obestavěného prostoru v metrech kubických a konkrétních koeficientů, nebo dle výměry podlahové plochy v metrech čtverečních násobenou cenou základu. Pro výpočet nemovitostí jako jsou rybníční nebo zalesněné plochy, studny či porosty, disponuje česká legislativa samostatnými vzorci. Na konkrétní cenu nemovitosti má vliv množství nezávislých, právně definovaných, proměnných. Koeficient kontaminace (K_{R8}) je určen v příloze č. 19 zákona o oceňování majetku, pouze pro kalkulaci ceny rybníku. Pro zbylé nemovitosti můžeme započítat do výpočtu hodnotu opotřebení, bohužel pro toto není jednoznačně uvedeno pro případ poměrného snížení či omezení užitné hodnoty nemovitosti v důsledku její zdravotní závadnosti. Podobně je tomu i v případě tržního indexu nemovitých věcí, který nekalkuluje s možností snížené ceny vlivem zvýšené zdravotní rizikovosti související s dlouhodobým užíváním věci. Negativní externalitu kontaminace objektu je tak do matematického výpočtu možné použít pouze při značně extenzivním výkladu, a to jen ve chvíli užití indexu omezující vliv pozemku, kdy má hodnota P_i ve znaku **6** – jiné nedefinované vlivy znehodnocující cenu, a to dosazením hodnoty v rozmezí **-0,01** až **-0,3**, za předpokladu, že toto zařazení do tohoto kvalitativního pásma bude řádně a nepochybně odůvodněno, včetně určené výše záporné hodnoty. Při

tomto tvrzení se nabízí otázka, zda disponují soudobí znalci z tohoto oboru oceňování majetku kompetencemi, které jim dostatečně umožní řádně a neoddiskutovatelně odůvodnit nižší cenu nemovitosti v přímé souvislosti s prokazatelnou kontaminací zapříčiněnou nelegální výrobou metamfetaminu (Lehmert et al., 2018).

Další možností výpočtu je využití možnosti kalkulace opotřebení stavby, ale tu nelze použít na kontaminovaný pozemek. Samotná cena budovy se ve smyslu přílohy č. 21 vyhlášky č. 441/2013 Sb., k provedení zákona o oceňování majetku (oceňovací vyhláška) poměrně poníží o své opotřebení stářím a zjištěným aktuálním stavem s odhadem životnosti stavby nebo její dílčí části. Samotný výpočet lze provést lineárně nebo analyticky. Pro účely této problematiky je možno aplikovat jen analytickou metodu, která může být použita v případě, kdy je konkrétní nemovitost poškozena v souvislosti s živelnou pohromou, nebo je její technický stav mimořádně špatný. Proto tuto situaci antropogenní kontaminace budovy s nelegální výrobou metamfetaminu a jeho vlivu dosažených následků na technickém objektu můžeme označit jako mimořádně negativní (Lehmert et al., 2018).

Konkrétní výpočet opotřebení touto analytickou metodou je dle Dr. Lehmertha (Lehmert et al., 2018) postaven na cenových podílech konstrukcí a vybavení uvedených v přílohách předmětné oceňovací vyhlášky. Opotřebení objektu stavby v procentuálním vyjádření se vypočte podle vzorce

$$\sum_{i=1}^n \left(\frac{B_i}{C_i} \times 100 A_i \right)$$

n = množství položek konstrukcí a vybavení nalézajících se v objektu;

A_i = cenový podíl konkrétních konstrukcí a vybavení uvedených v tabulkách č. 1 až 6 vyhlášky 441/2013 Sb., stanovené dle aktuálně zjištěného stavu věci v souvislosti s výpočtem koeficientu vybavení K_4 , kdy součet cenových podílů = 1,00;

B_i = skutečné stáří konstrukcí a vybavení;

C_i = předpokládaná úhrnná životnost konstrukce a vybavení uvedené v tabulce č. 7 vyhlášky 441/2013 Sb., nebo stanovené s ohledem na aktuální stavebně technický stav konstrukce (platí $B_i \leq C_i$, lze odhadnout i B_i / C_i).

Dalším možným způsobem jak nepřímým způsobem zohlednit výši škody na majetku, zcela související s provozem nelegální chemické laboratoře metamfetaminu, je využití znaleckého posudku, který stanoví cenu nemovitosti. Vychází se ze znaleckého posudku o nebezpečných chemických, biologických, radiologických, jaderných a výbušných látkách (dále jen „CBRNe“) a jejich vlivu na životní prostředí a zdraví. Případně je možné aplikovat kvalifikovaný odhad sanace a dekontaminace kontaminovaných prostor, zde je nutné brát zřetel na nezbytnou remediaci. Takovýmto způsobem je přesně definován stavebně technický stav nemovitosti pomocí indexu konstrukce a vybavení, vymezení mezi špatným stavem ve stupni **IV.** a **V.** (predikci realizace od stavebních úprav menšího rozsahu až po celkovou rekonstrukci), definováno hodnotami $V_i = 0,65$, resp. $0,40$ ve výpočtu dle vzorce (Lehmert et al., 2018):

$$I_V = \left(1 + \sum_{i=1}^{12} V_i \right) \times V_{13}$$

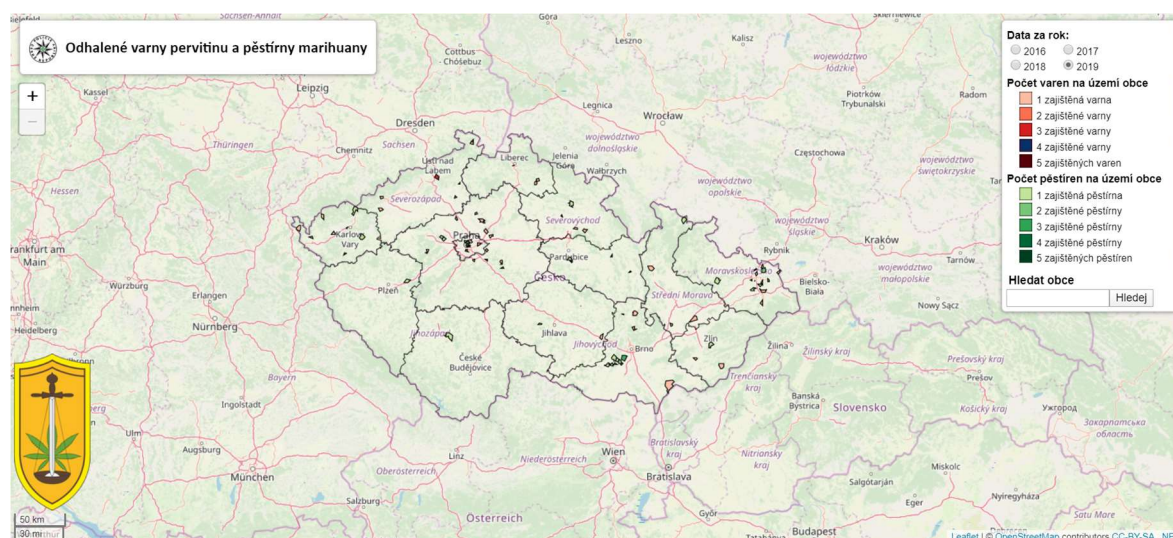
Kontaminovat se nebezpečnou CBRNe látkou mohou nejen půdní prostory, ale i dřeviny. V těchto případech je ocenění značně individuální a vychází z výsledků laboratorních rozborů a úhrnné situace po provedeném plošném průzkumu míry kontaminace (Lehmert et al., 2018).

3.6.2 Mapa varen a pěstíren

Pro rámcový přehled konkrétních lokalit, které by mohly mít negativní vliv na vícenásobné při koupi nemovitosti, ale hlavně na zdraví a bezpečnost postižených osob v oblasti nelegální výroby metamfetaminu a nelegálního pěstování netechnického konopí, související s dlouhodobě neřešeným problémem kontaminace bytů a objektů, byla 1. listopadu 2016 zpřístupněna na webových stránkách NPC speciální aplikace. Ta na geografickém podkladu mapy České republiky zobrazuje základní informace o odhalených nelegálních laboratořích metamfetaminu a pěstírnách netechnického konopí (marihuany). Jedním ze zamýšlených cílů jejich zveřejnění je upozornit na současný objem nelegální výroby návykových látek. Rovněž si uživatel může utvořit vlastní představu o zamoření životního prostředí nebo obytných ploch, a tak se vyhnout nákupu nemovitosti v rizikové oblasti. Autor je toho názoru, že takové upozornění občanů je ve veřejném zájmu a předčí

právo na ochranu osobních údajů jednotlivce. Předmětná mapa varen a pěstíren je dostupná na webové adrese <https://www.policie.cz/clanek/mapa-varen-a-pestiren.aspx>.

Vlastní maximální zobrazení je z důvodu anonymizace konkrétní polohy vymezeno jen na katastrální území obce. V „choropletickém“ zobrazení vyznačená barva odpovídá počtu odhalených varen nebo pěstíren uvedených v legendě. Čím světlejší barva je, tím je nižší tento počet a naopak, čím tmavší, tím vyšší je počet odhalených případů nelegální činnosti (viz obrázek 2). Každý návštěvník těchto stránek si zvolí vlastní zobrazení sledovaných entit pro konkrétní rok nebo roky. Dále je umožněno vyhledat zájmovou oblast pomocí integrovaného vyhledavače adres. Samotnou mapu pak lze přiblížit či oddálit. V neposlední řadě je možno doplnit, že tato aplikace je přizpůsobena zobrazení, jak v personálním/osobním počítači, tak v mobilních telefonech. Publikovaná data jsou PČR aktualizována pravidelně v měsíčním cyklu (Mapa odhalených varen a pěstíren, 2016).

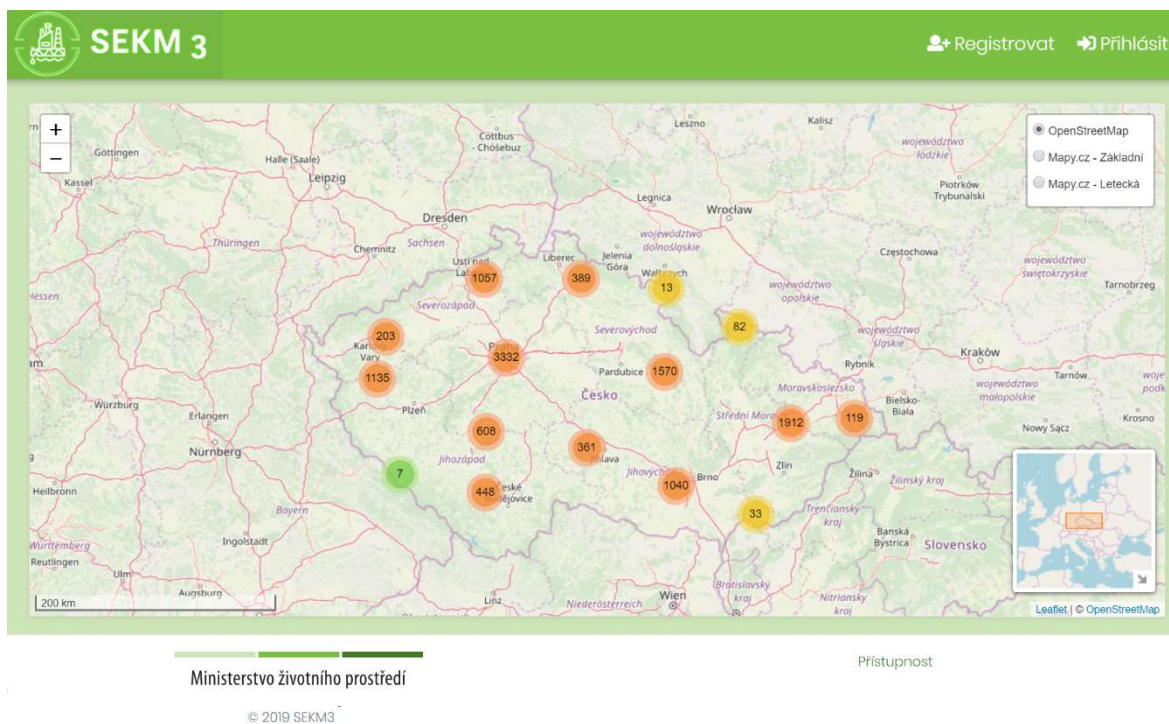

Obrázek 2 - Mapa odhalených nelegálních laboratoří (varen) a pěstíren marihuany (zdroj: Mapa odhalených varen a pěstíren, 2016)

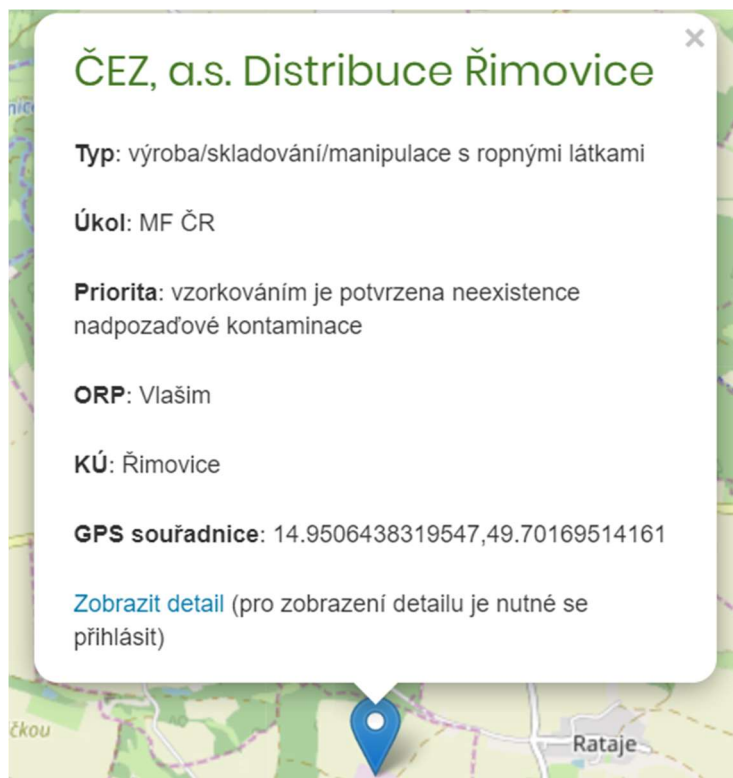
3.6.3 SEKM3 Portál

Konkrétnější data o možné kontaminaci lze získat na portálu SEKM3, který od roku 2019 provozuje Ministerstvo životního prostředí České republiky (dále jen „MŽPČR“). Tento portál umožňuje, v souladu s instrukcemi Evropské agentury pro životní prostředí, sledování a posuzování priorit kontaminovaných či potenciálně možných míst a lokalit s řešenou ekologickou škodou. Odhalené objekty, kontaminované vlivem nelegální výroby

drog, se zde nezaznamenávají. Dle názoru MŽPČR se musí jednat o ekologické škody na životním prostředí, nikoli na soukromém majetku. Shromážděné informace systému evidence kontaminovaných míst (dále jen „SEKM“) se využívají jako podkladové materiály při stavebních řízeních. Lze vybrat ze tří mapových podkladů, detailně se zaměřit na konkrétní objekt a po registraci získat další bližší údaje (SEKM3, 2020).

Obrázek 3 - Systém evidence kontaminace míst Ministerstva životního prostředí České republiky (zdroj: SEKM3, 2020)

Obrázek 4 - Systém evidence kontaminace míst Ministerstva životního prostředí České republiky – příklad detailního zobrazení (zdroj: SEKM3, 2020)

3.7 Náhrada škody

Podmínky pro možnost přiznání náhrady škody způsobené v souvislosti s páčáním trestné činnosti (např. škoda na majetku, na životním prostředí, újma na zdraví, na ztížení společenského uplatnění, ušlý zisk...), jsou v rámci probíhajícího trestního řízení přesně vymezeny. Pro úhradu vzniklé škody na majetku, dle novelizace trestního řádu od 1. září 2012, lze požádat o náhradu nemajetkové újmy. O přiznání takovéto náhrady škody rozhoduje příslušný soud. Výše a forma náhrady je upravena předpisy civilního práva hmotného, konkrétně ustanoveními zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (nový) a zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce. Předpokladem je, že se jedná o škodu způsobenou v přímé souvislosti s trestným činem. Takto vzniklá škoda, která přímo souvisí se skutkem obviněného, není ovlivněna vlastním právním zhodnocením tohoto činu. Uplatnění návrhu na náhradu škody musí v trestním řízení směřovat proti konkrétní osobě. Soud o tomto podaném návrhu, navzdory platné zásadě oficiality, nerozhoduje z úřední povinnosti. Podání návrhu na náhrady škody je nutné provést na základě právních předpisů a ve stanovené lhůtě, než proběhne v hlavním líčení zahájení dokazování. Tento návrh musí obsahovat údaje,

kteře nepopíratelně argumentují jeho důvodnost a míru minimální úrovně nároku na úhradu vzniklé škody. V této věci může být pravomocně rozhodnuto v občanskoprávním či jiném soudním řízení. Náhradu majetkové škody smí uplatnit jen osoba s právní subjektivitou (Náhrada škody, 2009).

Příslušný soud, ve smyslu § 121 písm. a) zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, rozhodne přiznání náhrady škody rozsudkem jménem republiky, nebo dle ustanovení § 314f odst. 1 písm. e) trestního řádu, rozhodne o náhradě vzniklé škody a stanoví povinnost obžalovaného nahradit poškozenému žadateli škodu, kterou mu ve smyslu dle ustanovení § 228 odst. 1 trestního řádu způsobil v souvislosti s trestným činem nebo může tohoto poškozeného odkázat na občanskoprávní řízení, či dle § 229 trestního řádu na řízení před jiným soudním orgánem, kterému věc přísluší. Samotný rozsudek pak ve svém výroku o náhradě škody stanovuje částku, která může být vůči obviněnému uplatněna až pro nabytí jeho právní moci. Stanovená výše škody se stane v tu chvíli vykonatelnou a tedy exekučně vymahatelnou. Poškozený má možnost požádat o zaplacení škody po odsouzeném okamžitě po nabytí právní moci, pokud ten svou soudem stanovenou povinnost nesplní, pak má poškozený možnost podat podnět k realizaci exekučního řízení. Návrh věřitele na exekuční řízení písemně nebo ústně protokolárně se podává k exekučnímu oddělení soudu, jež v této věci prvoinstančně rozhodl (Náhrada škody, 2009).

V případě, kdy soud uloží pachateli trestné činnosti peněžitý trest ve formě propadnutí majetku, nebo alternativní majetkovou trestní sankci, kdy pachatel svůj trest splácí dle splátkového kalendáře řádně, má Česká republika možnost (na základě zákona č. 59/2017 Sb., o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení a o změně některých zákonů) postoupit příjem z uložené majetkové sankce oběti pro účely vypořádání soudem pravomocně přiznaného nároku náhrady škody (Náhrada škody, 2009).

V případě, kdy soud obžalovaného zproští obžaloby, odkáže poškozeného, s nárokem na náhradu škody, vždy na **občanskoprávní řízení**. Poškozený je oprávněn proti této části rozsudku týkající se náhrady škody, dle zákona podat odvolání. Toto odvolání se nemůže týkat rozhodnutí soudů o vině a trestu obviněného. Samotné občanskoprávní řízení je postaveno na principu rovného postavení obou účastníků sporu v pozici poškozeného či působilce škody, tedy pachatele. Jedná se o takzvanou „zásadu dispozitivní“. Soud pouze

projednává a hodnotí návrhy a důkazy, které mu byly účastníky soudního řízení předloženy, sám si žádné důkazy, oproti trestnímu řízení, nezajišťuje. V tomto případě sporu leží důkazní břemeno na poškozeném, který musí soudu dokazovat způsobenou škodu, to v rozsahu a výši způsobené pachatelem. Jako listinný důkaz lze použít trestní spis nebo jen jeho části, ale za předpokladu, že jsou úředně ověřené. Prakticky je velmi obtížné, aby poškozený zjistil místo aktuálního bydliště a místo výkonu práce pachatele, bohužel tato znalost je neopomenutelnou podmínkou pro vedení tohoto občanskoprávního řízení (Náhrada škody, 2009).

Vlastní písemná žádost poptávající majetkový nárok musí být na Ministerstvo spravedlnosti České republiky (dále jen „MVČR“) zaslána do 60 dnů od dne, kdy došlo k nabytí právní moci odsuzujícího rozsudku v trestním řízení, vydané příslušným soudem, se kterým souvisí majetkový nárok poškozeného. Při nedodržení této zákonné lhůty přiznaný nárok na uspokojení vniklé škody z výnosu trestní sankce pachatele zaniká. Prakticky je nutné v žádosti o uspokojení majetkového nároku uvést (Katalog životních situací, 2017):

- přesně a jednoznačně zmínit údaje týkající se osoby žadatele,
- vyjádřit vlastní vůli a zažádat o přiznání majetkového nároku,
- určit přesně vymezenou výši pohledávky,
- stanovit způsob a formu výplaty finančních prostředků,
- popřípadě zbléní informace, ve které si soud vyhradil právo provést rozhodnutí ve věci uložení majetkové trestní sankce při veřejném projednání.

Oficiální přijetí této žádosti bude žadateli ze strany adresáta písemně potvrzeno a o této doručené žádosti bude rozhodováno ve správním řízení. V odborných kruzích je doporučeno použít formulář žádosti, který je uveden v příloze č. 1, případně jeho obdobu s podobným obsahem. Pokud nedojde k získání peněžních prostředků, bude řízení ukončeno. Získané finanční prostředky se zasílají osobě do úrovně pravomocně přiznaného nároku v rozhodnutí MVČR, a to do 15 kalendářních dní. Celkový nárok oběti, která požádala o náhradu škody, který bude uhrazen MVČR ze zisku majetkové trestní sankce pachatele, dle zákona přebírá Česká republika. Stát v zastoupení MVČR ho bude poté vymáhat po pachateli (Katalog životních situací, 2017).

Doručovací adresa pro „Žádosti o uspokojení nároků na náhradu škody způsobené trestným činem“ jsou adresovány MVČR, odboru odškodňování, jež sídlí v ulici

Vyšehradská 16, Praha 2, nebo případně ve formě elektronické pošty do jeho datové schránky **kq4aawz** (Katalog životních situací, 2017).

3.8 Dekontaminační postupy v České republice a zahraničí

Na úvod kapitoly zabývající se dekontaminačními postupy je třeba definovat pojem kontaminace a s ní související dekontaminaci. Kontaminací rozumíme zamoření určitého prostoru nebezpečnými látkami (agens), které mají potenciál ohrozit zákonem chráněné zájmy (lidský život a zdraví, majetek, životní prostředí a život zvířat). Podle druhu agens je kontaminace dále rozlišována na chemickou, biologickou, radioaktivní a případně další. Pro každý uvedený druh existují postupy, kterými lze úroveň kontaminace snižovat.

Pojmem dekontaminace rozumíme organizační, technické a materiální postupy, kterými účinně snižujeme působení škodlivých agens v zamořeném prostoru. Podle druhu odstraňovaných látek rozlišujeme na (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015):

- a) detoxikaci u chemických látek,
- b) dezinfekci u biologických agens,
- c) dezaktivaci u radioaktivních látek.

Účel dekontaminace spočívá v odstranění nebezpečných kontaminantů na co nejnižší mez, protože úplné odstranění není prakticky možné. Metody dekontaminace rozlišujeme na (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015):

- a) mechanické (otírání, kartáčování, omývání),
- b) fyzikální (odpaření, naředění, sorpce),
- c) chemické (založené na základě vzájemné chemické reakce mezi kontaminantem a dekontaminační látkou),
- d) biologické (použití mikrobiologických organismů, které účinně rozkládají kontaminant).

Provedení dekontaminace se rozděluje na (Ochrana obyvatelstva a krizové řízení, 2015):

- a) suchou (kartáčování, odsávání),
- b) polosuchou (například suchá pěna používána na tkaniny),
- c) mokrou (použití vody s detergenty nebo slabě zásadité roztoky pro otírání či omývání. Při dekontaminaci osob nesmí teplota dekontaminační tekutiny přesáhnout teplotu lidského těla a nesmí být agresivní povahy).

3.8.1 Dekontaminace budov

Dekontaminaci objektů nepříznivě ovlivňuje nedostatečná legislativní úprava v kombinaci s nedostatečnou informovaností o vzniku potencionálních rizik veřejnosti. V zahraničí, například na Novém Zélandu a ve Spojených státech amerických, jsou již přesně definovány hygienické limity a nastaveny standardní postupy, kterými se bezpodmínečně musí dekontaminace budov a vybavení řídit. V České republice se této otázce věnuje Státní zdravotnický ústav (dále jen „SZÚ“) ve svém doporučení (Vít, 2018).

Dle současné legislativní úpravy tato problematika kontaminace připadá k řešení Ministerstvu zdravotnictví České republiky (dále jen „MZČR“), konkrétně Hygienické službě coby „hygiena komunální“. Nehledě na prokázaný negativní vliv nelegální výrobou psychoaktivních látek na lidské zdraví ve formě mnoha psychických poruch a chorob, o němž bylo v minulosti mnohokrát psáno, přesto ještě nedisponujeme funkční reálně použitelnou metodikou. Ze strany státu a státních institucí není vůle tento nedostatek proaktivně řešit. Na základě několika cíleně zaměřených projektů stoupá informovanost široké laické veřejnosti, která se o možnosti nežádoucí kontaminace vlastních nemovitostí iniciativně zajímá, a pokud jsou provedena měření pozitivní, tak tuto situaci aktivně řeší. Ze společenského pohledu je bezpodmínečně důležité věnovat se této problematice, definovat a přesně vymežit konkrétní způsoby realizace po praktické a legislativní stránce. Moc zákonodárná a výkonná by pak měla tyto postupy co nejdříve převést do standardní praxe (Lehmert, 2018).

SZÚ provedl na základě mandátu MZČR rešerši možného řešení této otázky. A to na základě aktuálních informací o úrovni expozice, možnosti ohrožení zdraví a vymezení sanačních prací uváděných v odborném tisku Austrálie, Nového Zélandu a Spojených států

amerických. Nejkomplexněji se této otázce věnují odpovědné orgány Nového Zélandu. Například zdejší Institut pro environmentální vědu a výzkum zkoumal potenciální kontaminaci, realizoval expoziční modely pro nejcitlivější skupiny ohrožených osob, definoval možná rizika a vymezil sanační limitní normy (Vít, 2018).

Z důvodu neexistence pevně uchopitelných vědeckých či zdravotnických argumentů, panuje ve společnosti představa, že přítomnost třeba jen stopového množství metamfetaminu je automaticky zdraví ohrožující. Na základě těchto celosvětových obav vzniklo odvětví výzkumu zacílené na zkoumání a testování metamfetaminu a jeho dekontaminaci. Vlastní sanace renomovanými sanačními firmami v prostorách, které jsou považované za rizikové, je velmi nákladná (Vít, 2018). Zbytkový metamfetamin lze nalézt na povrchu věcí v prostorách, kde docházelo k výrobě, nebo byl inhalován formou kouření. Zároveň není vyloučena jeho migrace vlivem proudění vzduchu prakticky kdekoliv uvnitř objektu. Metamfetamin je dobře detekovatelný na hladkém povrchu, například plastu a kovu. Naproti tomu hůře detekovatelný je na porézním materiálu, například dřevu. Na povrchu textilií ulpívá větší množství. Vybavení místnosti může absorbovat stopy metamfetaminu, ale opětovné získání návykové látky z povrchu čalounění, kobereců, nábytku nebo záclon je velmi malé. Nejvyšší hodnoty byly, v rámci testování, naměřeny na lakovaných plochách rámu dveří v prostoru stropu místnosti. Z analýzy velkého množství vstupních dat na Novém Zélandu vyplývá, že naměřené hodnoty na podlahových krytinách vykazují zdánlivě malé množství metamfetaminu – v rámci pozitivních vzorků, dosahovaly na jejím povrchu střední hodnoty $0,3 \mu\text{g}/100 \text{ cm}^2$ metamfetaminu (Vít, 2018). Samotná výroba metamfetaminu z obecného hlediska má za následek vyšší koncentraci hodnot rezidua než samotné užívání kouření. Během experimentálního zkoumání, při simulaci kouření metamfetaminu, se naměřené hodnoty v průběhu několika dní znatelně snížily. Dle odebraných vzorků hned po provedení tohoto testu kouření po jednom pokusu byly naměřeny hodnoty rezidua nižší než $0,1 \mu\text{g}/100 \text{ cm}^2$, ale při opakovaném testování byly hodnoty násobně vyšší v rozpětí od 1,5 do $5,1 \mu\text{g}/100 \text{ cm}^2$ při 20 opakováních. Důležité je říci, že jsme k těmto hodnotám dospěli za použití konzervativního způsobu měření a je velmi pravděpodobné, že oproti reálnému prostředí jsou tato čísla nadsazená (Vít, 2018).

To, že vystavení se vlivu kontaminace při nelegální výrobě metamfetaminu představuje významné riziko inhalační expozice i po ukončeném procesu výroby, potvrzují i závěry provedené studie v USA. Tato studie, provedená v laboratorním prostředí, byla

publikována Mike Van Dyke at all., v roce 2008 pod názvem „A 24-Hour Study to Investigate Persistent Chemical Exposures Associated with Clandestine Methamphetamine Laboratories. Journal of Occupational and Environmental Hygiene“ (VanDyke et al., 2008).

V prostorách, kde docházelo k nelegální výrobě metamfetaminu, je úroveň naměřených hodnot diametrálně vyšší než v prostorách, kde docházelo jen ke konzumaci finálního produktu kouřením. Dle výsledku forenzní činnosti Institutu pro environmentální vědu a výzkum mohou být naměřené hodnoty metamfetaminu vyhodnocovány srovnáním s nastavenou excesivní hodnotou, která nasvědčuje laboratorní činnosti. Výzkum ve Spojených státech amerických (USA) zmiňuje běžné hodnoty nad $25 \mu\text{g}/100 \text{ cm}^2$, dle publikovaných výsledků na Novém Zélandu bylo u 136 laboratoří s metamfetaminem naměřeno v průměru hodnoty $54 \mu\text{g}/100 \text{ cm}^2$. Tento výsledek může být konzervativní, a to s ohledem na skutečnost, že povrchové stopy kontaminace se časem snižují, což u modelových situací není aplikováno. Získání naměřených hodnot blízcích se nebo přesahujících $30 \mu\text{g}/100 \text{ cm}^2$ predikuje s velkou jistotou nelegální výrobní činnost v místě odběru vzorku nebo v její bezprostřední blízkosti (Vít, 2018).

Na základě výsledků zkoumání novozélandského Institutu pro environmentální vědu a výzkum jsou pro **Českou republiku doporučeny SZÚ následující sanační limity pro objekty s hladkými podlahovými krytinami, kde nebyla prováděna výroba metamfetaminu, je to do $2 \mu\text{g}/100 \text{ cm}^2$, a pro objekty s pórovatými podlahovými krytinami, kde také nebyla prováděna výroba metamfetaminu, je to do $1,5 \mu\text{g}/100 \text{ cm}^2$. Pro případ objektů, kde byla prováděna výroba návykové látky metamfetamin, se doporučuje vzhledem k delšímu působení zdrojového kontaminantu, hodnota sanačního limitu do $0,5 \mu\text{g}/100 \text{ cm}^2$ (Vít, 2018).**

V průběhu vlastní dekontaminace budov je důležité vzít zřetel na zamezení možnosti šíření kontaminace do dalších prostor, případně do méně kontaminovaných místností. Z prostoru místnosti, kde byla prováděna nelegální výroba návykové látky, je obecně doporučována plošná likvidace veškerého vybavení, které je schopné absorbovat vyrobenou psychotropní látku, případně látky sloužící k její výrobě. Prakticky se jedná hlavně o čalouněný nábytek, koberce, matrace nebo okenní závěsy (Vít, 2018).

Výsledky dekontaminačních studií, prováděných na univerzitách v Coloradu, Severní Karolíně a Utahu v USA, u stavebního materiálu určily, že při otírání a omývání

stavebních povrchů běžně dostupným univerzálním čisticím prostředkem došlo ke snížení kontaminace metamfetaminem asi o 80 %. Toto neúplné odstranění z porézních povrchů je pravděpodobně způsobeno pronikáním metamfetaminu do hlubších vrstev stavebního materiálu, což ztěžuje odstraňování. Dekontaminace hladkých povrchů (galvanizovaný kov a sklo) byla při jednom mycím cyklu dostatečně efektivní, když na povrchu zůstala tolerovaná kontaminace metamfetaminem menší než $0,05 \mu\text{g} / 100 \text{cm}^2$. Na základě publikovaného výsledku této studie je možno tvrdit, že předměty s hladkým nepropustným povrchem lze snadno dekontaminovat pomocí saponátu (Serrano, 2012).

V případě hladkých, neporézních povrchů kontaminovaných metamfetaminem bylo zjištěno, že je možné provést snadnou očistu, s vysokou efektivitou při dosažení nepatrné úrovně kontaminace v tolerované úrovni, pouze pomocí běžných čisticích prostředků. Více porézní povrchy, jako je překližka a sádrokarton, jsou hůře dekontaminovatelné pod stanovenou mezní regulační úroveň, a to i při třech opakujících se promytích s použitím jemného čisticího prostředku. Silnější čisticí prostředky, jako jsou čisticí prostředky s účinnými látkami, včetně chlornanu sodného nebo kvartérního amoniaku, mohou být o něco účinnější. Komerční čisticí prostředky určené pro chemickou dekontaminaci, které obsahují kombinace silných oxidačních činidel, účinně dekontaminují i porézní povrchy. Použití těchto komerčních čisticích prostředků však může také vést k poškození dekontaminovaných povrchů, při nedostatečném užití ochranných pomůcek u této činnosti mohou mít i nepříznivé účinky na zdraví dekontaminujících pracovníků. Výsledky z rozprašovacích studií dekontaminace, aplikující se na olejovou barvu, zapouzdří metamfetamin na povrchy sádrokartonu a překližky. Latexová barva nedosahovala takové efektivity a účinnosti zapouzdření metamfetaminu. Vyhodnocení kontaminace metamfetaminem na sádrokartonu vede ke zjištění, že přibližně 40 % metamfetaminu dostupného k odstranění povrchovým ubrouskem a dalších 60 % bylo zažráno do vrstvy barvy. Tyto výsledky vedou k jednoznačnému závěru, že je třeba, pokud je to možné, odstranit celou kontaminovanou sádrokartonovou konstrukci. Pokud má být sádrokarton jen opraven, musí být po dekontaminačním omytí zapouzdřen nátěrem barvy na bázi oleje. Ačkoli studie, která byla provedena, naznačuje, že metamfetamin je primární kontaminant, který zůstává ve většině nelegálních metamfetaminových laboratořích, je možné detekovat i jiné zdraví škodlivé prekurzory drog (Serrano, 2012).

Dokonce i v nelegálních laboratořích, které byly již několik měsíců neprovozované, zůstala v budově měřitelná vysoká úroveň kontaminace metamfetaminem, což potvrzuje i dále uvedená případová studie této diplomové práce (Martyny, 2007).

Ačkoli účinky metamfetaminu jsou dobře známy u jednotlivců užívajících drogu, účinky vystavení nízkým hladinám zasahujících příslušníků PČR, složek IZS a pracovníků dekontaminačních firem, ještě nejsou dostatečně zmapovány. Je známo, že metamfetamin může vyvolat určité teratogenní účinky a u exponovaných dětí může změnit chování. Ukázalo se, že prenatální expozice metamfetaminu způsobuje zvýšení předčasného porodu, abrazi placenty, distres plodu a krvácení po porodu. Kojenci vystavení metamfetaminu jsou obecně menšího vzrůstu, mají potíže s krmením a jsou označováni jako „velmi pomalí“. Děti narozené matkám, které během těhotenství užívaly metamfetamin, mohou mít neobvyklé spánkové návyky, špatně jedí, trpí hypertonií. V některých zprávách byly také nalezeny jemné neurologické abnormality (Martyny, 2007).

3.8.2 Dekontaminace oděvu

Americká studie dekontaminace oděvu při běžném praní prádla v pračce naznačuje, že jedno praní oděvních materiálů s použitím čisticího prostředku s normálním nastavením pracího cyklu odstraní více než 99 % kontaminace metamfetaminem. Důvodem je rozpustnost metamfetaminu ve vodě. Předpokládá se, že kontaminace byla rozpuštěna v promývací vodě a vypuštěna přes kanalizaci. Podobné výsledky byly dosaženy i s dalšími složitými oděvními součástmi, jako je například speciální taktická výstroj (94 % odstranění) a balistické vesty (96 % odstranění). Jedná se o velmi rozumná snížení úrovně kontaminace nošeného materiálu, to i s ohledem na jeho více vrstevnost a hustotu materiálu. Zdá se, že zbytkový metamfetamin, který zůstal po počátečním praní, v ochranném oděvu, ale pravděpodobně nepřijaly předměty, které se nosí na zařízení, protože jsou nošeny přes jinou vrstvu oděvu. Význam studie o dekontaminaci oděvů spočívá ve zjištění, že pouhé praní oděvů v pračce povede k dostatečné redukci metamfetaminu k ochraně osob, které mohou přijít do styku s tímto oděvem (Serrano, 2012).

Dále bylo v rámci této studie dostatečně ověřeno a prokázáno, že oděv kontaminovaný metamfetaminem může být účinně dekontaminován v běžné domácí pračce pomocí jediného pracího cyklu s teplou vodou, při středních otáčkách, se standartním pracím prostředkem. Kontaminované oblečení dotčených osob včetně hasičů, policistů

a zdravotníků je možné jednoduše vyprat v pračce, jako nejsnazší způsob dekontaminace. Mimo to mohou být metamfetaminem kontaminované hasicí zařízení a balistické vesty zásahové jednotky dekontaminovány stejnými postupy praní na úroveň, která nebude mít za následek nepříznivé účinky na zdraví (Serrano, 2012).

3.9 Problematika drog a související kontaminace v Evropské unii

Obchod s nelegálními psychotropními a omamnými látkami je významným celosvětovým průmyslovým odvětvím, který se skládá z vlastní výroby, logistické distribuce a vlastního maloobchodního prodeje. Utajený charakter obchodování s nezákonnými drogami komplikuje posouzení objemu zisku, který vytváří. Publikované predikce jsou proměnlivé, zahrnují různé segmenty trhu a rozdílné geografické oblasti, kalkulují s mnoha domněnkami a souvisejícími pochybnostmi. Jedním z takovýchto předpokladů je i zpráva o globální nadnárodní kriminalitě odhadující hodnotu celosvětového trhu v roce 2014 s komoditou nejčastěji užívaných nelegálními drog (konopí, kokain, opiáty a stimulanty amfetaminového typu) na 426 až 652 miliard USD. V Evropské unii se v roce 2017 úhrnné množství maloobchodního trhu s těmito nelegálními drogami odhadovalo na 30 miliard EUR (EU Drug Markets Report 2019, 2019).

3.9.1 Trh Evropské unie s amfetaminem, MDMA a metamfetaminem

Evropský trh se stimulačními psychotropními a omamnými látkami se rychle rozvíjí. Amfetamin, Methylendioxyamfetamin (dále jen „MDMA“) a metamfetamin soupeří o podíl na nelegálním trhu s kokainem a skupinou nových psychoaktivních látek (EU Drug Markets Report 2019, 2019).

Samotná výroba syntetických drog v Evropské unii, v kombinaci se spotřebitelskou poptávkou, může generovat vysoké zisky. Význam evropského maloobchodního trhu s amfetaminem a metamfetaminem se předpokládá v objemu nejméně 1 miliardy EUR a na MDMA (extáze) cca 0,5 miliardy EUR. Tyto predikce naznačují, že se jedná o cca 51 až 81 tun amfetaminu a metamfetaminu. Značná část této produkce OPL jde na vývoz, ale přesná data je těžké vyčíslit (EU Drug Markets Report 2019, 2019).

3.9.2 Vývoj ve výrobě

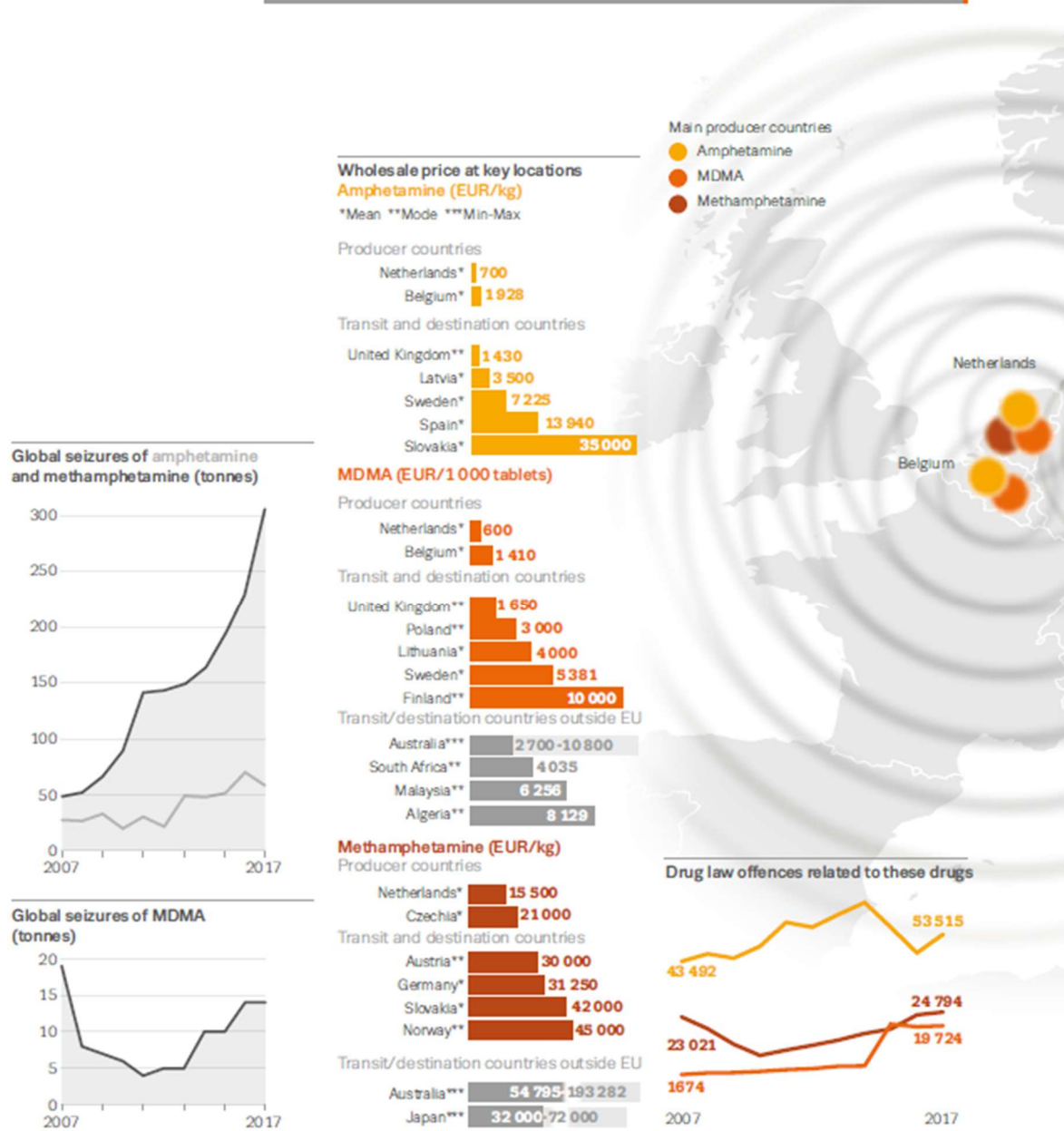
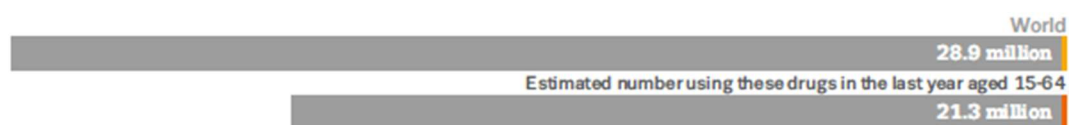
Modernizace, nové technologie a inovace celé nelegální produkce návykových a psychotropních látek zvyšují výrobní kapacitu a pro pachatele této jistě výnosné, ale nelegální činnosti vytváří nové výzvy. V oblasti vývoje se jedná o zpracování levných, nerovnoměrných chemických látek, pocházejících zejména z Čínské lidové republiky, které lze přetvořit na prekurzory drog. Dále pak využití na zakázku vyrobených průmyslových zařízení umožňujících realizovat sériovou výrobu ve větších objemech. Toto vše lze uskutečnit v kombinaci s využitím nejnovějších metod farmaceutického průmyslu, což vede k plné automatizaci výrobních procesů nelegální výroby drog (EU Drug Markets Report 2019, 2019).

Životní prostředí a zdraví obyvatel poškozují ukládání odpadních produktů z této výroby. Finanční náklady na odstranění těchto negativních vlivů jsou nepřiměřeně vysoké. Pro likvidaci a odstranění tohoto chemického odpadu, v objemu moha tun, vzniklého při nelegální výrobě syntetických drog se dá aplikovat celá řada nejrůznějších metod. Tyto dopady vytváří zdravotní a bezpečnostní rizika, mají negativní dopad na životní prostředí a vyžadují nákladné dekontaminační postupy. Užití nových chemických látek pro výrobu prekurzorů drog tento problém ještě prohlubují, protože se při vlastní dekontaminaci musí zohledňovat nové, do té doby neznámé chemické substance (EU Drug Markets Report 2019, 2019).

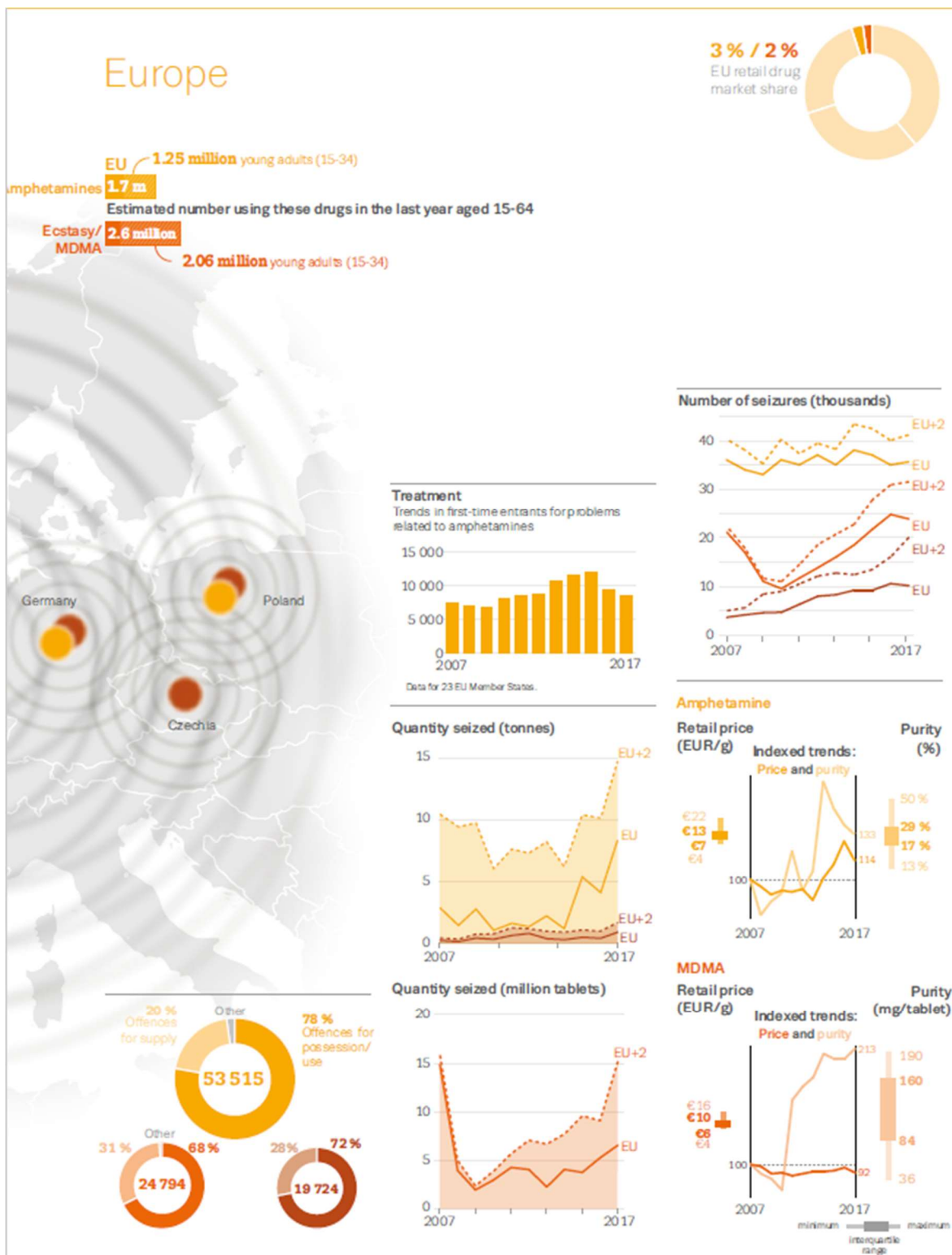
Synthetic drugs overview

Amphetamine, MDMA, methamphetamine

Global

Obrázek 5- Globální přehled syntetických drog - amfetamin, MDMA, metamfetamin (v grafech vývoj v období roku 2007 až 2017); (zdroj: EU Drug Markets Report 2019, 2019)

Obrázek 6 - Amfetamin, MDMA a metamfetamin v Evropě (Léčba -Trendy v problémech s amfetaminy u nově přichozích/ Počet záchyťů (tisíce)/ Zabavené množství (v tunách)/ Zabavené množství (milion tablet)) (zdroj: EU Drug Markets Report 2019, 2019)

Výroba, distribuce a spotřeba metamfetaminu byla historicky omezena na území bývalého Československa, ale v posledních letech došlo k nárůstu užívání v jiných zemích a souvisejícího přesunu nelegální výroby mimo Českou a Slovenskou republiku (EU Drug Markets Report 2019, 2019).

Přestože objem a produkční potenciál není uváděn, tak bylo v letech 2015 až 2017 v Evropské unii odhaleno a demontováno velké množství nelegálních chemických laboratoří vyrábějících metamfetamin. Údaje nahlášené Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, dále jen „EMCDDA“) a EUROPOLu z let 2016 až 2017 ukazují, že většina nezákonných laboratoří byla odhalena a zlikvidována v České republice (1252 případů), Bulharsku (64 případů), Německu (38 případů), Slovensku (36 případů) a Polsku (21 případů) (viz obrázek 6). Česko jednoznačně představuje většinu laboratoří na výrobu metamfetaminu v Evropě a české úřady odhadují, že se v České republice ročně spotřebuje 6,5 tuny. I když se má za to, že většina produkce v malém měřítku není spojena se skupinami organizovaného zločinu, existují zpravodajské informace, které naznačují, že vietnamské skupiny organizovaného zločinu zvyšují produkční kapacity metamfetaminu v České republice a (v menší míře) v Polsku. Například policejní orgány v České republice v roce 2017 odhalily a zajistily dvě velkokapacitní zařízení na výrobu metamfetaminu. Uvádí se také, že vietnamské skupiny zahájily nelegální výrobu metamfetaminu v Nizozemsku, a v některých případech již přesunuly svou činnost z České republiky, což může souviset s nižšími tresty za tuto trestnou činnost a jednodušší dostupností prekurzorů drog (EU Drug Markets Report 2019, 2019).

Obrázek 7- Umístění webů souvisejících s produkcí metamfetaminu v EU, 2015-17 (zdroj: EU Drug Markets Report 2019, 2019)

Na základě odhadovaného množství spotřebovaných syntetických drog v jednotlivých státech Evropské Unie, počítaného jako součást predikce velikosti trhu nelegální výroby psychotropních a návykových látek, se každý rok vyprodukuje 1293 až 1948 tun odpadu z výroby syntetických drog (viz tabulka 1). S využitím dat z roku 2018 se úhrnné množství vyprodukovaného odpadu pohybuje v rozmezí 7000 až 11000 tun (EU Drug Markets Report 2019, 2019).

Vyprodukovaný odpad může být zlikvidován jednoduše, pouhým vylitím do umyvadla nebo toalety. I když tento způsob je pravděpodobně ojedinělý, protože s sebou nese negativní externalitu možné detekce, pokud dojde k zápachu nebo jeho úniku. V případě, kdy k takovému úniku dojde, může být ovlivněna kvalita pitné vody, může dojít ke zneprůchodnění kanalizace nebo narušení funkce komunálních čistíren odpadních vod. Právě proto je častější případ likvidace vyprodukovaných nebezpečných odpadů na nelegálních skládkách například na venkově nebo zakopáním, vylitím odpadu do vyhloubených jám a jejich následným zahrabáním přímo na pozemku, na kterém se nachází nelegální chemická laboratoř. V některých případech bylo zaznamenáno, že byl vyprodukovaný odpad ponechán v opuštěných sídlech nebo naložen do odcizených vozidel nebo nákladních přívěsů, které pak mohou být zapáleny, tak, aby zakryly forenzní důkazy (EU Drug Markets Report 2019, 2019).

<i>Syntetická droga</i>	<i>Odhadovaná produkce v EU (tuny)</i>	<i>Produkce odpadu na tunu (tuny)</i>	<i>Celkový odpad (v tunách)</i>
Amfetamin a metamfetamin	62	20-30	1240-1860
MDMA	8,8	6-10	53-88
Celkem			1293-1948

Tabulka 1- Odhadované množství chemického odpadu vzniklého při výrobě amfetaminu, MDMA a metamfetaminu spotřebovaného v EU v roce 2017 (zdroj: EU Drug Markets Report 2019, 2019)

3.9.3 Náklady na likvidaci/demontáž míst na výrobu syntetických drog

Mimo vzniklé škody na životním prostředí existují i škody finanční povahy související s náklady na provedení likvidace a úklidu po výrobě syntetických drog a odpadu, který je produkován. V případech, kdy jsou odhaleny a zajištěny nelegální laboratoře nebo skládky syntetických drog, musí být tyto prostory bezpečně demontovány a vyčištěny tak, aby nezůstávaly hrozbou. Tuto erudovanou činnost musí realizovat mnoho specialistů různých odborností, což společnosti přináší řadu přímých nákladů. EMCDDA zadalo studii, která měla odhadnout náklady na likvidaci, demontáž a sanaci nelegální výroby syntetických

drog v Belgii a Nizozemsku. V těchto zemích je dlouhodobě zaznamenána vysoká produkce syntetických drog (EU Drug Markets Report 2019, 2019).

Kalkulace odhadovaných nákladů byla založena na pracovní době, hodinách školení a materiálech použitých všemi aktéry zapojenými do likvidace, demontáže a čištění. Vlastní náklady pak zahrnují činnosti policie, samostatného specializovaného policejního týmu pro likvidaci, demontáž laboratoří syntetických drog, činnost hasičů, služby civilní ochrany a komerční společnosti. V obou zemích byly do tohoto výzkumu zapojeny také ekologické organizace a související ekologické zatížení (údaje, které by bylo možné do tohoto výzkumu zpracovat; v době ukončení tohoto projektu nebyly k dispozici). Definované, odhadované náklady lze považovat za minimální, protože během procesu shromažďování informací bylo jasné, že neexistují žádná standardizovaná zaznamenaná data a náklady, které byly získány minimálním odhadem zúčastněných subjektů. Minimální odhad pro tyto dvě země na jeden rok je téměř 6 milionů EUR (viz tabulka 2) (EU Drug Markets Report 2019, 2019).

<i>Země</i>	<i>Počet případů</i>	<i>Celkové náklady (EUR)</i>
Belgie	42	1 401 634
Nizozemsko	322	4 368 294
Celkem	364	5 769 928

Tabulka 2 - Minimální odhadované náklady na demontáž nezákonných laboratoří a vyčištění skládek v Belgii a Nizozemsku, 2016 (zdroj: EU Drug Markets Report 2019, 2019)

4 Praktická část

Praktická část této diplomové práce je za účelem dosažení nastavených cílů, kvalitativního a kvantitativního výzkumného šetření, rozdělena do kapitol: případové studie, analýzy trhu, realizace dekontaminace, nabídky trhu, nákladů na likvidaci varny, která se likviduje a analýzu evropského přístupu k problematice nelegálních chemických laboratoří. Závěrem je v této části práce kapitola, zaměřená na navržení opatření ke snížení finanční zátěže a rizik, spojených se skladováním nebezpečných látek a dekontaminací.

4.1 Případová studie

Ve spolupráci se zástupcem majitele nemovitosti v městysi Křižanov, kraj Vysočina, bylo v březnu 2020 provedeno pod odborným dohledem pracovníků Odběrové laboratoře CBRNe – VAKOS XT, kontaminační mapování obytných prostor a forenzní vzorkování přilehlé hospodářské budovy, ve které prokazatelně pobíhala výroba metamfetaminu v letech 2015 - 2016.

Obrázek 8 - Pohled na zájmovou nemovitost z přilehlé pozemní komunikace (zdroj: PČR NPC SKPV, 2016)

4.1.1 Geneze sledovaného případu pro účely diplomové práce

Jedná se rozsáhlý dvoupatrový zděný objekt se sedlovou střechou, s přilehlým jednopatrovým hospodářským stavením, chlěvy a bývalými jatky se sedlovou střechou a částečně dlážděným dvorem. V přízemí obytné budovy byla prodejna smíšeného zboží a v prvním nadzemním podlaží pak bydlel majitel provozovny, pravomocně odsouzený za nelegální výrobu OPL, se svou rodinou. Stav objektu odpovídá jeho stáří cca 100 let. Při provedené realizaci orgány činnými v trestním řízení byla identifikována a následně zajištěna rozsáhlá improvizovaná nelegální laboratoř metamfetaminu, která se nacházela v prostorách hospodářského stavení bývalé výrobní uzenin. V uvedeném prostoru bylo nalezeno velké množství chemikálií - prekurzorů drog. Na místě byly při zásahu naměřeny ve vzduchu vysoké hodnoty metamfetaminu, toluenu a jodovaných uhlovodíků. Samotné vyklizení chemikálií a laboratorních pomůcek, po provedení nezbytných úkonů trestního řízení, trvalo specialistům Odběrové laboratoře CBRNe – VAKOS XT s pomocí Dobrovolných hasičů Křižanov, celý den. Dle objemu prázdných obalů, tato nelegální laboratoř mohla vyrobit až 100 kg metamfetaminu. Vlastní nelegální výroba probíhala cca 2 roky. Za takové množství metamfetaminu mohli pachatelé na tehdejší nelegálním trhu získat až 0,5 miliardy Kč (EU Drug Markets Report 2019, 2019). Dále bylo zjištěno, že pachatelé veškeré odpadní látky nechávali vnitřním kanalizačním systémem odtéci do jímky na pozemku s přepadem trativodem do půdního profilu na zahradě. Díky tomuto jednání došlo ke kontaminaci okolní půdy, deponiemi fosforečných solí. Zde je podstatné uvést, že v přilehlých bytových prostorách bydlela početná rodina majitele, včetně nezletilého dítěte. Samotní pachatelé, zejména pomocník - chemik, jedli a přespávali přímo v prostorách nelegální laboratoře.

Brněnský krajský soud v roce 2017 nepravomocně odsoudil majitele nemovitosti k nepodmíněnému trestu 11 let odnětí svobody. Jeho pomocníka - chemika, pak k nepodmíněnému trestu 6 let odnětí svobody a jeho manželku k nepodmíněnému trestu 4 let odnětí svobody. Dále pak k propadnutí celé nemovitosti, která byla k trestné činnosti použita. Odvolací soud, k němuž se všichni pachatelé odvolali, pravomocně potvrdil výši trestu majitele nemovitosti. V případě pomocníka, chemika, trest zvýšil na 8 let odnětí svobody a v případě manželky majitele trest zrušil. Současně zrušil i trest propadnutí nemovitosti.

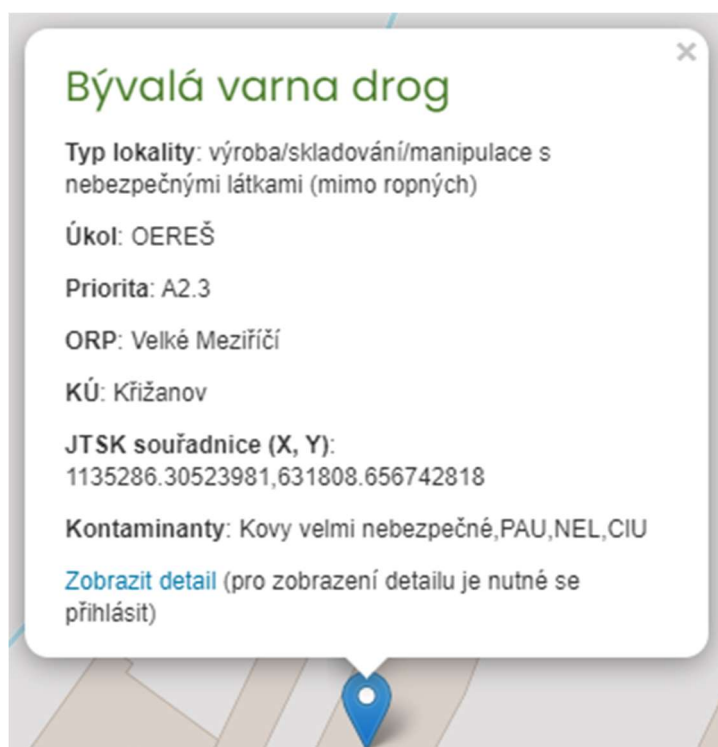
Na základě zrušujícího rozsudku soudu, byla nemovitost vrácena vlastníkům. Tito vlastníci nyní nesou veškeré náklady na dekontaminaci zamořeného objektu. Odhadované náklady s ohledem na velikost nemovitosti a plochu nutné dekontaminace činí dle firmy INNASTAV, s.r.o. zhruba 2,3 milionu Kč (úhrnná částka nebyla INNASTAV, s.r.o. blíže konkretizována s odkazem na obchodní tajemství). Konkrétně se v obytné části nemovitosti jedná u bytového domu o povrchovou dekontaminaci stěn dekontaminačním činidlem a sejmutí omítky. U hospodářského stavení bývalé výroby uzenin pak rozebrání dřevěného krovu se střešní krytinou a naformátování na skládkovatelné rozměry, rozebrání valené stropní klenby s násypem (cca 120 m³) a odstranění svislých stavebních konstrukcí budovy na úroveň terénu. Vzniklou stavební suť by bylo nutné dekontaminovat již zmíněným oxidačním loužením a následně by vznikla nezávadná stavební suť použitelná pro další zpracování, například do zásypu. Druhou možností je skládkování primární stavební suti na skládce nebezpečného odpadu v nedalekém Žďáru nad Sázavou.

Majitelé nemovitosti uvedenou částkou potřebnou pro dekontaminaci údajně nedisponují, a tak se nemovitost pokusili opakovaně prodat. Naposledy prostřednictvím realitního portálu sreality.cz (obsah inzerátu již byl během zpracování diplomové práce stažen), kdy činila nabízená částka k prodeji 4,5 milionu korun. Nabídka se setkala s nulovým ohlasem, žádný zájemce se neozval a následně byl tento inzerát stažen z nabídky. Je předpoklad, že za nezájmem o tuto nemovitost stál součet nákladů na pořízení a následných nákladů na nezbytnou dekontaminaci nemovitosti, i když se tento inzerát o nutnosti dekontaminace žádným způsobem nezmiňoval. Jakým způsobem lze vypočítat vliv kontaminace objektu na cenu nemovitosti, bylo již popsáno v kapitole číslo 3.6.1 Oceňování majetku, této diplomové práce.

V případě, že tento objekt propadne státu, konkrétně tedy Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových České republiky, pak by se tento úřad mohl připojit k žádosti o dotaci, a tím pádem tuto sanaci objektu provést z veřejných zdrojů. K propadnutí majetku, ať už movitého nebo nemovitého, může dojít na základě soudního rozhodnutí, které je pravomocné a je zcela v souladu se zákonem k propadnutí navrženo orgánem policie nebo státním zástupcem. Tak, jak tomu bylo v případě okolních nemovitostí a pozemků, jejichž vlastníkem byla obec. V těchto případech bylo řešení kontaminované oblasti realizováno žádostí na MŽPČR o dotaci na likvidaci následků škod s prvotními odhady na sanaci všech okolních kontaminovaných objektů a prostředí až do výše 50 mil. Kč. Na základě analýzy

možných rizik, byla zřízena komise pro řešení škody na budovách a životním prostředí. Členové této komise byli ustanoveni zástupci Kraje Vysočina, odboru životního prostředí, České inspekce životního prostředí, Krajské hygienické stanice a specializované odběrové firmy. Na daném obecním majetku bylo provedeno měření kontaminace a následně realizována sanace a dekontaminace v nezbytném rozsahu.

Městys Křižanov tuto ekologickou zátěž zapracoval i do svého „*Strategického rozvojového dokumentu na období 2018 – 2022*“, kde na analýzu rizik ekologické zátěže alokoval částku 6 mil. Kč. Tato částka má být využita na analýzu zamoření podzemních vod a zamoření některých budov po nelegální výrobě metamfetaminu. Naměřené hodnoty byly zaneseny také do SEKM3 (viz obrázek č. 9). Vlastní náklady na odstranění této zátěže by měly být financovány z obdržené krajské, státní nebo evropské dotace. Tak, jako tomu bylo v případě sanace venkovní omítky přes pozemní komunikaci naproti ležícího objektu zdravotnického střediska, kde se náklady na realizaci dekontaminace povedlo spojit s provedením zateplení objektu financovaného ze strukturálních fondů EU.

Obrázek 9- Systém evidence kontaminace míst Ministerstva životního prostředí ČR - detailní zobrazení zájmové nemovitosti (zdroj: SEKM3, 2020)

4.1.2 Použitá metoda odebírání vzorků

Pro odběr testovaných vzorků byl použit schválený postup odběru dle mezinárodně uznávaného standardu norem Nového Zélandu 8510:2017, ve kterém je vymezen segmentační postup odběru báze o ploše 100 cm² pro kvantitativní laboratorní analýzu vzorku. Provedené stěry na sběrové rukavice SWAB byly užity pro provedení semikvantitativní analýzy na místě jako základ k provedení komplexního screeningu pro účely detailního kontaminačního mapování. Pro zajištění důvěryhodnosti odebraných vzorků byl tento odběr proveden pod odborným dohledem certifikovaným odběrovým týmem ve smyslu technické normy Interpolu k odběru vzorků v kontaminovaných prostorech. Odběr vzorků omítky byl proveden dle standardních operačních postupů (Hlavsa, 2019). Konkrétně pomocí odběrové čtvercové šablony o hraně 10 cm, kdy byla plocha tohoto čtverce vyznačena odběrovou špachtlí na vzorkované omítce a následně seškrábán obsah tohoto čtverce do odběrné zkumavky, která byla uzavřena a řádně popsána, tak aby nedošlo k změně odebraného vzorku po v průběhu jeho zpracování.

Veškeré odběry izolovaných vzorků byly provedeny pomocí odběrové soupravy tak, aby nebyl zvenku kontaminován odběrový kontejner. Jednorázový odběrový prostředek byl po použití odložen do odpadkového pytle, za účelem možnosti jejich dalšího použití po provedení jejich dekontaminace. Po vlastním odběru vzorku byla uzavřena odběrová nádoba a víčko utěsněno parafilmem. Takto utěsněný vzorek byl uložen do vnějšího plastového kontejneru (obalu). Po provedení jednotlivých dílčích odběrů si osoba, provádějící tento odběr, vždy vyměnila vrchní pár jednorázových ochranných rukavic. Dále byla vždy vyplněna, nesmazatelnou lihovou tužkou, průvodka odebraného vzorku (Lehmert, 2018).

Pro potřeby možné kontaminace odběrné nádoby z ovzduší kontaminovaného prostoru v průběhu provádění odběru se realizuje ještě odběr takzvaného slepého vzorku. Jedná se o nepoužitou odběrovou nádobu, která prošla postupem odběru v místě kontaminace, ale bez vložení vzorku. Tento vzorek je spolu s ostatními odebranými vzorky odevzdán ke zkoumání v analytické laboratoři (Kratina, 2018).

4.1.3 Vlastní odběr vzorků

Plošné povrchové vzorkování obytných prostor bylo provedeno technikou povrchového stěru a vyhodnoceno na místě s pozitivním výsledkem na stopové částice

metamfetaminu. Konkrétně odběr vzorku probíhal za pomoci detekční detekčního spreje Herosol (Simonovo činidlo) na speciální stěrové rukavice Swab či stěrové papírky, kterými standardně disponuje Odběrová laboratoř CBRNe – VAKOS XT, a následným vyhodnocením dle detekční tabulky, kdy povrch rukavice umožňuje důsledné nachytání všech reziduí ze zkoumané plochy.

Samotné měření v obytných prostor bylo majitelem umožněno poprvé (4 roky po odhalení nelegální chemické laboratoře), proto není možné provést porovnání těchto prostor s dřívějším měřením, například ihned po odhalení nelegální laboratoře.

Z nebytových prostor bylo odebráno 9 vzorků z výměry 100 cm², postupem uvedeným v bodě 4.1.2 Použitá metoda odběru vzorků (této diplomové práce), 9 vzorků z omítky, povrchu stavební konstrukce a zděné klenby stropu 9 vzorků. Po celou dobu odběru vzorků v zájmovém prostředí bylo dbáno na to, aby nedošlo ke kontaminaci odběrových zkumavek okolním prostředím, tedy aby byla zachována objektivita zajištěných vzorků pro další zkoumání. Řádně uložené odebrané vzorky byly stanoveným způsobem transportovány a následně byly vzorky analyzovány Laboratoří forenzní analýzy biologicky aktivních látek Vysoké školy chemicko-technologické Praha kvantitativní analýzou na metamfetamin.

Pro možnost porovnání s předchozím měřením, které bylo prováděno pro městský úřad Velké Meziříčí v květnu 2016, bylo provedeno měření na shodných místech. Tím byl splněn předpoklad k jednoznačnému porovnání naměřených hodnot v roce 2016 a 2020. Následně bude možné vyhodnotit, zda došlo nárůstu, stagnaci nebo snížení kontaminace v zájmovém objektu. Konkrétně bylo odebráno 9 vzorků (viz obrázek č. 13), v místnosti, kde probíhala vlastní krystalizace (vzorek číslo 1, 2, 3, 4) a v místnosti, kde byla instalována filtroventilační jednotka s kondenzorem jodovodíku a pohlčovačem z aktivního uhlí (vzorek číslo 5, 6). Nakonec z místnosti, kde se prováděla extrakce pseudoefedrinu, syntéza metamfetaminové báze a „vysolování“ hydrochloridu metamfetaminu (vzorek číslo 7, 8, 9).

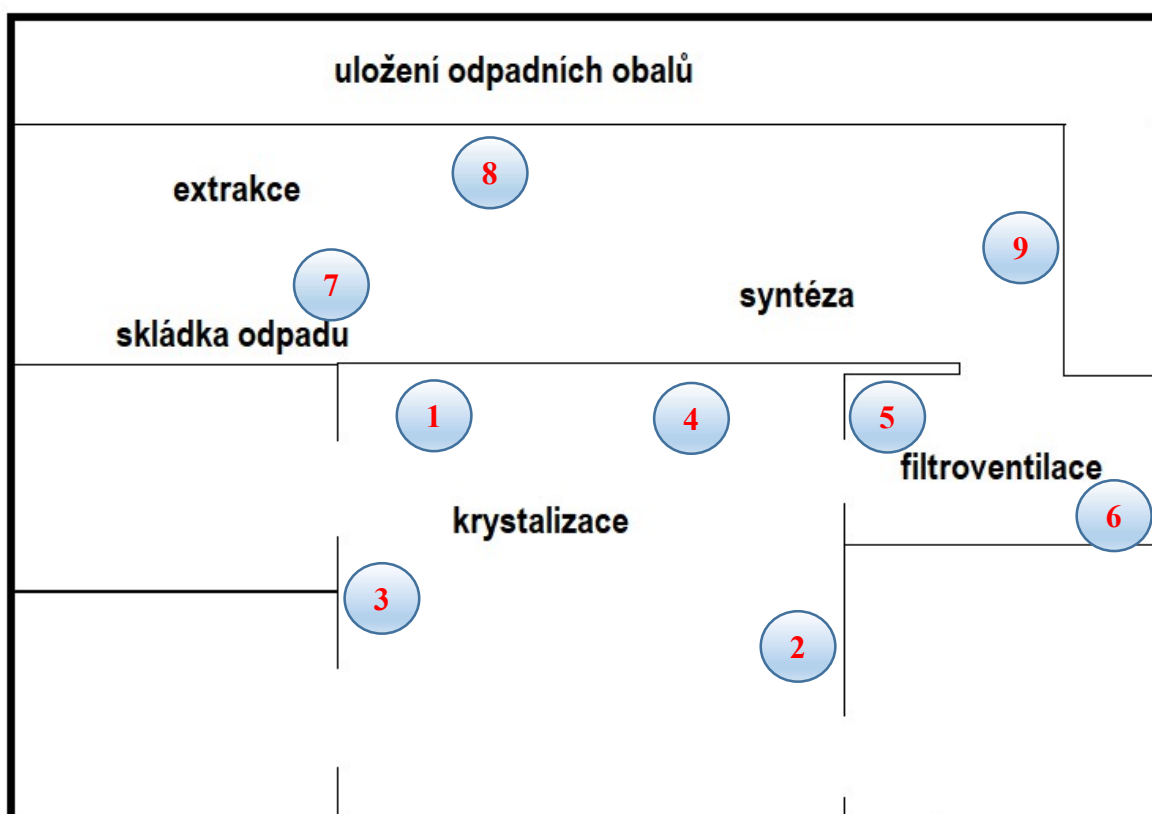
Obrázek 10 - Pohled na výrobní místo nelegální laboratoře (zdroj: PČR NPC SKPV, 2016)

Obrázek 11 - Pohled na uskladněné prekurzory v nelegální laboratoři (zdroj: PČR NPC SKPV, 2016)

Obrázek 12 - Pohled na hospodářské stavení, kde byla nelegální chemická laboratoř (zdroj: PČR NPC SKPV, 2016)

Obrázek 13 - Plánek nelegální laboratoře metamfetaminu s vyznačením míst odběru jednotlivých vzorků 1 až 9 (zdroj: vlastní zpracování)

4.1.4 Metoda analýzy kontaminantů v analytické laboratoři

Veškeré odebrané vzorky kontaminovaného materiálu byly převezeny předepsaným způsobem ve vzduchotěsném boxu a chlazené odběrové nádobě k provedení kvantitativní analýzy. Pro tuto analýzu bylo využito laboratoře pro biologicky aktivní látky (BAFA) Vysoké školy chemickotechnologické v Praze. Samotná analýza proběhla způsobem dMRM s využitím přístroje přístroji LC/MS Agilent 1290 Infinity – Triple Quad při limitu detekce $LOD = 0,5 \text{ ng/g}$ a s limitem kvantifikace $LOQ = 1 \text{ ng/g}$. Základní analýza odebraných vzorků za účelem zjištění obsahu jodu byla provedena na pracovišti Ústavu chemie ochrany prostředí Vysoké školy chemicko-technologické v Praze (dále jen „VŠCHT“). (Hlavsa, 2019).

Cena za komerční provedení analýzy jednoho vzorku se dle sdělení VŠCHT pohybuje od 3000 Kč výše podle náročnosti na vyhodnocení a požadavku na rychlost provedení. Tato cena zahrnuje náklady na provedení odběru vzorku, mzdové náklady na pracovníka, provádějícího odběr i jeho laboratorní zkoumání, provoz detekčních laboratorních přístrojů a zařízení, související materiál potřebný k provedení samotného odběru a vlastní analýzy. Naopak do nákladů nejsou promítnuty náklady na dopravu pracovníka, provádějícího terénní odběr vzorků a přepravu odebraných vzorků ke zkoumání do analytické laboratoře. Obecně nelze přesně říci, kolik odebraných vzorků je potřeba ke zjištění míry kontaminace prostoru nelegální chemické laboratoře. Toto je vždy na posouzení pracovníka provádějícího vlastní terénní odběr. V případě jedné kontaminované místnosti se nutný počet odebraných vzorků ke zkoumání (podle velikosti místnosti a typu konkrétního typu realizace nelegální výroby omamných a psychotropních látek) pohybuje mezi 3 až 5, ale může to být i více. V konkrétním případě (použitím v této případové studii) by komerční náklady na odebrání a analýzu 9 vzorků byly 27000 Kč.

Odběr vzorků (1 měsíc po zajištění) květen 2016			
1. kuchařská místnost - stropní kuchařské místo (bod 0 m) – místo kde probíhala krystalizace	povrchový srovnávač (100 cm ²)	vyvrtaný otvor, cihla (20 mm)	vyvrtaný otvor, cihla (80 mm)
	16208 ng/g	2364 ng/g	150 ng/g
2. podkroví nad laboratoří	vnitřní vzorek prachu (100 cm ²)		
	1605 ng/g		
3. podkroví přístavku přes dvůr (5 m od laboratoře)	vnitřní vzorek prachu (100 cm ²)		
	476 ng/g		
4. štít nedaleké budovy (15 m od laboratoře)	venkovní vzorek stavebního dřeva		
	17 ng/g		
5. zeď sousední budovy (5 m nad zemí, 10 m od laboratoře)	venkovní vzorek omítky		
	pod analytickým limitem detekce (10 ng /g)		
6. sousední budova (5 m nad zemí, 13 m od laboratoře)	vnitřní vzorek omítky		
	1052 ng/g		

Tabulka 3 - Získané hodnoty odebraných vzorků v roce 2016 (zdroj: Odběrová laboratoř CBRNe – VAKOS XT, 2016)

Odběr vzorků (47 měsíců po zajištění) únor 2020		
Číslo vzorku	Naměřené hodnoty metamfetaminu	
	ng/g	ng/100 cm ²
1. místnost kde probíhala vlastní krystalizace (2020-12-PV)	2831,4	112320,5
2. místnost kde probíhala vlastní krystalizace (2020-13-PV)	1024,42	54411,22
3. místnost kde probíhala vlastní krystalizace (2020-14-PV)	375,08	2776,52
4. místnost kde probíhala vlastní krystalizace (2020-15-PV)	259,88	17212,36
5. místnost kde byla filtroventilační jednotka (2020-16-PV)	53,79	7687,84
6. místnost kde se prováděla extrakce, syntéza a „vysolování“ (2020-17-PV)	85,2	5199,13
7. místnost kde se prováděla extrakce, syntéza a „vysolování“ (2020-18-PV)	4496,22	842442,6
8. místnost kde se prováděla extrakce, syntéza a „vysolování“ (2020-19-PV)	7099,37	225031,2
9. místnost kde se prováděla extrakce, syntéza a „vysolování“ (2020-20-PV)	5372,55	82747,69
Kalibrační vzorek (2020-21-PV)	1,48	375,08

LOD 2 ng/g; LOQ 20 ng/g

Tabulka 4 - Získané hodnoty odebraných vzorků v roce 2020 (zdroj: vlastní zpracování)

Porovnáním výsledků analýzy omítky odebrané nad krystalizačními pánvemi v letech 2016 a 2020 lze konstatovat zhruba pětinasobné snížení hodnot za 4 roky. Původní hodnota z května 2016 činila **16208 ng/g**, po 46 měsících pak **2831,4 ng/g**, tj. **112.320,5 ng/100 cm²**. S ohledem na zdraví ohrožující vliv této kontaminace, kdy platné doporučení SZÚ je **do 0,5 µg/100 cm²** (viz podkapitola 3.8.1 dekontaminace budov, této diplomové práce) je tato hodnota překročena více než 200 krát. Z tohoto důvodu se potvrzuje nezbytnost provedení kvalifikovaných dekontaminačních prací v zamořených objektech, a to v rozsahu a formě odpovídající druhu povrchu kontaminovaných místností a povrchu kontaminovaných materiálů. Jak již bylo uvedeno ve výše uvedené citaci studie (Sarano, 2012) v bodě 3.8.1 Dekontaminace budov, této diplomové práce. Naměřené hodnoty kontaminace zájmového objektu, prakticky ohrožují života zdraví nejen osob, zdržujících se uvnitř objektu, ale také osob, pohybujících se bezprostředním okolím budovy, pro okolní

budovy a životní prostředí. Toto jednoznačně vyplývá z provedené analýzy zamoření podzemních vod a budov, na jejímž základě byl proveden záznam do Systému evidence kontaminace míst MŽPČR – SEKM3 (viz obrázek č. 9).

4.1.5 Instituce provádějící likvidaci nebezpečných látek a dekontaminaci

Likvidaci nebezpečných látek mohou provádět fyzické osoby nebo právnické osoby svépomocí nebo za využití komerčních subjektů, jako jsou například VAKOS XT, a.s. a DEKONTA, a.s., INNASTAV, s.r.o. nebo Hasičský záchranný sbor České republiky a jeho protichemická jednotka. Ve výjimečných případech, se souhlasem vlády České republiky, v zákonem vymezených případech, je možné k dekontaminaci osob budov a vozidel využít chemické dekontaminační jednotky Armády České republiky.

S vědomím velkého rizika potencionální hrozby kontaminace z nelegálních chemických laboratoří podal v letošním roce Svaz měst a obcí České republiky na MVČR žádost o zpracování typového plánu pro složky IZS při likvidaci těchto nelegálních laboratoří. Úkolu se zhostilo Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. Tento typový plán bude obsahovat tzv. typové činnosti jednotlivých složek IZS při realizaci záchranných a likvidačních prací s ohledem na druh a charakter této mimořádné události – likvidaci nelegální chemické laboratoře. Jeho zpracování bude vycházet z ustanovení § 18 vyhlášky Ministerstva vnitra České republiky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění pozdějších předpisů (Dokumentace IZS, 2020).

4.2 Analýza trhu realizace dekontaminace

4.2.1 Poptávka

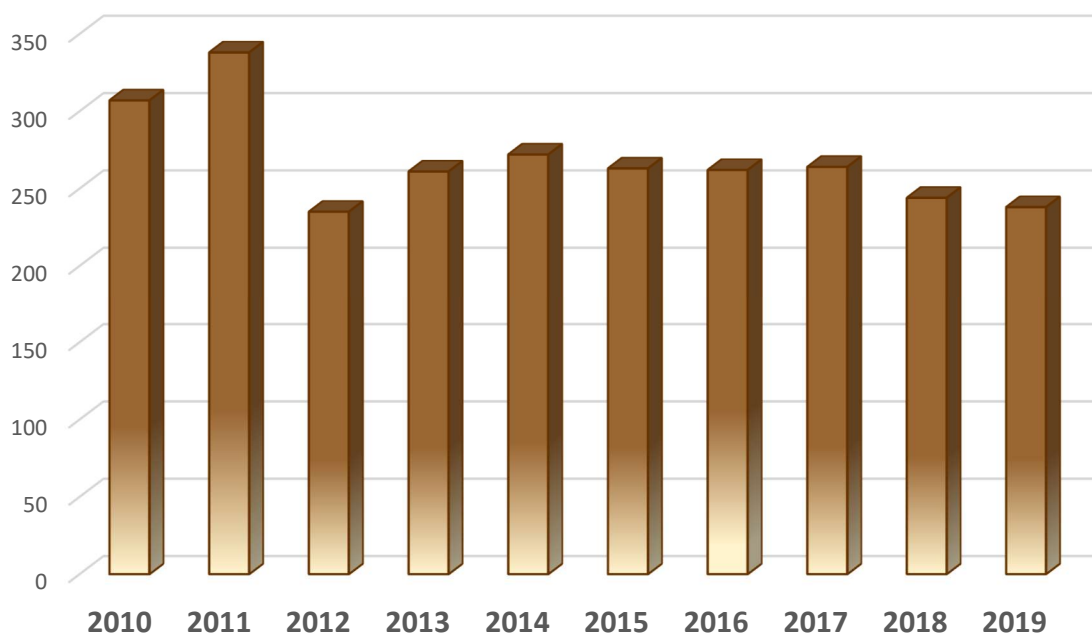
Poptávku trhu pro realizaci dekontaminace budov je autorem analyzována na základě statistických dat NPC vycházejících z veřejných Výročních zpráv za období let 2010 až 2019.

Ve sledovaném období bylo dle statistických údajů NPC uvedených ve výročních zprávách odhaleno celkem **2680** nelegálních laboratoří metamfetaminu. Ročně se jedná v průměru o cca **302** případů. Detailní přehled po jednotlivých letech je uveden v tabulce číslo 5 a jeho grafické znázornění v Grafu číslo 1. Z níže uvedeného přehledu je patrné, že

v po roce 2011 došlo ke snížení odhalených případů pod hranici 300 a v dalších letech se pohybuje okolo 250 odhalených případů nelegálních laboratoří metamfetaminu. U uvedeného počtu přitom vycházíme z odborného předpokladu NPC, že ročně je odhaleno cca 10 – 25 % nelegálních laboratoří. Dle poznatků NPC je trend životního cyklu jedné laboratoře průměrně 3 až 4 měsíce, v některých případech za splnění určitých specifík může být i delší. Na základě této predikce můžeme konstatovat, že se nepodaří odhalit ročně odhadem cca **1850 až 2500** objektů, ve kterých byla provozována nelegální laboratoř metamfetaminu. Za sledované období 10 let, by čistě teoreticky, by počet neodhalených laboratoří mohl dosáhnout astronomického čísla **10720 až 26800 nelegálních laboratoří**.

<i>Rok</i>	<i>Počet odhalených nelegálních laboratoří</i>	<i>Odhadovaný počet neodhalených laboratoří 75 – 90 %</i>
<i>2010</i>	307	1228 až 3070
<i>2011</i>	338	1352 až 3380
<i>2012</i>	235	1044 až 2610
<i>2013</i>	261	940 až 2350
<i>2014</i>	272	1088 až 2720
<i>2015</i>	263	1052 až 2630
<i>2016</i>	262	1048 až 2620
<i>2017</i>	264	1056 až 2640
<i>2018</i>	244	976 až 2440
<i>2019</i>	234	926 až 2340
<i>Celkem za sledované období</i>	2680	10720 až 26800

Tabulka 5 - Počet nelegálních laboratoří (varen) metamfetaminu 2010 - 2019 (zdroj: vlastní zpracování)

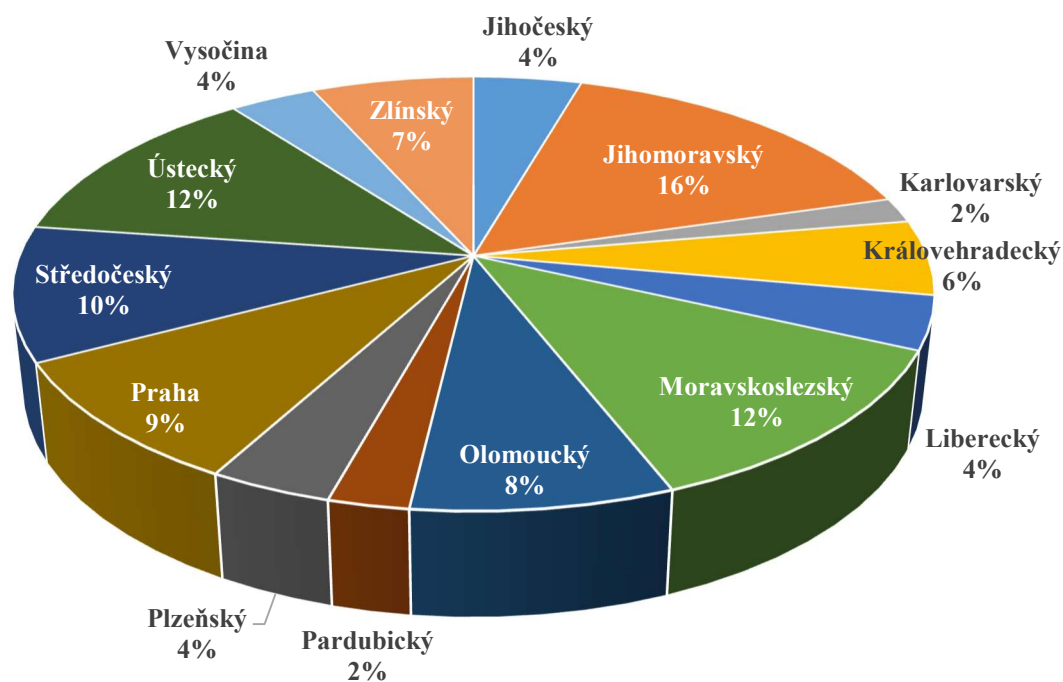

Graf 1- Počet zajištěných nelegálních laboratoří metamfetaminu za posledních 10 let (zdroj: Národní protidrogová centrála SKPV PČR, 2011 až 2020)

Pro účely bližší specifikace poptávky v jednotlivých regionech byla využita statistická data odhalených nelegálních laboratoří metamfetaminu v rámci České republiky z výročních zpráv NPC a databáze PČR, upravená podle jednotlivých vyšších územněsprávních celků - krajů. Detailní přehled jednotlivých krajů v konkrétním roce je uveden v tabulce číslo 6 a grafické znázornění grafu číslo 2 zobrazujícím procentuální poměr nelegálních chemických laboratoří v jednotlivých krajích úhrnně za celé sledované období. Z níže uvedeného přehledu je patrné, že k této nelegální činnosti dochází napříč celou Českou republikou, avšak v některých krajích jsou aktivity nelegálních laboratoří metamfetaminu více patrné, nežli v jiných krajích. Obecně lze konstatovat, že větší množství případů je evidentní v krajích s vyšší koncentrací osob, jako například v Praze či Středočeském kraji, a dále pak v Jihomoravském kraji, který splňuje i druhé specifikum příhraniční oblast. V rámci příhraničních oblastí rovněž dominují Ústecký a Moravskoslezský kraj. Toto zjištění má reálné zdůvodnění z hlediska poptávky konzumentů nelegálních drog v místech s vyšší aglomerací osob a možností dodávek prekurzorů drog ze zahraničí, respektive distribuce již vyrobeného metamfetaminu na zahraničním trhu v Německu nebo v Rakousku.

<i>Kraj</i>	<i>Rok</i>										<i>Celkem za sledované období</i>
	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>2015</i>	<i>2016</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	
Jihočeský	13	14	12	16	10	16	11	12	9	7	120
Jihomoravský	69	51	29	62	44	41	33	35	36	28	428
Karlovarský	6	10	6	2	4	2	3	10	4	3	50
Královehradecký	19	13	10	11	17	19	27	6	11	17	150
Liberecký	7	6	3	6	22	7	14	21	9	11	106
Moravskoslezský	34	28	26	27	36	39	37	32	30	37	326
Olomoucký	11	38	23	29	16	18	18	20	11	26	210
Pardubický	5	5	3	8	7	4	8	8	6	11	65
Plzeňský	12	9	9	6	11	6	11	8	18	9	99
Praha	30	24	26	20	18	30	28	32	24	16	248
Středočeský	39	33	25	18	28	25	25	25	22	28	268
Ústecký	43	52	24	25	42	35	27	36	33	17	334
Vysočina	7	21	5	13	9	9	11	6	8	7	96
Zlínský	12	34	34	18	8	12	9	13	23	17	180
Celkem v roce	307	338	235	261	272	263	262	264	244	234	2680

Tabulka 6 - Počet zajištěných nelegálních laboratoří (varen) metamfetaminu dle krajů 2010 - 2019 (zdroj: vlastní zpracování)

Graf 2 - Poměr zajištěných nelegálních laboratoří (varen) v letech 2010 - 2019 dle jednotlivých krajů (v %); (zdroj: vlastní zpracování)

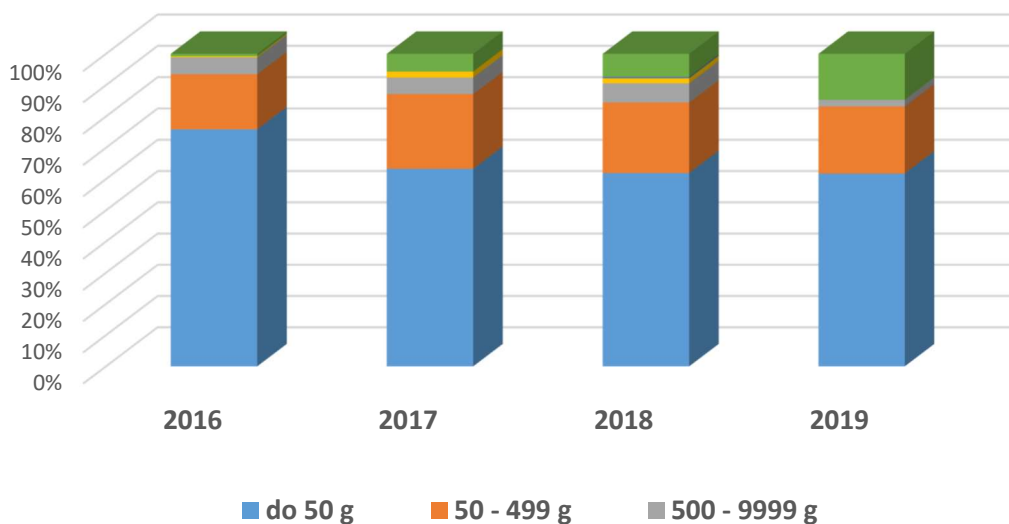
Na vymezení potenciální poptávky na trhu po dekontaminaci nelegálních laboratoří má zásadní vliv velikost nelegální chemické laboratoře, respektive objem výroby metamfetaminu a s tím související velikost dekontaminovaných prostor. Pro účely bližší specifikace velikosti nelegálních laboratoří metamfetaminu v oblasti objemu výroby v České republice bylo využito statistických dat uvedených ve výročních zprávách NPC.

Detailní přehled odhalených nelegálních laboratoří podle objemu výroby metamfetaminu v konkrétním roce je uveden v tabulce číslo 7 a grafické znázornění tohoto objemu v grafu číslo 3. Z uvedeného přehledu je patrné, že se objem výroby v odhalených nelegálních laboratořích převážně pohybuje mezi 50 – 500 g vyrobeného metamfetaminu. To potvrzuje i dlouhodobý trend přesunu velkoobjemové výroby metamfetaminu mimo území České republiky. Přesun velkoobjemové výroby do zahraničí je rovněž konstatován ve Výroční zprávě NPC za rok 2019. Na základě tohoto zjištění, s ohledem na objem výroby,

se v České republice jedná především o malé nelegální chemické laboratoře, které se mohou nacházet v malých staveních, opuštěných dílnách či bytech s několika málo místnostmi.

Objem výroby	Rok			
	2016	2017	2018	2019
do 50 g	198	167	151	147
50 - 499 g	46	63	55	51
500 - 9999 g	14	14	15	5
10 - 50 Kg	1	5	4	0
50 kg +	0	0	1	0
nelze určit	3	15	16	31

Tabulka 7 - Přehled nelegálních laboratoří (varen) metamfetaminu dle objemu výroby 2016 - 2019 (zdroj: Národní protidrogová centrála SKPV PČR, 2017 až 2020)

Graf 3 - Přehled nelegálních laboratoří (varen) metamfetaminu dle objemu výroby 2016 - 2019 (zdroj: Národní protidrogová centrála SKPV PČR, 2017 až 2020)

4.2.2 Nabídka

Na základě uvedených skutečností v předchozí kapitole se dá konstatovat, že za předpokladu, kdy by každý majitel nemovitosti kontaminované nelegální výrobou metamfetaminu vyhledal možnost odborné dekontaminace zamořených prostor, by horní hranici zákazníků představovalo cca 250 případů za rok. Z důvodu nedostatečné legislativní vymahatelnosti je však toto číslo mnohonásobně nižší. A proto se této problematice v České republice věnuje jen několik málo společností. Konkrétně vlastní dekontaminaci komerčně provádí v České republice (dle provedeného dotazování mezi relevantními odborníky na tuto problematiku a praxí PČR) pouze tři společnosti - VAKOS XT, a.s.; DEKONTA, a.s. a INNASTAV, s.r.o. Jednotlivé firmy se liší svým zaměřením, odborností a strukturou.

Náklady na provedení sanace a dekontaminaci kontaminovaného prostoru dle zjištění sdělení firem DEKONTA a VAKOS XT, které se touto problematikou dlouhodobě zabývají a jsou lídry na v tomto odvětví, není zcela možné taxativně určit. Důvodem je množství nezávisle proměnných vstupů, které tuto cenu přímo ovlivňují. Tyto proměnné není možné předvídat a liší se případ od případu. Úroveň kontaminace záleží na množství provedené nelegální výroby – varu metamfetaminu, které je v přímé souvislosti s prostorem, v němž se tato nelegální činnost prováděla. Konkrétně se jedná o strukturu veškerého povrchového materiálu v objektu a způsobu odvětrávání prostoru. V neposlední řadě má zásadní vliv i odborná chemická znalost pachatele - vařiče.

VAKOS XT, a.s.

Tato akciová společnost je na trhu v České republice již od roku 1998. Hlavním zaměřením její podnikatelské činnosti je oblast výroby a kontroly farmaceutických produktů, které slouží jako léčivé přípravky, léčivé a pomocné látky, farmaceutické suroviny, galenické přípravky, zdravotnické prostředky či homeopatické přípravky. Dalším předmětem výrobní činnosti jsou kosmetické přípravky, doplňky stravy. V neposlední řadě pak výroba prostředků a poskytování služeb CBRNe (VAKOS XT, 2020).

Samotný laboratorní výzkum a vývoj této společnosti souvisí s výše uvedenými výrobními aktivitami. Ten provádí vlastními zaměstnanci v externí spolupráci s vysokými školami, výzkumnými ústavy a jinými výzkumnými či vývojovými pracovišti (VAKOS XT, 2020).

Při své činnosti se VAKOS XT, a. s., snaží minimalizovat nežádoucí účinky své výroby na životní prostředí. Toto svůj cíl naplňuje dodržováním všech právních předpisů České republiky, které se týkají ochrany životního prostředí, dále provádí preventivní a hospodárná opatření týkající se vlastní spotřeby a efektivnosti využití energií, spotřeby surovin, produkci a využívání odpadu z výroby. Společnost je také držitelem certifikátu kvality ISO 9001:2008, ISO 14001:2004. Dále je samostatnou součástí této společnosti Odběrová laboratoř CBRNe (VAKOS XT, 2020).

DEKONTA, a.s.

Je akciovou společností působící v České republice a v zahraničí od roku 1992. DEKONTA, a.s., je jednou z předních environmentálních firem působících na trhu střední a východní Evropy, kde svým klientům nabízí komplexní služby v oblasti ekologie (Dekonta, 2020).

Své hlavní sídlo má tato společnost v Praze a další pracoviště ve všech důležitých průmyslových centrech České republiky. Svě zahraniční aktivity realizuje prostřednictvím dceřiných společností, působících ve Slovenské republice, Polské lidové republice, Bosně a Hercegovině, Srbské republice, Rumunsku a Ázerbájdžánské republice. Dále společnost spolupracuje s rozsáhlou sítí místních odborníků působících v oblasti jihovýchodní a východní Evropy a střední a východní Asií. Jejich cestou pak zajišťuje svou logistickou podporu při realizaci zahraničních prací v uvedených destinacích. Dále tyto své obchodní partnery využívá pro jednání s místní a státní správou (Dekonta, 2020).

Akciová společnost DEKONTA přímo zaměstnává zhruba 150 osob. Tento stabilní personál tvoří kvalifikovaní a zkušení zaměstnanci jako jsou projektoví manažeři, konzultanti, biotechnologové, chemičtí technologové a inženýři, biologové, technici, hydrogeologové, geologové a laboratorní pracovníci (Dekonta, 2020).

Při své činnosti DEKONTA, a.s. lpí na vysoké kvalitě poskytovaných služeb, minimalizaci nežádoucích dopadů ze své činnosti na životní prostředí, ale také na zefektivnění své činnosti v oblasti zdraví a bezpečnosti. Za tímto účelem zavedla v rámci své integrity systém řízení kvality, životního prostředí, bezpečnosti práce a ochrany zdraví v souladu s požadavky norem EN ISO 9001, EN ISO 14001 a ISO 45001. Společnost je také aktivním členem dobrovolné iniciativy celosvětového chemického průmyslu v oblasti zdraví, bezpečnosti a životního prostředí Responsible Care (Dekonta, 2020).

INNASTAV, s.r.o.

Společnost s ručením omezeným byla založena v roce 2005 se základním kapitálem 200.000,- Kč. Společnost sídlí kousek od Pardubic v malé obci Sezemice a má jednoho vlastníka, jednatele ukrajinské národnosti. V roce 2015 diverzifikovala svou podnikatelskou činnosti na provádění staveb, jejich změn a odstraňování. V rámci této činnosti nejdříve spolupracovala s již zmíněnou společností VAKOS XT, nyní již působí na trhu samostatně a rovněž provádí (ve smyslu této diplomové práce) sanační a dekontaminační práce.

Pro dokreslení celkového množství realizovaných zakázek a jejich úhrnné nákladnosti provedených dekontaminací byly v šetření elektronicky osloveny výše uvedené k společnosti. Dále pro porovnání nákladů v České republice a v zahraničí, byly získaná data z tohoto šetření porovnána s daty provedené studie v Belgii a Nizozemsku, v roce 2016.

Pro toto šetření byly použity tyto otevřené otázky:

1. Kolik Vaše firma provedla zakázek na dekontaminaci objektů (pozemků, budov, bytů, místností) kontaminovaných v souvislosti s nelegální výrobou drog v letech 2015 - 2019?
2. Jaké byly úhrnné náklady na provedení těchto zakázek (dekontaminace) v uvedených letech?

Zástupci společností VAKOS XT, a.s. a INNASTAV, s.r.o na uvedené otázky neposkytli odpověď s odůvodněním, že se jedná o obchodní tajemství. Poskytnutí této informace by je mohlo na trhu znevýhodnit. Na základě této skutečnosti se autor rozhodl, že nebude konkrétně publikovat ani odpovědi třetí oslovené společnosti DEKONTA, a.s., která jako jediná tyto otázky zodpověděla. Data od jediné firmy by měla v podstatě nulovou vypovídací hodnotu, nehledě na skutečnost, že autor této diplomové práce by nechtěl jejich zveřejněním jakkoli uškodit ekonomickým zájmům této společnosti. Proto jsou získané informace pouze obecně zhodnoceny s publikovanými výsledky studie v Belgii a Nizozemsku, uvedenými v tabulce číslo 2 (této diplomové práce).

Náklady, vynaložené na zajištění nelegální chemické laboratoře složkami PČR a Hasičského záchranného sboru, nejsou standardně vyčísleny, nedochází k fakturaci (nejsou ze strany MVČR ani státu evidovány), můžeme je tedy pouze odhadovat.

Pokud bychom tento odhad sečetli s náklady na dekontaminaci, provedené specializovanou soukromou společností (při aktuálním kurzu eura a Kč v roce 2016, kdy 1€ = 27,033 Kč dle kurzu České národní banky), velmi pravděpodobně dojdeme k částce (bez ohledu na velikost a povahu laboratoře) zhruba srovnatelných průměrných nákladů, uváděným v zahraničních studiích, situované do Belgie a Nizozemí (viz tabulka 8). Čistě matematickým porovnáním nákladů mezi těmito dvěma zeměmi dojdeme k výsledku, že tyto náklady jsou pro Belgii takřka 2,5 krát vyšší než v Nizozemí.

<i>Země</i>	<i>Počet případů</i>	<i>Celkové náklady</i>		<i>Průměrné náklady na jeden případ</i>	
		<i>EURO</i>	<i>Kč</i> <i>(Ø kurz v roce 2016)</i>	<i>EURO</i>	<i>Kč</i> <i>(Ø kurz v roce 2016)</i>
Belgie	42	1 401 634 €	37 890 372 Kč	33 372 €	902 152 Kč
Nizozemsko	322	4 368 294 €	118 088 092 Kč	13 566 €	366 733 Kč
Celkem	364	5 769 928 €	155 978 464 Kč	46 938 €	1 268 885 Kč

Tabulka 8 - Minimální odhadované náklady na demontáž nezákonných laboratoří a vyčištění skládek v Belgii a Nizozemsku, 2016 (€ / Kč); (zdroj: vlastní zpracování)

Z obecně známých skutečností a se získaných informací z rozeslaných otázek se dá usuzovat, že náklady na dekontaminaci objektů, které byly vystaveny stejné kontaminaci, se provedly obdobně (jediný technologicky možný postup dekontaminace), jsou v porovnávaných zemích shodné, a liší se pouze cenou pracovní síly. Počet ročně provedených dekontaminací je v České republice řádově nižší než v zahraničí, pohybuje se pouze v jednotkách případů.

4.3 Náklady na likvidaci varny / co se likviduje

Náklady na likvidaci následků nelegální laboratoře – výroby metamfetaminu se mohou pohybovat ve finančním rozpětí několika tisíc až do mnoha miliónů korun, v závislosti na zpracovaném objemu a použité technologii. Může se jednat jen o místnost, budovu, ale také o pozemek a spodní vody. Rozsah výše kontaminace přímo souvisí, s erudovaností osob, které se této formě nelegální činnosti věnují. V případě, kdy se jednalo

o naprosté laiky, neznalé vedlejších účinků při výrobě a následném nakládání s nebezpečnými odpadními látkami, mohou být následky a související zamoření fatální. Pokud by se ale jednalo odborníky, znalé chemických dovedností, tak by samotné zamoření místa nelegální laboratoře mohlo být minimální, dalo by se říci, že nulové.

4.3.1 Náklady ze strany státu

Státní orgány zajišťují likvidaci nelegální laboratoře zejména prostřednictvím orgánů činných v trestním řízení, obvykle prostřednictvím PČR. A to především v rámci zajišťovacích úkonů přípravného řízení nebo trestního řízení. Tyto úkony se provádí na základě příkazu vydaného soudem, ve smyslu ustanovení § 83 zákona č. 141/1961Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“), kdy se jedná se o domovní prohlídku či prohlídku jiných prostor. Při samotné realizaci zásahu v objektu nelegální chemické laboratoře se nejprve provedou prvotní zajišťující úkony osob zásahovou jednotkou, případně Útvarem rychlého nasazení PČR. Další postup je prováděn na základě posouzení velitele zásahu. Zasahující příslušníci bezpečnostních záborů mohou použít i příslušníky ze speciální protichemické jednotky Hasičského záchranného sboru České republiky. Ti v případě potřeby provedou kontrolu zájmových prostor z důvodu nebezpečí výbuchu, odpojí přívod plynu a odvětrají jednotlivé místnosti. Na místě samotném pak zasahující policejní orgán již zajišťuje fyzicky vše, co je důležité pro trestní řízení. Konkrétně se jedná o drogy, prekurzory, chemikálie k výrobě drog, stopy a předměty, s jejichž užitím lze drogu vyrobit, zbraně, finanční hotovost a další předměty, které sloužily k páčání trestné činnosti (např. mobilní telefon, stolní počítač, notebook, automobil ...).

Po prozkoumání potřebných vzorků na Kriministickém ústavu PČR, sloužících jako důkaz v rámci trestního řízení, podává policejní orgán na příslušné dozorující státní zastupitelství ve smyslu § 81 písm. b., trestního řádu, návrh na likvidaci zajištěných věcí v přípravném řízení. Státní zastupitelství může rozhodnout svým usnesením o likvidaci těchto věcí v přípravném řízení. Pokud tak neučiní a návrh policejního orgánu zamítne, má možnost policejní orgán podat stížnost proti tomuto usnesení. Stížnost má odkladný účinek. O ní pak rozhoduje místně příslušný soud při soudním projednání u hlavního líčení, kdy se rozhoduje o vině, trestu, zabavení nebo propadnutí věci.

Všechny náklady související s odběrem vzorků, jejich analýzou, manipulací se zajištěnými věcmi, náklady na převoz, uskladnění a vlastní likvidaci jsou hrazeny státem

z rozpočtu příslušného policejního orgánu. Tyto činnosti se provádí kombinací úkonů PČR, Kriminálního ústavu PČR, Hasičského záchranného sboru České republiky a soukromých smluvních partnerů, kdy mezi orgány MVČR nedochází k vzájemné fakturaci, proto není možné blíže konkretizovat celkové náklady.

Tyto náklady lze vymáhat po pravomocně odsouzeném pachateli.

4.3.2 Ze strany pronajímatele / vlastníka objektu

Veškeré další náklady související s odstraněním škod vzniklých samotnou realizací zajišťujících úkonů trestního řízení a následnou dekontaminací, jdou k tíži vlastníka nemovitosti. Ten je pak může umořit v případě pronájmu z uhrazené jistiny nájmu, nebo se je může pokusit soudně vymáhat v občanskoprávním řízení (viz kapitola 3.6. Náhrada škody).

V případě pravomocného soudního rozhodnutí o propadnutí nemovitosti, stát převezme tento kontaminovaný objekt se všemi břemeny prostřednictvím Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových (dále jen úřad). Ten provede na vlastní náklady pouze nezbytné práce, tzv. zachraňovací náklady, tak aby nedocházelo k ohrožení zdraví a práva třetích osob. Následně nemovitost nabídne v nabídkovém řízení k bezúplatnému převodu pro státní instituce a v případě jejich nezájmu poskytne zabavenou nemovitost do dražby. Další náklady na nezbytnou sanaci již nese nový majitel. Pro účely této práce není možné uvést ani orientační počet objektů, které z tohoto důvodu stát nabyl, neboť těmito daty Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových ani PČR nedisponuje.

4.4 Evropský přístup k problematice kontaminace a dekontaminace nelegálních chemických laboratoří

Jedním z cílů této diplomové práce je porovnat způsoby řešení problémů souvisejících s nelegálními laboratořemi metamfetaminu v členských státech EU. Cestou Ředitelství pro mezinárodní policejní spolupráci bylo provedeno mezinárodní dotazníkové šetření v rámci EUROPOLu, kdy byly jeho členské státy osloveny s žádostí o zodpovězení těchto otevřených otázek:

1) Jakým způsobem je prováděna komplexní dekontaminace objektů, v nichž prokazatelně docházelo k nelegální výrobě drog a kdo provádí celkovou sanaci kontaminovaných prostor; který státní orgán má tuto problematiku v gesci?

2) Jaké látky či věci zajišťuje v laboratoři policie (chemické látky, prekurzory drog, vybavení laboratoří, aj.) a jak s nimi dále nakládá? Jsou ukládány v policejních skladech, nebo přímo po zadokumentování likvidovány?

3) Kdo realizuje přepravu zajištěných chemických látek z laboratoře (policie, externí specializovaná soukromá či státní firma)?

4) Kdo provádí prvotní zajištění místa činu (laboratoře) a jeho dekontaminaci tak, aby bylo možné provést procesní úkony?

5) Kdo hradí veškeré finanční náklady na odstranění škodlivého stavu (dekontaminaci) prostoru nelegální laboratoře (zda policie či stát, soukromí vlastník, aj.)?

Lhůta pro vyhodnocení rozeslaného dotazníku přímo souvisí s tím, zda pracovníci EUROPOLu, vyhodnotí a označí dokument jako „spěšný“ nebo „urgentní“. Běžně se doba zpracování odpovědi podle stupně naléhavosti pohybuje mezi 30 až 60 dny, může se ale také stát, že odpověď nepřijde vůbec. Záleží na tom, zda oslovený stát danou otázku vnímá jako problém, řeší ji a má k dané problematice co říci.

Pravděpodobně s ohledem na aktuální celosvětový problém, související s pandemií nemoci COVID-19 nebyly v termínu odevzdání této diplomové práce získány od žádného z oslovených států odpovědi na výše uvedené otázky, a to ani vzhledem k dostatečné časové lhůtě (více než 60 dní). Případné později zasláné odpovědi budou využity NPC při zpracovávání národního plánu boje proti omamným a psychotropním látkám.

Za účelem získání alespoň jednoho názorného řešení dané problematiky na úrovni jiného evropského státu se i přes zmíněné překážky autor pokusil oslovit příslušné pracoviště policejního orgánu na Slovensku. Dotazník byl zaslán elektronickou cestou přímo na Národní kriminální protidrogovou jednotku (NAKA).

Zaslané odpovědi ze Slovenské republiky, konkrétně kriminální protidrogové jednotky, byly z důvodu neprozrazení procesních postupů zobecněny s následujícím zjištěním.

Ve Slovenské republice se dekontaminace objektů provádí obdobným způsobem jako v ČR, tedy jen za účelem eliminace rizika kontaminace pro zasahující policisty v rámci realizace, zajišťující úkony trestního řízení. Za tímto účelem je využívána spolupráce s „*Hasičským záchranným zbroem (dále jen HAZZ)*“. Další řešení dekontaminace je již na majiteli objektu.

Spolu se stopami, určenými pro laboratorní zkoumání se v rámci úkonů trestního řízení shromažďuje také materiál, který by mohl být dále využit k výrobě OPL (tj. prekuzory, chemikálie, laboratorní vybavení). Zkoumání stop provádí stejně jako v ČR kriminalistický expertizní ústav. Vlastní uložení zajištěného materiálu a odzkoumaných stop je prováděno v centrálních skladech policie.

Samotná přeprava zajištěných věcí je prováděna prostřednictvím přepravní služby „*Ministerstva vnútra Slovenskej republiky*“. Naproti tomu v ČR přepravu provádí PČR a v případě větších objemů je zajištěna externí (pro tento účel rámcovou smlouvou zajištěnou) komerční společností.

Prvotní dekontaminaci objektu provádí HAZZ, kdy je na místě k dispozici speciální ekologické vozidlo (EKOS). Toto vozidlo je vybaveno prostředky a chemickými látkami, určenými pro likvidaci chemických a ekologických havárií. Zasahující policisté jsou vybaveni individuálními prostředky ochrany jednotlivce. Zároveň je na místě realizace provedena dekontaminace zajištěných věcí tak, aby nemohlo dojít ke kontaminaci dalších osob při další manipulaci.

Všechny činnosti na místě zajištění nelegální chemické laboratoře OPL nejsou ukotveny v žádném nařízení ani předpisu, a proto jsou náklady na tyto činnosti hrazeny z veřejných prostředků státu. Stejně tomu je i v ČR.

Na základě těchto informací je patrný rozdíl mezi postupem v ČR a Slovenskou republikou jen v přepravě zajištěných věcí a úrovni materiálně technického vybavení zasahujících hasičů při prvotní dekontaminaci zasaženého objektu. Pro srovnání míry ekonomické účinnosti využití způsobu přepravy zajištěných věcí u obou zemí by bylo nutné provedení podrobné analýzy a mohlo by být případně předmětem dalšího zkoumání. Otázka vybavenosti složek Hasičského záchranného sboru a celého IZS je s ohledem na jejich financování z rozpočtu zejména MVČR závislá na stanovení priorit a možnosti případného spolufinancování ze strukturálních fondů EU.

5 Navržení opatření ke snížení finanční zátěže a rizik spojených se skladováním a dekontaminací

V rámci projektu bezpečnostního výzkumu MVČR, pod názvem *Omezení zdravotních následků v místech nelegální výroby narkotik s identifikačním kódem VH20182019031*, by měla být v roce 2020 zpracována závazná hygienická norma pro výskyt toxických látek. V rámci této normy (už je nějaký konkrétní název?) by se měly efektivněji řešit problémy týkající se kontaminace budov, půdy a podzemních vod souvisejících s přítomností toxických látek ve vztahu k nelegální výrobě psychotropních látek. Jsou stanoveny a definovány přesné operativní postupy, kterými se bude závazně řídit činnost policejních orgánů a IZS při provádění zákroků v místě páchaní nelegální trestné činnosti. V normě bude zohledněno, že se jedná o objekty vystavené rozdílné expozici zdraví ohrožujících chemických látek, prekurzorů a nelegálně vyrobených drog. Je kladen důraz na to, aby obce v rámci své místní působnosti, ukládaly a důsledně vymáhaly povinnost odstranit vzniklý odpad po vlastnících nemovitostí.

Vzhledem k vysokým nákladům a značnému společenskému riziku by bylo přínosné, aby v předem stanovených případech nálezu nelegální metamfetaminové laboratoře bylo místo nálezu (zákroku policejního orgánu) vyhodnoceno jako stav v působnosti zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). Na základě tohoto zákona a začlenění nelegální laboratoře OPL k nově typizovaným činnostem složek IZS, bylo po zhodnocení konkrétní situace na místě, možné vyhlásit stav nebezpečí. Po vyhlášení tohoto stavu by byly na místě provedeny odběry vzorků a zadána jejich přesná analýza. Na základě výsledků měření budou následně provedeny nezbytné sanační práce objektů, které bezprostředně ohrožují okolí, nevyjímaje životní prostředí. Náklady by bylo možné hradit z rozpočtu státu. Stát by poté tuto škodu vymáhal po pachateli nebo pachatelích trestné činnosti. Pokud by dekontaminace poškozených objektů snesla odkladu, majiteli nemovitosti by byl předán výsledek laboratorní analýzy odebraných vzorků a navržen/y způsob/y dekontaminace. Majitel by sám určil, zda využije možnost provedení těchto prací některou státem certifikovanou firmou nebo tuto činnost provede vlastními silami. Toto vše za stavu, kdy jakékoli majetkové nakládání s nemovitostí bude úředně znemožněno do doby odstranění zjištěné kontaminace, podložené výsledky terénního měření akreditované

laboratoře, a to v předem dané přiměřené časové lhůtě (s možností prodloužení v odůvodněných případech). Do doby odblokování nemovitosti by tedy majitel nemohl nemovitost užívat (např. pronajímat, provozovat zde výrobu nebo prodejnu, či nemovitost prodat). Na vlastní provedení dekontaminace by byla majiteli poskytnuta přiměřená časová lhůta, která by se dala v odůvodnitelných případech na písemnou žádost majitele prodloužit. Pokud by majitel nemovitosti nedisponoval prostředky na provedení dekontaminace nebo se povinnosti dekontaminace vyhýbal tak by tyto kroky provedl stát a vzniklé náklady následně po majiteli vymáhal, např. formou splátek dle smluvně ošetřeného splátkového kalendáře, a to včetně úroků. Výše úroků by měla být významně nižší než poskytované úroky z půjček poskytovaných komerčními bankovními domy, Toto by mohlo být vnímáno jako určitá forma podpory majiteli ze strany státu tak, aby byla zmírněna tvrdost těchto opatření. Případně by se mohly tyto náklady započíst oproti zisku z prodeje nemovitosti, ze kterého by byla uhrazena tato pohledávka státu a vzniklý rozdíl by byl, v případě přebytku vrácen (v tu chvíli už bývalému majiteli) nebo by byl v případě nepokrytí celé pohledávky státu dále vymáhán. V případě, kdy by byl vlastník kontaminované nemovitosti pachatelem této nelegální činnosti, tak by tato nemovitost propadla státu. Náklady na dekontaminaci by se započítali oproti znalce stanovené hodnotě nemovitosti. V případě, že byl tento náklad, než by byl tento odhad, tak by se rozdíl vymáhal po pachateli. V opačném případě by rozdíl zůstal státu.

Výhoda této úpravy by pro místní správu a samosprávu spočívala v tom, že by nemusely tento specifický a velmi technicky složitý problém řešit a vydávat obecní finanční prostředky na jeho odstranění, obzvláště s ohledem na to, že je nutné v těchto případech konat rychle. Vlivem povětrnostních podmínek zpravidla dochází k rozšíření kontaminace do větších prostor, a tím i k většímu bezpečnostnímu riziku. V případě kontaminace půdy a spodních vod se toto riziko násobí.

V neposlední řadě by byla výhodou i skutečnost, že by tímto ořněním byl výrazně snížen výskyt kontaminovaných objektů a nemovitostí na realitním trhu. Tak by byly uchráněny i zájmy případného kupce, kterému by kontaminace prodáváného objektu nemusela být známa.

Podmínkou pro realizaci navržených opatření by bylo provedení určitých legislativních změn. Návrh těchto legislativních změn by měl vycházet jednak z výstupu

zmíněného projektu bezpečnostního výzkumu MVČR a spolupráce IZS se Svazem měst a obcí. Konkrétně by se mohlo jednat např. o formu metodiky MVČR, určené zasahujícím složkám IZS (PČR, HZS aj.), legislativní úpravu, např. včlenění do zákona (o obcích, o veřejném zdraví, aj.), či úpravu prováděcích právních předpisů (vyhláška, nařízení vlády, aj.). Konkrétní způsob řešení aktuálně je a ještě nějaký čas bude předmětem jednání všech zainteresovaných stran státní správy a samosprávy.

Z ekonomického hlediska by bylo velmi přínosné nastavení efektivního systému zajištění výnosu z trestné činnosti a věcí souvisejících s páčáním trestné činnosti již po zahájení trestního stíhání. V rámci tohoto systému by došlo ihned po realizaci úkonů trestního řízení k zajištění nezbytných důkazů pro trestní řízení a zničení zbylé nelegální drogy. Dále by v přesně vymezených a predikovatelných případech došlo ke znaleckému ocenění zajištěných věcí a jejich bezprostřednímu prodeji. Takto získané prostředky by byly uloženy do bankovní úschovy na vytvořeném speciálním účtu u České Národní banky, kde by tyto finanční prostředky zůstaly až do pravomocného rozsudku a v případě odsouzení by sloužily ke krytí závazků pachatele trestné činnosti, anebo by v případě osvobozujícího rozsudku byly vráceny. Toto opatření by ve všech směrech vedlo k snížení finančních ztrát, a to hlavně s ohledem na obvyklou délku trestního řízení. Na jedné straně by stát nemusel vynakládat nemalé finanční prostředky na skladování zabavených věcí, a to včetně nákladu na pořízení, údržbu skladových prostor a plat zaměstnanců, kteří zajišťují chod těchto skladových prostor. Na druhé straně by zajištěná věc byla finančně zhodnocena a nedocházelo by k jejímu časovému znehodnocení a následně související nižší prodejní ceně. V tomto ohledu je nepopíratelné, že starší věc má zpravidla nižší cenu než věc zánovní nebo nová. Výjimkou jsou samozřejmě historické artefakty a umělecká díla, zde může za určitých předpokladů cena stoupat. Každopádně by byl s velkou pravděpodobností zisk z prodeje ihned po zajištění věci mnohem vyšší než později, a pokud by se zohlednily i související náklady na odstranění závadného stavu, uskladnění a údržbu, pak by byl tento postup vysoce efektivní.

Radikálním řešením by mohlo být přehodnocení vnímání malého množství drogy pro vlastní potřebu z přestupkové do roviny trestně právní tak jako je tomu u okolních států. Nebo naopak úplné uvolnění užívání drog jako je tomu v Nizozemsku. Ale pro tato řešení se, ať už směrem k větší represi či uvolňování, bude jen těžko hledat společenská, natož politická podpora, která by mohla takto zásadně změnit legislativní rámec v České republice.

6 Závěr

Stěžejní cíle diplomové práce se, dle mínění autora, pomocí použité metodiky s povahou kvalitativního a kvantitativního výzkumu šetření, podařilo naplnit.

Ze zjištěných skutečností lze usuzovat, že negativní externality, související s nelegální výrobou omamných a psychotropních látek lze rozdělit do několika zdánlivě nesourodých skupin.

V první řadě z ekonomického hlediska to jsou významné finanční ztráty, a to jak v neprospěch státu v oblasti tzv. šedé ekonomiky, tak zejména vysoké ekonomické náklady, související s dekontaminací zamořených objektů, přímo souvisejících s možným snížením tržní ceny nemovitosti samotné i cen nemovitostí přilehlých. S těmito negativními externalitami rovněž souvisí státní náklady vynaložené na primární prevenci, potírání drogové trestné činnosti, Harm reduction¹ přístupu k uživatelům OPL, snížení negativních důsledků užívání drog pro jednotlivce a zároveň ochrana společnosti a státem hrazená léčba drogově závislých.

Z pohledu společnosti je nežádoucím jevem samotná produkce nelegální omamné a psychotropní látky (drogy), její následná distribuce či nabídka koncovému uživateli. Ze zdravotního hlediska je pak vystavení vlivům kontaminace z nelegální výroby těchto látek, natož vlastní konzumace, velmi nebezpečná a zdraví ohrožující.

Obecně lze říci, že kontaminace objektů po nelegálních laboratořích může, s ohledem na mnoho faktorů (členitost objektu, podmínky proudění vzduchu, doba provozování laboratoře apod.) být rozdílně dlouhá. Nejvýznamněji, z hlediska fyzikálně – chemických faktorů, přetrvávají pevná rezidua, a to konkrétně fosfor, pseudoefedrin, metamfetamin a případně jód. Ostatní látky, převážně plynného charakteru, nejsou o nic méně škodlivější, ale oproti pevným reziduíům mají nižší životnost, celá řada z nich patří do skupiny těkavých plynů (např. methylbenzen, jodovodík, fosfan, všechny stereoizomery xylenů, chlorovodík a další). O přetrvávající kontaminaci a expozici metamfetaminem pojednává autor Thrasher (2009). Prokazuje příčinnou souvislost mezi vznikem celé řady onemocnění a pobytem v místě bývalé nelegální výroby OPL (varně). Zejména u dětí zjišťuje chronické podráždění

¹ přístup snižování či minimalizace poškození drogami u osob, které v současnosti drogy užívají a nejsou motivovány k tomu, aby užívání zanechali

nosní sliznice, vyrážky, pocit pálení kůže, chronický kašel a další. Autor uzavírá, že zkoumané osoby obývaly nemovitost, ve které byla v minulosti funkční laboratoř a až výzkumem se podařil odhalit důvod náhlého vzniku různých onemocnění, přičemž od doby policejního zásahu a nastěhování nových nájemníků vždy existoval určitý časový rozsah (Thrasher, 2009).

Autoři Bratcher et al., (2007) se ve své publikaci věnovali problematice kontaminace nemovitostí při výrobě metamfetaminu a současně přetrvávání reziduí. Zjistili, podobně jako ostatní autoři (např. Martyny, Van Dyke, Ross, Salocks a další), že zbytky toxických pevných látek způsobují chronické otravy jejím obyvatelům. Autoři provedli výzkum pozorováním vytipovaných exponovaných dětí formou spolupráce s jejich ošetřujícími lékaři. Do výzkumu se zapojilo 87 lékařů a 700 dětí z problematických rodin na jihu USA, které se zabývaly výrobou metamfetaminu. Prokázali v příčinné souvislosti nárůst alergií, projevujících se až poté, co se nastěhovali do rizikové nemovitosti (Bratcher et al., 2007). Uvedený fakt o možném chronickém onemocnění se netýká pouze civilních osob, ale také policistů, vykonávajících kriminalistické operativní úkony na místě činu a které jsou exponováni účinkům toxických látek sice kratší dobu, ale o to ve větší koncentraci.

V neposlední řadě jsou nežádoucím výsledkem této produkce škodlivé následky, které sebou přináší páchání protiprávního jednání pod vlivem OPL, poškozující a obtěžující společnost (výtržnictví, krádeže, násilné chování atp.).

Na základě zkušenosti při získávání podkladů a dostupných informací, dále vlastního profesního přístupu a orientace v problematice autora se ukázalo, že v České republice chybí dostatek relevantních informací, oproti například Spojeným státům americkým, kde problém užívání drog a jejich výroba dlouhodobě představuje společenskou hrozbu. Proto je zde výzkumu a medializaci této problematiky věnována velká pozornost. Nebezpečnost zbytkových reziduí z hlediska poškození lidského zdraví včetně samotného faktu, že po nelegální výrobě zůstávají nemovitosti nebo životní prostředí dlouhodobě kontaminované, nejsou širší veřejnosti známy. Dané otázce se v České republice v publikování věnuje málo autorů, je zřejmý nedostatek odborných článků, pozornost dané problematice není věnována ani v běžném tisku, v důsledku čehož je tato skutečnost, pro naši společnost, spíše neznámým pojmem. S nebezpečím, které představují kontaminované objekty a prostory pro lidské zdraví a životní prostředí nejsou dostatečně seznámeni představitelé státní správy, tím

méně laická veřejnost. Důvodů může být řada. Z části například nezájem o danou problematiku, minimální odborná lektorsko-metodická činnost, ekonomické dopady spojené s prodejem či pronájmem kontaminovaných nemovitostí a řada dalších faktorů. Ovšem vzhledem k závažnosti je nutné tuto situaci změnit. Proto se například NPC uvedené problematice osvětově věnuje velmi podrobně a dlouhodobě, ať je to cestou publikací v odborném periodiku *Drugs & Forensics Bulletin NPC* nebo ve formě odborně zaměřených přednášek připravovaných pro studenty vysokých škol, dále školení a prezentace pro policisty, zabývající se linií toxikologie. Spolupráce rovněž probíhá se zástupci státních orgánů. Nepochybně se situace v posledních cca 5 let zlepšila, ať již přístupem samotných policistů, zavedením informačních portálů (www.policie.cz; www.sekm.cz) a postupným zvyšováním povědomí mezi obyvatelstvem. Stále je však informovanost o těchto rizicích neuspokojivě nízká.

Stěžejní cíle diplomové práce se, provedením případové studie, terénního měření s následnou kalkulací a výpočtem sanace podařilo naplnit. V praxi a v podmínkách nelegálních laboratoří situovaných v České republice se podařilo přinést srovnání se zahraniční literaturou (zejména autoři Martyny, Van Dyke, Serrano) a potvrdit kontaminaci budov toxickými rezidui. Nagaiho syntéza výroby metamfetaminu do objektů uvolňuje celou řadu škodlivých látek plynného a pevného charakteru, které jsou svoji nebezpečností srovnatelné s dopady odlišných metod výroby metamfetaminu, typickými pro anglo-americký region. Byla prokázána závažná kontaminace objektů a poškození životního prostředí v okolí substancemi vznikajícími během nelegální výroby metamfetaminu. Laboratorním zkoumáním odebraných vzorků bylo prokázáno, že část reziduí ve vnitřním prostředí, bez vlivu povětrnostních a klimatických podmínek, z časového odstupu nedegraduje nebo degraduje jen velmi pomalu, tedy případný uživatel nemovitosti nemůže spoléhat na samovolný rozpad nebezpečných látek. Konkrétně naměřené hodnoty i v odstupu 47 měsíců mnohonásobně překračovaly stanovené hygienické limity, stanovené SZÚ. Proto je na otázku, zda provést nebo neprovést dekontaminaci kontaminovaných prostor, jednoznačná odpověď - ano provést. Náklady na likvidaci následků nelegální laboratoře – výroby metamfetaminu se mohou pohybovat ve finančním rozpětí několika tisíc až do mnoha miliónů korun, záleží na zpracovaném objemu a použité technologii (viz kapitola 4.3 Náklady na likvidaci / co se likviduje).

V České republice je jen velmi málo odborných firem, které se problematikou dekontaminace a odstraněním škodlivého stavu objektů zabývají a mohou garantovat zdravotní nezávadnost dekontaminovaných prostor. Tyto firmy byly ve výzkumném šetření pomocí dotazníku osloveny a na základě získaných dat je lze konstatovat, že se dekontaminace zamořených objektů vlivem nelegální výroby drog v České republice provádí velmi zřídka (viz podkapitola 4.2.2 Nabídka). S ohledem na predikovaný počet kontaminovaných objektů, viz výše (tabulka 5) vidíme, že likvidace škodlivých následků výroby OPL je v podstatě nulová.

Bylo zjištěno a konstatováno, že se v drtivé většině kontaminovaných objektů nezbytná dekontaminace budov a přilehlých pozemků neprovádí, což může mít významně negativní dopad na veřejné zdraví i životní prostředí. Autor navrhl možné řešení tohoto problému. Vytvoření typového plánu činnosti složek IZS při zajišťování nelegální chemické laboratoře OPL v kombinaci s nezbytnými legislativními úpravami. Tento návrh řešení je uveden v kapitole 5 - Navržení opatření ke snížení finanční zátěže a rizik, spojených se skladováním a dekontaminací.

Samotné jednání pachatelů při této nelegální činnosti je striktně zaměřeno na zisk bez ohledu na způsobené škody na majetku a životním prostředí. Vzhledem k tomu, že pachatelé – výrobci OPL za účelem ztížení odhalení páčání trestné činnosti zpravidla často objekty, kde drogy vyrábějí, mění a laboratoř stěhují, riziko a množství neodhalené kontaminace se exponenciálně zvyšuje. Z širšího hlediska ochrany obyvatelstva je proto v zájmu zachování jejich zdraví zveřejňovat místa, kde k nelegální výrobě návykových látek docházelo.

V rámci diplomové práce však pracujeme s predikcí závažnější varianty silného znečištění objektu. Při výskytu mnoha nezávislých proměnných, které mají vliv na rozsah, úroveň a hloubku kontaminace prostor není reálně možné jednoznačně stanovit finanční náročnost vlastní dekontaminace. V některých případech náklady na dekontaminaci mnohonásobně překročí cenu vlastní nemovitosti. Je reálné, že tato situace může přivést majitele objektu do neřešitelné situace, zejména pak v případě, že svoji nemovitost pouze pronajímá a škoda byla způsobena nájemcem. Proto je vhodné, aby každý pronajímatel nemovitosti předem důkladně zvážil, komu svůj objekt pronajme a nastavil mechanismy

kontrolních opatření v pronajímaných objektech. Vlastnictví nemovitosti sebou nese nejen práva, ale také povinnosti, jak je uvedeno i v Listině základních práv a svobod.

Situace v České republice vzhledem k této problematice není zcela optimální. Na jedné straně vidíme snahu po částečné legalizaci drogového trhu (např. marihuany), na druhé straně je tu problém s likvidací kontaminace objektů, kde docházelo k nelegální výrobě OPL. Otázku řešení kontaminace objektů chemickými látkami si začíná pokládat několik sdružení a institucí, které usilují o její řešení. Příkladem může být Generální ředitelství hasičského záchranného sboru České republiky, které již zpracovává typový plán pro složky IZS při likvidaci těchto nelegálních laboratoří. V této diplomové práci jsou navrženy postupy a možnosti, jak daný problém řešit tak, aby stát garantoval provedení měření kontaminace zajištěné nelegální laboratoře, mohl dostatečně vymáhat provedení dekontaminace po majiteli, případně tuto dekontaminaci provedl vlastními silami s následnou pohledávkou ekonomických nákladů na vlastníka nemovitosti (viz kapitola 5 - Navržení opatření ke snížení finanční zátěže a rizik, spojených se skladováním a dekontaminací). Vymezení jednotlivých kompetencí je předmětem dohod všech zainteresovaných stran – státních institucí, soukromých subjektů, je nezbytné jejich legislativní ukotvení. Lze očekávat, že po intervencích jednotlivých subjektů, včetně poškozených vlastníků domů a obcí, kde se kontaminované objekty nachází, bude v průběhu legislativního procesu nakonec nalezena shoda a optimální řešení tohoto problému.

7 Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

1. BRATCHER, Lara, Ellen Wright CLAYTON a Christopher GREELEY. Children in Methamphetamine Homes. *Pediatric Emergency Care* [online]. 2007, **23**(10), 696-702 [cit. 2020-11-24]. ISSN 0749-5161. Dostupné z: doi:10.1097/PEC.0b013e3181558d72.
2. *Bulletin Národní protidrogové centrály*. Praha, 1995-2020. ISBN 1211-8834.
3. CIKRT, Miroslav, Lumir KOMAREK a Kamil PROVAZNIK (eds.). *Manuál prevence v lékařské praxi*. Praha: Fortuna, 1996. ISBN 80-707-1060-8.
4. *DEKONTA: O nás* [online]. [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://www.dekonta.cz/o-nas/>
5. Dokumentace IZS. *Hasičský záchranný sbor české republiky* [online]. 20.1.2020 [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/dokumentace-izs-587832.aspx>
6. DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexander SOTOLÁŘ aj. *Trestní zákoník: Komentář [Systém ASPI]*. Wolters Kluwer [cit. 2019-8-6]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.
7. *EU Drug Markets Report 2019*, 2019. Lisbon, Portugal: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. ISBN 978-92-9497-458-7
8. *Evropská zpráva o drogách – Trendy a vývoj 2019*, 2019. Lisbon, Portugal: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. ISBN 978-92-9497-409-9
9. *Evropská zpráva o drogách – Hlavní téma 2020*, 2020. Lisbon, Portugal: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. ISBN 978-92-9497-521-8
10. FRYDRYCH, Jakub. Aktuální drogová scéna v České republice.(přednáška), Praha, 13.2.2019

- 11.**HLAVSA, Přemysl, 2019. Hodnocení rozsahu šíření kontaminace z nelegálních laboratoří výroby metamfetaminu [online]. Kladno [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: [https://dspace.cvut.cz/bitstream/handle/10467/91446/FBMI-DP-2020-Hlavsa-Premysl-hlavsa %20prace.pdf?sequence=-1&isAllowed=y](https://dspace.cvut.cz/bitstream/handle/10467/91446/FBMI-DP-2020-Hlavsa-Premysl-hlavsa%20prace.pdf?sequence=-1&isAllowed=y). Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze. Vedoucí práce Ing. Martin Kuchař, Ph.D.
- 12.**SEKM3: Ministerstvo životního prostředí ČR [online]. [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: <https://www.sekm.cz/portal/>
- 13.** *Katalog životních situací: Uspokojení majetkového nároku na náhradu škody způsobené trestným činem z výnosu majetkové trestní sankce uložené pachateli, odsouzenému za tento trestný čin*, 2017. Dostupné také z: https://www.justice.cz/web/msp/obeti-trestnych-cinu-uspokojeni-majetkoveho-naroku?clanek=zivotni-situace_uspokojeni-majetkoveho-naroku-na-nahradu-skody-zpusobene-trestnym-cinem-z-vynosu-majetkove-trestni-sankce-ulozene-pachateli-odsouzenem
- 14.**KRATINA, Tomáš, 2018. *Toxické látky v nelegálních laboratořích na výrobu metamfetaminu a jejich působení na zasahující příslušníky integrovaného záchranného systému* [online]. Kladno [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://dspace.cvut.cz/bitstream/handle/10467/80790/FBMI-DP-2018-Kratina-Tomas-prace.pdf?sequence=-1&isAllowed=y>. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze. Vedoucí práce Ing. Jan Stříbrný, Ph.D.
- 15.**KUHN, Emma J., G. Stewart WALKER, Harriet WHILEY, Jackie WRIGHT a Kirstin E. ROSS, 2019. Household Contamination with Methamphetamine: Knowledge and Uncertainties. *International Journal of Environmental Research and Public Health* [online]. 16(23) [cit. 2020-11-11]. ISSN 1660-4601. Dostupné z: [doi:10.3390/ijerph16234676](https://doi.org/10.3390/ijerph16234676)
- 16.**LEHMERT, Karel a Dana ANDRLÍKOVÁ, 2018. Vliv kontaminace na odhad ceny nemovitosti. *DRUGS end FORENSICS BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha: Tiskárna MV, s. p. o., **2018**(4), 13 - 19. ISSN 1211-8834

- 17.**LEHMERT, Karel a Martin HÝBL, 2016. Šíření kontaminace z nelegálních laboratoří. *DRUGS & FORENSICS BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha: Tiskárna MV, s. p. o., **2016**(1), 37 - 44. ISSN 1211-8834.
- 18.**LEHMERT, Karel, 2017. Kontaminace metamfetaminem ve stavbě přetrvá dlouho a i daleko. *DRUGS & FORENSICS BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha: Tiskárna MV, s. p. o., **2017**(4), 10-17. ISSN 1211-8834.
- 19.**LEHMERT, Karel, 2018. Unikátní sanace objektu kontaminovaného metamfetaminem. *DRUGS & FORENSICS BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha: Tiskárna MV, s. p. o., **2018**(2), 18-21. ISSN 1211-8834.
- 20.**LEHMERT, Karel, 2019. Výroba metanfetaminu metodou „ONE-POT“. *DRUGS & FORENSICS BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha: Tiskárna MV, s. p. o., **2019**(4), 11-16. ISSN 1211-8834.
- 21.**LIMBERGER, Renata Pereira, Ana Laura Bemvenuti JACQUES, Gabriela Cristina SCHMITT a Marcelo Dutra ARBO, 2013. Pharmacological Effects of Ephedrine. *Natural Products*. Berlin, Heidelberg: Springer Berlin Heidelberg, 2013-5-15, 1217-1237. ISBN 978-3-642-22143-9. Dostupné z: doi:10.1007/978-3-642-22144-6_41.
- 22.**Mapa odhalených varen a pěstíren: Národní protidrogová centrála SKPV PČR. In: *Policie.cz* [online]. 1.11.2016 [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/mapa-odhalenych-varen-a-pestiren.aspx>
- 23.**MARTYNY, J. W.; Arbuckle, S. L.; McCammon, C. S.; Esswein, E. J.; Erb, N.; Van Dyke, M. Chemical Concentrations And Contamination Associated With Clandestine Methamphetamine Laboratories. *J. Chem. Heal. Saf.* 2007, 14 (4), 40–52.
- 24.**Náhrada škody. In: *Bílý kruh bezpečí* [online]. 21.4.2009 [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/zadost-o-penezitou-pomoc-nahrada-skody/nahrada-skody/>

- 25.**Národní protidrogová centrála SKPV PČR, 2011 až 2020. In: *Policie.cz: Národní protidrogová centrála SKPV PČR* [online]. Praha: Tiskárna MV, s. p. o., Výroční zpráva 2010 až 2019 [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/vyrocnizpravy-annual-reports-jahresbericht.aspx>
- 26.**NOVOTNÝ, Oto, 2003. Trestní právo hmotné: obecná část. 4. přeprac. vyd. Praha: ASPI. ISBN 80-86395-73-1.
- 27.**NOŽINA, Miroslav, Miloš VANÍČEK. 2016. *Národní protidrogová centrála 1991-2016*. ISBN 978-80-270-0640-3
- 28.***Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN: 978-80-864666-62-0
- 29.**OWENS, Clyde V., 2017. Remediation of manufactured methamphetamine in clandestine laboratories. A literature review. *Journal of Chemical Health and Safety* [online]. 24(5), 23-37 [cit. 2020-11-11]. ISSN 18715532. Dostupné z: [doi:10.1016/j.jchas.2017.01.004](https://doi.org/10.1016/j.jchas.2017.01.004)
- 30.**ROMAN, Michael, 2014. Neobvyklá výroba metamfetaminu: krimi-info. In: *Policie.cz: Kriminalistický ústav* [online]. Praha [cit. 2019-01-20]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/kriminalisticky-ustav.aspx>
- 31.**SERRANO, Kate A., John W. MARTYNY, Shalece KOFFORD, John R. CONTRERAS a Mike V. VAN DYKE, 2012. *Decontamination of Clothing and Building Materials Associated with the Clandestine Production of Methamphetamine. Journal of Occupational and Environmental Hygiene* [online]. 9(3), 185-197 [cit. 2020-03-30]. DOI: 10.1080/15459624.2012.660096. ISSN 1545-9624.
- 32.**ŠMERDA, Radek, 2007. Trestněprávní úprava drogové problematiky. *DRUGS & FORENSICS BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha: Tiskárna MV, s. p. o., 2007(mimořádné číslo), 1 - 160. ISSN 1211-8834.

- 33.** TEPLÁREK, Petr a Martin KUCHAR, 2014. Likvidace ilegálních laboratoří sloužících k výrobě metamfetaminu. *DRUGS end FORENSICS BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha: Tiskárna MV, s. p. o., **2014**(1), 9 - 13. ISSN 1211-8834.
- 34.** THRASHER, Dennis L., Katie VON DERAU, Jefferey L. BURGESS, Eric J. ESSWEIN, Nicola ERB a Mike VAN DYKE, 2009. Health effects from reported exposure to methamphetamine labs: A poison center-based study. *Journal of Medical Toxicology [online]*. 5(4), 200-204 [cit. 2020-03-16]. DOI: 10.1007/BF03178267. ISSN 1556-9039.
- 35.** VAKOS XT: O firmě VAKOS XT a.s. [online]. [cit. 2020-10-29]. Dostupné z: <http://www.vakosxt.cz/o-firme>
- 36.** VANDYKE, Mike, Nicola ERB, Shawn ARBUCKLE a John MARTYNY, 2008. A 24-Hour Study to Investigate Persistent Chemical Exposures Associated with Clandestine Methamphetamine Laboratories. *Journal of Occupational and Environmental Hygiene [online]*. 6(2), 82-89 [cit. 2020-11-11]. ISSN 1545-9624. Dostupné z: doi:10.1080/15459620802590116
- 37.** VANĚČEK, Miloš, 2011. METAMFETAMIN (PERVITIN) Situace v EU a její globální kontext Společná publikace EMCDD a EUROPOLu. *DRUGS & FORENSICS BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha: Tiskárna MV, s. p. o., 2011(3), 56 - 61. ISSN 1211-8834.
- 38.** VANÍČEK, Miloš, 2012. Historie metamfetaminu. *DRUGS & FORENSICS BULLETIN Národní protidrogové centrály*. Praha: Tiskárna MV, s. p. o., **2012**(3), 28 - 30. ISSN 1211-8834.
- 39.** Vařiči pervitinu promořili dům. Křižanovští nyní neví, co s tím. *Denik.cz: Žďárký [online]*. 14.9.2016 [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: <https://zdarsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/varici-pervitinu-promorili-dum-krizanovsti-nyni-nevi-co-s-tim-20160914.html>

- 40.** VÍT, Michael a Miroslava HORNYCHOVÁ. Doporučení SZÚ - sanace prostor kontaminovaných metamfetaminem. *Státní zdravotní ústav* [online]. 10.10.2018 [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: <http://www.szu.cz/tema/pracovni-prostredi/doporuceni-szu-sanace-prostor-kontaminovanych-metamfetaminem?highlightWords=Doporu%C4%8Den%C3%AD+pro+sanaci+prostor+kontaminovan%C3%BDch+metamfetaminem>
- 41.** Wright, Jackie, Michaela Kenneally, Kirstin Ross, Stewart Walker, and Kirstin E. Ross. 2020. "Environmental Methamphetamine Exposures And Health Effects In 25 Case Studies: Knowledge And Uncertainties". Online. *Toxics* 8 (3). <https://doi.org/10.3390/toxics8030061>.
- 42.** ZÁBRANSKÝ, Tomáš, 2016. Methamphetamine in the Czech Republic. *Journal of Drug Issues*. **37**(1), 155-180. ISSN 0022-0426. Dostupné z: [doi:10.1177/002204260703700108](https://doi.org/10.1177/002204260703700108).

Právní předpisy

1. Zákon č. 239/2000 Sb., ze dne 28. června 2000, o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, v platném znění.
2. Zákon č. 240/2000 Sb., ze dne 28. června 2000, o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), v platném znění.
3. Zákon č. 40/2009 Sb., ze dne 8. ledna 2009, trestní zákoník a o změně některých zákonů, v platném znění.
4. Zákon č. 141/2009 Sb., ze dne 25. května 2009, kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.
5. Zákon č. 17/1992 Sb., ze dne 16. ledna 1992, o životním prostředí, v platném znění
6. Zákon č. 89/2012 Sb., ze dne 23. března 2012, občanský zákoník, v platném znění
7. Zákon č. 114/1992 Sb., ze dne 23. března 1992, o ochraně přírody a krajiny, v platném znění
8. Zákon č. 141/1961 Sb., ze dne 9. prosince 1961, o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění
9. Zákon č. 185/2001 Sb., ze dne 14. června 2001, o odpadech a o změně některých dalších zákonů, v platném znění
10. Zákon č. 167/1998 Sb., ze dne 15. července 1998, o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, v platném znění
11. Zákon č. 250/2016 Sb., ze dne 12. července 2016, o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění

- 12.**Zákon č. 219/2000 Sb., ze dne 21. července 2000, *o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích* v platném znění
- 13.**Zákon č. 254/2001 Sb., ze dne 25. července 2001, o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), v platném znění
- 14.**Zákon č. 273/2008 Sb., ze dne 11. srpna 2008, o Policii České republiky, v platném znění
- 15.**Zákon č. 289/1995 Sb., ze dne 15. prosince 1995, o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon), v platném znění
- 16.**Zákon č. 334/1992 Sb., ze dne 30. června 1992, o ochraně zemědělského půdního fondu, v platném znění
- 17.**Zákon č. 334/1992 Sb., ze dne 30. června 1992, o ochraně zemědělského půdního fondu, v platném znění
- 18.**Vyhláška Ministerstva vnitra ČR č. 328/2001 Sb., ze dne 18. září 2001, o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, v platném znění

8 Přílohy

Příloha č. 1 - Žádost o uspokojení majetkového nároku poškozeného z výnosu trestní sankce

Příloha č. 1

ŽÁDOST O USPOKOJENÍ MAJETKOVÉHO NÁROKU POŠKOZENÉHO Z VÝNOSU TRESTNÍ SANKCE

ÚDAJE O ŽADATELI
Jméno a příjmení/název společnosti:
Datum narození/IČ:
Trvalé bydliště/sídlo:
Korespondenční adresa žadatele (je-li odlišná od trvalého bydliště či sídla):
Jméno a příjmení zmocněnce, je-li žadatel v dané věci zastupován: <i>Do příloh žádosti přiložte platnou plnou moc, pověření apod.</i>
Číslo bankovního účtu, případně adresa, pro poukaz priznané částky: <i>Pokud není bankovní účet veden na jméno žadatele, uveďte jméno osoby, na které je veden. Výplatu peněžních prostředků na bankovní účet preferujeme.</i>
Kód datové schránky (nepovinné):
Telefon/e-mail (nepovinné): <i>Doporučuje uvádět alespoň jeden údaj pro usnadnění a urychlení komunikace.</i>

ÚDAJE O TRESTNÍM ŘÍZENÍ

Uložená majetková trestní sankce:

Naleznete ve výrokové části rozhodnutí soudu. Označte křížkem všechny tresty, které byly uloženy. Pokud byl pachateli uložen jiný trest, než je uvedeno níže, nemůžete žádat o uspokojení svého majetkového nároku dle zákona č. 59/2017 Sb.

- trest propadnutí majetku
- peněžité trest a peněžité opatření, jeho výše činí:.....
- trest propadnutí věci a trestní opatření propadnutí věci
- propadnutí náhradní hodnoty
- ochranné opatření zabrání části majetku
- ochranné opatření zabrání věci
- zabrání náhradní hodnoty

Kategorie žadatele:

*Uveďte do jaké kategorie žadatele dle zákona č. 59/2017 Sb. patříte. Označte křížkem.
Pozn. rozhodnutím je myšlen rozsudek, trestní příkaz nebo usnesení.*

- § 2 odst. 3 písm. a) – rozhodnutím v trestním řízení byla pravomocně uložena majetková trestní sankce a majetkový nárok byl poškozenému přiznán přímo v trestním řízení
- § 2 odst. 3 písm. b) – rozhodnutím v trestním řízení byla pravomocně uložena majetková trestní sankce a s majetkovým nárokem byl poškozený odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních
- § 2 odst. 3 písm. c) – majetkový nárok byl poškozenému přiznán v řízení ve věcech občanskoprávních a v rozhodnutí v trestní věci byla uložena majetková trestní sankce pachateli
- § 2 odst. 3 písm. d) – v řízení o trestném činu zanedbání povinné výživy byla pravomocně uložena majetková trestní sankce a pravomocným a vykonatelným rozhodnutím soudu ve věcech občanskoprávních byla stanovena výše vyživovací povinnosti

ÚDAJE O TRESTNÍM ČI CIVILNÍM ŘÍZENÍ A O POŽADOVANÉ VÝŠI MAJETKOVÉHO NÁROKU

Rozhodnutí soudu v/pro; spisová značka pravomocného rozhodnutí ve věcech trestních nebo občanskoprávních a datum nabytí právní moci rozhodnutí, jeli znám:

Údaje se uvádí dle kategorie žadatele:

Žadatel dle § 2 odst. 3 písm. a) uvede soud, který ve věci trestního řízení pravomocně rozhodl; spisovou značku pravomocného rozhodnutí v trestní věci; datum nabytí právní moci a vykonatelnosti, je-li mu známo. Žádost musí být podána do 60 dnů od nabytí právní moci rozsudku v trestní věci.

Žadatel dle § 2 odst. 3 písm. b) uvede soud, který ve věci trestního řízení pravomocně rozhodl; spisovou značku pravomocného rozhodnutí v trestní věci; datum nabytí právní moci je-li známo. Dále uvede soud, který pravomocně rozhodl v občanskoprávním řízení; spisovou značku pravomocného rozhodnutí, datum nabytí právní moci je-li známo. **Žádost musí být podána do 60 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí v občanskoprávním řízení. Právo na uspokojení majetkového nároku zaniká, pokud poškozený, který byl se svým nárokem na náhradu škody odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních a zamýšlí v případě přiznání majetkového nároku v občanskoprávním řízení žádat o jeho uspokojení ze zvláštního účtu, do 65 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí, kterým byl odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních, nedoloží ministerstvu, že podal návrh na zahájení řízení ve věcech občanskoprávních ohledně svého majetkového nároku a nepřipojí kopii pravomocného rozhodnutí soudu vydaného v trestním řízení, kterým byl odkázán s tímto majetkovým nárokem na řízení ve věcech občanskoprávních.**

Žadatel dle § 2 odst. 3 písm. c) uvede soud, který ve věci trestního řízení pravomocně rozhodl; spisovou značku pravomocného rozhodnutí v trestní věci; datum nabytí právní moci rozhodnutí je-li známo a informaci zda podal návrh na zahájení řízení ve věcech občanskoprávních na přiznání majetkového nároku a jeho výši. V případě, že návrh již podal, uvede datum podání, spisovou značku a soud, u něhož byl nárok podán. Žádost musí být podána do 60 dnů od nabytí právní moci rozhodnutí v trestní věci.

Žadatel dle § 2 odst. 3 písm. d) uvede soud, který ve věci trestního řízení o zanedbání povinné výživy pravomocně rozhodl; spisovou značku pravomocného rozsudku v trestní věci; datum nabytí právní moci je-li znám. Soud, který rozhodl ve věci občanskoprávního řízení týkající se stanovení výše vyživovací povinnosti, spisovou značku pravomocného rozhodnutí v občanskoprávní věci a datum nabytí právní moci rozhodnutí je-li znám. Žádost musí být podána do 60 dnů od nabytí právní moci rozsudku v trestní věci.

Výše majetkového nároku, který je požadován:

Požadovaná výše majetkového nároku **nesmí** přesáhnout výši uložené majetkové trestní sankce. Je-li soudem přiznána výše majetkového nároku vyšší než je uložená majetková trestní sankce, je nutno se zbývající částky domáhat podáním návrhu na nařízení exekuce.

-Kč
- do výše částky získané zpeněžením věci propadlé nebo zabrané v trestním řízení
- do výše uložené majetkové trestní sankce uložené v trestním řízení, avšak v řízení občanskoprávním budu uplatňovat náhradu škody ve výšiKč

Informace o skutečnosti zda soud vyhradil rozhodnutí o uložení majetkové trestní sankce do veřejného zasedání:

Informaci naleznete v rozsudku v trestní věci. Označte křížkem.

- rozhodnutí o uložení majetkové trestní sankce není vyhrazeno do veřejného zasedání
- rozhodnutí o uložení majetkové trestní sankce je vyhrazeno do veřejného zasedání

V _____ dne: _____

_____ podpis

Odešlete se všemi přílohami na adresu: **Ministerstvo spravedlnosti, odbor odškodňování, Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2.**

V krátké době po odeslání žádosti obdržíte od Ministerstva spravedlnosti písemné potvrzení příjmu Vaší žádosti, z něž zjistíte, pod jakou spisovou značkou je Vaše věc ministerstvem projednávána a jméno konkrétní úřední osoby, který se jí zabývá.

Požadované přílohy:

Název přílohy	Počet listů
Kopie rozhodnutí v trestní věci - vždy	
Kopie rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, kterým byl přiznán majetkový nárok – jen u žadatele dle § 2 odst. 3 písm. b) a c) zákona č. 59/2017 Sb., bylo-li takové rozhodnutí již vydáno	
Kopie podání návrhu na uplatnění majetkového návrhu s datem podání, byl-li již podán jen u žadatele dle § 2 odst. 3 písm. b) a c)	
Kopie dokladu, která stanovuje výši vyživovací povinnosti - jen u žadatele dle § 2 odst. 3 písm. d) zákona č. 59/2017 Sb.	
Kopie plné moci nebo pověření, pokud je žadatel zastupován	
Celkem počet listů příloh:	

Žadatel přiloží další přílohy, a to především pokud není z výše uvedených příloh zřejmé, že žadateli vznikl majetkový nárok přímo z rozhodnutí soudu v dané trestní věci, popř. není zřejmá jeho výše.